

ALOITTAVAN YRITYKSEN TALOUSSHALLINNON OHJAUS JA NEUVONTA

Liiketoiminnan kehittäminen, ylempi AMK 2025

2025

Satu Lamponen

Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli selvittää kuinka hyvin yritystoimintaa aloittavat uudet yrittäjät tuntevat taloushallinnon keskeisistä käsitteistä ja yritystoiminnan kannattavuuteen ja seurantaan vaikuttavia seikkoja. Opinnäytetyössä tarkoitus oli myös selvittää missä yrityksen talouteen liittyvissä asioissa aloittelevat yrittäjät tarvitsevat apua ja minkälaisessa muodossa sekä missä kanavassa he sitä mieluiten vastaanottaisivat. Lisäksi haluttiin selvittää tuntevatko vasta yritystoiminnan aloittaneet yrittäjät oman yritysmuotonsa nettovarallisuuden ja verotuksen välisen yhteyden.

Tutkimuksen tilaajana on noin vuoden sivutoimisena kirjanpito ja tilinpäätös sekä koulutus ja konsultointipalveluja harjoittanut toiminimi yrittäjä. Tutkimuksen tilaajan tavoitteena oli, että tutkimustulosten perusteella luodaan aloittaville yrittäjille suunnattu taloudenhallintaan ja yritystoiminnan kehittämiseen suunnattu opas.

Opinnäytetyössä perehdytään yrityksen talouden keskeisiin käsitteisiin ja tunnuslukuihin hyödyntämällä alan kirjallisuutta ja aikaisempia tutkimuksia ja aihetta käsitteleviä verkkosivustoja. Oppaan luontia ajatellen, tutustutaan myös olemassa oleviin talouden tunnuslukuja käsitteleviin oppaisiin.

Tutkimustulokset osoittivat, että aloittavilla yrittäjillä on hyvin tiedossa katetuottoajatteluun liittyviä tunnuslukuja. Ne kannattavuuteen ja varallisuuteen liittyivät tunnusluvut, joita yleisemmin lasketaan tilinpäätöksen perusteella, ovat aloittaville yrittäjille vieraampia. Yrityksen rahavirtaa kuvaavaa kassavirtalaskelmaa aloittavissa yrityksissä laaditaan harvoin. Tutkimustulokset osoittavat myös, että oman yrityksen talouden hallintaan ja ohjaukseen liittyvää neuvontaa ja apua otetaan mieluiten vastaan henkilökohtaisena ohjauksena omalta kirjanpitäjältä. Joko internetistä löytyvät tai yrittäjille laaditut kirjalliset oppaat eivät yrittäjien mielestä olleet mieluisia taloustiedon lähteitä, mikä oli vastoin alkuperäistä oletusta oppaan tarpeellisuudesta.

Vaikka internetistä löytyvät tai yrittäjille laaditut oppaat eivät yrittäjien mielestä olleet mieluisia taloustiedon lähteitä, eikä tällaiselle uudelle oppaalle nähty tarvetta, antoi tämä tutkimus toimeksiantajalle arvokasta tietoa aloittavien yrittäjien taloustiedon tilasta ja tarpeesta.

Avainsanat yrittäjäyys, yritystoiminta, talouden tunnusluvut, talousneuvonta

Sivut 62 sivua ja liitteitä 10 sivua

The purpose of the thesis was to find out how well new entrepreneurs know the key concepts of financial management and the factors affecting the profitability and monitoring of business activities. The purpose of the thesis was also to find out in which matters related to the company's finances new entrepreneurs need help and in what form and in which channel they would prefer to receive it. In addition, the aim was to find out whether entrepreneurs who have just started their business are aware of the connection between the net worth of their own company form and taxation.

The research was commissioned by a company that provides accounting training and consulting services. The goal of the company who commissioned the research was that the result of the thesis would be to create a guide for financial management and business development aimed at new entrepreneurs.

The results of the study showed that new entrepreneurs are aware of key figures related to profit margin approach. The key figures related to profitability and wealth calculated basis of the financial statements, are more unknown to new entrepreneurs. New entrepreneurs rarely monitor the company's cash flow using a cash flow statement. The research results also show that advice and help related to the management and steering of one's own company's finances is gladly received as personal guidance from their own accountant. Electronic guides on the Internet or printed guides for entrepreneurs were not pleasant sources of financial information in the entrepreneurs' opinion, which was contrary to the original assumption that the guide was necessary.

Although the guides found on the Internet or prepared for entrepreneurs were not pleasant sources of financial information in the entrepreneurs' opinion, and there was no need for such a new guide, this study gave the client valuable information about the state of new entrepreneurs and the need for financial information.

Keywords entrepreneurship, business operations, economic key figures, financial advice.

Pages 62 pages and appendices 10pages

Sisällys

1	Johdanto.....	1
2	Tutkimuksen tarkoitus ja tavoite.....	2
2.1	Tutkimuksen tilaaja.....	3
3	Tutkimuksen tietoperusta.....	4
3.1	Yrittäjyys ja liiketoiminta käsitteenä.....	4
3.2	Liiketoimintasuunnitelma käsitteenä.....	6
3.3	Taloushallinto ja laskentatoimi käsitteenä.....	9
3.4	Kannattavuuden käsitteet.....	11
3.4.1	Myyntikate ja myyntikateprosentti.....	12
3.4.2	Käyttökate ja käyttökateprosentti.....	14
3.4.3	Kriittinen piste.....	15
3.4.4	Liiketulos ja liiketulosprosentti.....	16
3.4.5	Nettotulos ja nettotulosprosentti.....	17
3.4.6	Oman ja vieraan pääoman tuotto prosentit.....	18
3.4.7	Englannin kieliset termit ROCE ja ROI.....	20
3.5	Vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden käsitteet.....	21
3.5.1	Omavaraisuusaste.....	22
3.5.2	Maksuvalmius.....	23
3.5.3	Kassavirtalaskelma.....	24
3.6	Nettovarallisuus ja yritysveroitus.....	26
3.6.1	Osakeyhtiön nettovarallisuus.....	27
3.6.2	Avoimen ja kommandiittiyhtiön nettovarallisuus.....	28
3.6.3	Toiminimiyrittäjän nettovarallisuus.....	28
4	Aiemmat tutkimukset ja verkosta löytyvät oppaat.....	29
5	Tutkimusmenetelmän kuvaus ja otanta.....	35
5.1	Tutkimuksen otanta.....	36
6	Tutkimuskysymykset ja tutkimustulosten esittely.....	38
6.1	Taustakysymykset, yritystoimintaa ja taloudenhallintaa koskevat kysymykset.....	39
6.2	Kannattavuuden käsitekysymykset.....	45
6.3	Vakavaraisuuden käsitekysymykset.....	50
6.4	Talousohjaukseen liittyvät kysymykset.....	53
7	Johtopäätökset.....	58
8	Pohdinta.....	61

Lähteet	63
---------------	----

Kaavat

Kaava 1 Myyntikatteen laskentakaava (Yritystutkimus ry, 2017, s. 63).....	14
Kaava 2 Myyntikateprosentin laskentakaava (Yritystutkimuskeskus ry, 2017, s.63)....	14
Kaava 3 Käyttökatteen laskentakaava (Yritystutkimus ry, 2017, s. 64).....	15
Kaava 4 Käyttökateprosentin laskentakaava (Yritystutkimus ry, 2017, s. 64)	15
Kaava 5 Kriittisen pisteen laskentakaava (Järvenpää ym., 2015, s. 104)	16
Kaava 6 Liiketuloksen (EBIT) laskentakaava (Alma Media Oyj, n.d.)	17
Kaava 7 Liiketosprosentin laskentakaava (Yritystutkimus ry., 2017, s.64)	17
Kaava 8 Nettotuloksen laskentakaava (Yritystutkimus ry., 2017, s. 65).....	18
Kaava 9 Oman pääoman tuottoprosentin laskentakaava (Yritystutkimus ry, 2017, s.68)	19
Kaava 10 Sijoitetun pääoman tuottoprosentin laskentakaava, vaihtoehto 1 (Yritystutkimus ry, 2017, s.67).....	19
Kaava 11 Sijoitetun pääoman tuottoprosentin laskentakaava, vaihtoehto 2	20
Kaava 12 ROCE laskentakaava (Investopedia.com, 2024)	21
Kaava 13 ROI laskentakaava (Investopedia.com, 2024).....	21
Kaava 14 Omavaraisuusaste-prosentin laskentakaava (Yritystutkimus ry., 2017, s.69)	22
Kaava 15 Omavaraisuusaste-prosentin laskentakaava, yksinkertaistettu (Eklund & Hakonen, 2018, s. 139).....	23
Kaava 16 Quick ratio laskentakaava (Eklund & Hakonen, 2018, s. 140).....	23

Kuvat

Kuva 1 Virtalaskelmien kolme eri tyyppiä (Siikavuo, 2016, s. 112).....	25
Kuva 2 Kassavirtalaskelma vähennyslaskumuodossa (Siikavuo, 2016, s.114)	26
Kuva 3 Perustamisopas alkavalle yrittäjälle 2024 sisällysluettelo osa 1 (Uusyrittäjäkeskus, 2024 s.4).....	33
Kuva 4 Perustamisopas alkavalle yrittäjälle 2024 sisällysluettelo osa 2 (Uusyrittäjäkeskus, 2024, s.5).....	34

Kaaviot

Taulukko 1 Vastaajien ikäjakauma.....	40
Taulukko 2 Vastaajien sukupuolijakauma	41

Taulukko 3 Vastaajien asuinalue.....	41
Taulukko 4 Y-tunnus olemassa.....	42
Taulukko 5 Yritystoiminnan kokoaikaisuus.....	42
Taulukko 6 Yritystoiminta on ollut käynnissä.....	43
Taulukko 7 Yritysmuoto	43
Taulukko 8 Yrityksen toimiala	44
Taulukko 9 Kannattavuuden määritelmä.....	45
Taulukko 10 Muuttuvien kustannusten määritelmä	46
Taulukko 11 Katetuottolaskelman käyttötaajuus	47
Taulukko 12 Käyttökatteen määritelmä.....	47
Taulukko 13 Käyttökatteen merkitys yritykselle.....	48
Taulukko 14 Kriittisen pisteen määritelmä.....	49
Taulukko 15 Omavaraisuusasteen määritelmä	51
Taulukko 16 Kassavirtalaskelman määritelmä	52
Taulukko 17 Mihin nettovarallisuus vaikuttaa?	53
Taulukko 18 Miltä taholta olet kysynyt apua yrityksen talousasioihin?.....	54
Taulukko 19 Miltä taholta mieluiten pyytäisit apua yrityksen talousasioissa?	55
Taulukko 20 Millä tavalla haluaisit vastaanottaa talousapua ja -tietoja?	56
Taulukko 21 Missä yrityksesi talousasioissa tunnet tarvitsevasi apua?	57
Taulukko 22 Missä yritystoiminnan vaiheessa olisit tarvinnut apua talousasioiden hoidossa?	58

Liitteet

Liite 1 Ensimmäinen saatekirje

Liite 2 Muistutus saatekirje

Liite 3 Tutkimuskysymykset

1 Johdanto

Yritystoiminta on yksi tapa työllistyä ja ansaita oma elantonsa. Yrittäjäksi ryhdytään monesta syystä. Kimmokkeena voi olla halu tehdä työtä itsenäisesti oman aikataulun ja tavoitteiden mukaan. Yrittäjällä voi olla myös erityinen taito tai osaaminen minkä hän haluaa tuoda esille ja tuottaa sen avulla itselleen elannon. Yritystoiminnan voi myös aloittaa ostamalla aiemmin toimineen yrityksen liiketoiminta tai jatkamalla esimerkiksi aiemmin perheen aloittamaa yritystoimintaa.

Kaikelle yritystoiminnalle on yhteistä toimintaan liittyvä tavoitteellisuus. Yrittäjällä ja yrityksellä tulisi olla selkeä päämäärä sekä toimintasuunnitelma sille miten tähän päästään. Yritystoimintaan liittyy myös erilaiset riskit. Riskejä syntyy yritystä ympäröivien markkinoiden, kilpailijoiden ja muiden yhteistyötahojen vaikutuksista tai näiden kaikkien yhteisvaikutuksista. Yrityksen kyky ennakoita riskejä on yksi sen menestyksen kulmakivistä. Riskeihin liittyy aina jollain tavalla yrityksen talouden hallinta ja kyky selvittää ongelmatilanteista taloudellisesti eteenpäin niin että yritystoiminta voi jatkua kannattavana, vakavaraisena ja tehokkaana.

Tilastokeskuksen (Tilastokeskus.fi, 2022) mukaan yrittäjyys on Suomessa yleisempää kuin muissa Pohjoismaissa. Vuonna 2021 Suomessa oli yrittäjinä kaikista työllisistä 13,5 %. Yrittäjien osuus työllisistä on vuosien 2012–2021 aikana ollut koko ajan 12–14 % välillä. Tällä samalla ajanjaksolla yrittäjien osuus EU-tasolla on laskenut tasaisesti noin 15 % lukemista tämän hetken noin 13,5 % tasolle. Tilastokeskuksen vuoden 2017 kyselyn mukaan suomalaiset yrittäjät myös haluavat pysyä yrittäjinä, sillä vain noin 10 % heistä olisi mieluummin edustamansa toimialan palkkatöissä kuin yrittäjänä. Muissa EU-maissa halukkuus olla oman alansa palkkatyössä yrittäjyyttä mieluummin oli 16 %.

Tilastokeskuksen (Tilastokeskus, 2024) mukaan vuonna 2023 Suomessa oli noin 580 000 yritystä. Nämä yritykset työllistivät yhteensä 1,51 miljoonaa ihmistä ja niiden yhteenlaskettu liikevaihto oli 544,4 miljardia. Tilastokeskuksen tietojen mukaan alle viiden hengen yrityksiä oli vuonna 2023 kaikista yrityksistä 93,5 % (542 400 kpl). Näissä työskenteli noin 219 000 henkilöä ja niiden yhteenlaskettu liikevaihto oli noin 66,7 M€. Vastaavana aikana yli 100 henkilöä työllistäviä yrityksiä oli yhteensä 1737 kappaletta, näiden prosenttiosuus kaikista yrityksistä oli noin 0,3 %. Näissä yrityksissä työskenteli yhteensä 709 000 henkilöä (47 %) ja niiden yhteenlaskettu liikevaihto oli noin 303,8 M€ (55,8 %). (Tilastokeskus, 2024)

Tutkimuksen tilaaja on toiminimellä toimiva kirjanpitoa harjoittava yrittäjä. Työn tilaaja on itsekin aloitteleva yrittäjä, mutta hänellä on taustalla kahdenkymmenen vuoden työkokemus yrityksen taloushallinnosta sekä taloushallinnon opettamisesta ammatillisella perusteella. Toimeksiannon taustalla on yrittäjän halu yhdistää nämä kaksi osaamisaluetta omassa yritystoiminnassaan nimenomaan aloittavien yrittäjien neuvontaan.

Tällä tutkimuksella halutaan selvittää mistä ja miten aloittavat yritykset saavat ja hankkivat yrityksen talouden hallintaan liittyvää tietoa ja opastusta. Tutkimuksessa selvitetään ovatko aloittavat yritykset selvillä erilaisten yrityksen talouteen liittyvien tunnuslukujen sisällöstä, käyttötarkoitusta ja tulkinnasta. Tutkimuksella selvitetään myös, kuinka hyvin yrittäjät ovat selvillä oman yritysmuotonsa nettovarallisuuden laskennan perusteista.

Tutkimuksen tietoperustassa esitellään keskeiset yrityksen kannattavuuden, vakavaraisuuden ja maksuvalmiuteen ja yritysverotukseen liittyvät termit, jotka tutkimuksen tilaajan käsityksen mukaan yrittäjien tulisi tunnustaa ja tietää hallitakseen yrityksensä taloutta. Tutkimuksessa perehdytään myös aiempiin vastaaviin aloittaville yrittäjille suunnattuihin tutkimuksiin sekä olemassa oleviin oppaisiin ja kirjallisuuteen.

Tämän opinnäytetyön tarkoitus on luoda aloittaville yrittäjille yrityksen talouden ja kannattavuuden suunnitteluun suunnattu opas tutkimuksessa esille tulleiden tarpeiden perusteella. Oppaan esitysmuoto ja -paikka määräytyy myös tutkimustulosten perusteella.

2 Tutkimuksen tarkoitus ja tavoite

Tällä tutkimuksella on tarkoitus selvittää yritystoimintaa aloittavien uusien yrittäjien tietoisuus yrityksen talouteen vaikuttavista kokonaisuuksista. Tutkimuksella on myös tarkoitus selvittää kuinka hyvin uudet yrittäjät tuntevat taloushallinnon keskeisiä käsitteitä ja yritystoiminnan kannattavuuteen ja seurantaan vaikuttavia seikkoja. Tutkimuksella pyritään myös selvittämään, missä yrityksen talouteen liittyvissä asioissa aloittelevat yrittäjät tarvitsevat apua ja minkälaisessa muodossa sekä missä kanavassa he sitä mieluiten vastaanottaisivat. Tutkimuksella selvitetään, kuinka hyvin aloittavat yritykset ovat selvillä oman yritysmuotonsa nettovarallisuuden laskenta perusteista ja nettovarallisuuden vaikutuksesta yrityksen verotukseen.

Tutkimus on toteutetaan kyselytutkimuksella, jonka kohderyhmänä ovat yrittäjyyden ammattitutkintoa suorittavat opiskelijat sekä tutkimusajankohtaa edeltäneen puolen vuoden sisällä toiminnan aloittaneet yrittäjät. Tutkimukseen on valittu Uudenmaan, Kaakkois-Suomen, Päijät-

Hämeen sekä Etelä-Karjalan alueen ammatilliset oppilaitokset, joiden opetusohjelmassa yrittäjyyden ammattitutkinto on mukana. Toimeksiantajan tavoitteena on, että kyselytutkimuksen tulosten perusteella voitaisiin luoda aloittaville yrittäjille opas taloushallinnon keskeisistä kokonaisuuksista. Tutkimuksessa myös selvitetään liiketoiminta-alan aiemmista tutkimuksista ja kirjallisuudesta sekä Suomen yritystoimintaa tukevista tahoista mitä ja miten aloittavia yrittäjiä opastetaan ja tuetaan yrityksen talouden hallinnassa ja kehittämisessä.

Tutkimusalueen rajaaminen maantieteellisesti valittujen alueiden ammatillisiin oppilaitoksiin perustuu toimeksiantajan yrityksen toimialueeseen sekä tutkimuksen laajuuden rajaamiseen. Tutkimussuunnitelman mukaan tavoitteena on lähettää kyselytutkimus noin sadalle yrittäjyyden ammatillista tutkintoa suorittavalle opiskelijalle. Suomessa yritystoimintaa tukeviksi tahoiksi valittiin tutkimuksen suunnitteluvaiheessa Suomen Yrittäjät, Uusyrityskeskus ja yrittäjille verkkokoulutusta tarjoava Intoo.fi.

2.1 Tutkimuksen tilaaja

Tämän tutkimuksen toimeksiantaja on tutkimuksen alkaessa noin vuoden ajan toiminut toiminimiyritys. Yrityksen toimialaksi on merkitty kaupparekisteriin kirjanpito- ja tilinpäätöspalvelut sekä koulutus- ja konsultointipalvelut. Toimeksiantajan substanssiosaamisen perusta tulee kahdenkymmenen vuoden työurasta teollisuustoiminnan taloushallinnon tehtävissä ja tämän hetken päätyöstä ammatillisena opettajana. Sivutoimiseen yritystoimintaan toimeksiantaja on ryhtynyt usean vuoden harkinnan jälkeen.

Ajatus taloushallintoon ja yrityksen taloudellisen tilan kehittämiseen keskittyvän oppaan luontiin tuli toimeksiantajan asiakkaalta, myös toimintaa aloittavalta nuorelta yrittäjältä. Toisaalta myös toimeksiantajan oma kiinnostus auttaa ja opastaa uusia yrittäjiä tai yrittäjiksi aikovia toiminnan alkuun on ollut opinnäytetyön kimmokkeena. Toimeksiantajan liiketoimintasuunnitelmassa on tavoitteena laajentaa yritystoimintaa kirjanpidosta koulutus- ja konsultointitoimintaan seuraavan viiden vuoden kuluessa. Toimeksiantajalla on ajatuksia ja suunnitelmia oppaan jatkokehityksestä ja käyttötavoista, mutta niiden toteutuminen kuitenkin on sidoksissa tämän tutkimuksen tuloksiin. Tällä hetkellä koulutus- ja konsultointitoiminta ei ole vielä käynnissä vaan tulevalle toiminnalle luodaan pohjaa tämän tutkimuksen avulla.

3 Tutkimuksen tietoperusta

Tutkimuksen alkuvaiheessa selvitetään tulevan kyselytutkimuksen ja sen perusteella koottavan oppaan keskeisimmät käsitteet. Selvittelyssä kerätään yhteen tiedot siitä miten eri käsitteet on määritelty tieteellisesti. Käsitteiden määrittämisen yhteydessä tutkitaan myös, miten niitä käsitellään yrittäjän talouden ohjaukseen liittyvissä lainsäädännöissä ja ohjeistuksissa. Käsitteiden määrittäminen ja yksiselitteinen tulkinta on tärkeää selvittää myös kyselytutkimuksen kysymysten yksiselitteisyyden varmistamiseksi.

3.1 Yrittäjyys ja liiketoiminta käsitteenä

Kielitoimiston sanakirja (Kotimaisten kielten keskus ja kielikone Oy, 2024) määrittelee yksityisyrittäjän henkilöksi, joka harjoittaa itsenäisesti ammattiaan. Yrittäjyyden keskeisinä tunnusmerkkeinä pidetään, että yrittäjä päättää itse oman työaikansa, -paikkansa ja -tapansa. Yrittäjyyden tunnusmerkkeihin ja yrittäjän ominaisuuksiin luetaan vastuunottaminen omasta toiminnasta ja omasta elannosta. Yrittäjyys määritellään tavaksi työllistää itsensä ja ansaita oma elantonsa ja mahdollisesti työllistää myös muita henkilöitä. Yrittäjä hyödyntää omaa ammatillisista osaamistaan tai taitojaan ja uskoo oman liikeideansa toteutumiseen ja tuottavuuteen. Yritystoiminta on kuitenkin altis erilaisille riskeille sillä yrittäjä ei voi olla varma yrityksensä menestymisestä. (Uusyrittäjäkeskus, 2021)

Steve Gedeon on tutkinut artikkelissaan *What is Entrepreneurship (Mitä yrittäjyys on?)* (Gedeon, 2010/2024, s. 30) yrittäjyyden määritelmiä erilaisissa teorioissa ja koulukunnissa. Tutkimustensa perusteella hän on tehnyt seuraavanlaisen yhteenvedon yrittäjyyden määritelmästä. Hänen mukaansa yrittäjyys sisältää yrityksen omistamisen, sen johtajana toimimisen tai uuden yrityksen perustamisen sekä innovatiivisuuden. Yrittäjyys on mahdollisuuksien löytämistä markkinoiden tasapainottamiseksi tai vaihtoehtoisesti markkinoiden epätasapainon aikaansaamista ”luovan tuhon” kautta. Yrittäjyyttä voidaan harjoittaa olemassa olevan yrityksen sisällä, tiimissä tai yksin.

Maija Ilmoniemi (Ilmoniemi ym., 2009, ss. 20–21) kuvaa kirjassa Uuden yrittäjän käsikirja yrittäjyyttä prosessiksi, jossa yrittäjä kasvaa ja oppii jatkuvasti. Hänen mukaansa tästä syystä ei ole tarpeen etsiä oikeita ominaisuuksia yrittäjälle vaan tärkeintä ovat lähtökohdat ja valmiudet, joista kehitytään yrittäjäksi. Yrittäjyys on myös yksi vaihtoehto työllistymiselle. Yrittäjyys on tapa asennoitua ja suhtautua työntekoon, jonka lisäksi se on tapa toimia ja ajatella. Nykyisin yrittäjäasennetta tarvitaan myös palkkatyössä, jonka pysyvyyteen sisältyy yhtäläillä riskejä kuin

omassa yrityksessä toimimiseen. Tekemällä hyvin oman työnsä on niin työntekijä kuin yrittäjänkin turvaamassa omaa työpaikkaansa.

Suomi.fi verkkosivuston (Suomi.fi, 2019) Yritystoiminnan suunnittelu -osan mukaan yrittäjän taitoihin kuuluu hallita taloushallinnon perusteet, tietää mitkä ovat yrittäjän velvollisuudet sekä ymmärtää yritystoiminnan periaatteet. Yrittäjän tulee myös kehittää jatkuvasti sekä yrityksen liiketoimintaa että kilpailukykyä, mutta myös yrittäjän omaa ammattitaitoa esimerkiksi erilaisilla jatko- ja täydennyskoulutuksilla. Yritystoiminnan laajentuessa yrittäjän vastuulla on myös henkilökunnan johtaminen, joka saattaa vaatia uusien taitojen opettelua yrittäjälle.

Suomi.fi verkkosivuston (Suomi.fi, 2019) Yritystoiminnan suunnittelu -osiossa sivusto määrittelee yrittäjälle sopivia persoonallisuuspiirteitä olevan innovatiivisuus, itsenäisyys, kunnianhimo ja riskinotto. Innovatiivisuutta tarvitaan uusien tuotteiden tai palvelujen luomiseen, kykyyn tehdä asioita normaalista poikkeavalla tavalla sekä luovaan reagoitukykyyn. Itsenäisyyttä yrittäjä tarvitsee erityisesti päätöksentekoon ja itsensä toteuttamiseen oman työnsä kautta. Kunnianhimo tulee esiin haluna näyttää mihin itse pysyy, oman osaamisensa ammattitaitona sekä myös vastuuntuntona, sinnikkyyttenä ja uskona omaan itseensä. Yrittäjän tulee kyetä riskinottoon, sillä yrittäjyys sisältää erilaista ja eri tasoista ajanhallintaan, toimeentuloon ja jaksamiseen liittäviä riskejä ja epävarmuutta. (Suomi.fi, 2019).

Andersson ym. määrittelevät teoksessaan *Kannattavuussuunnittelu ja -laskenta* (Andersson, ym., 2001, s. 11) liiketoiminnan toiminnaksi, jonka tarkoitus on tuottaa voittoa. Tätä määritelmää voidaan käyttää omistuspohjaltaan erilaisiin yrityksiin, niin valtio-omisteisiin kuin yksityisomisteisiin yrityksiin. Myös osa aatteellisista yhdistyksistä, taloudelliset yhdistykset ja säätiöt harjoittavat liiketoimintaa, sillä niiden on katettava omalla toiminnallaan aiheutuneet kustannukset sekä kerättävä ylijäämää tulevaisuuden varalle.

Yritystoimintaa suunnittelevalla henkilöllä tai henkilöillä on valittavanaan useita eri vaihtoehtoja yrityksen toimintatavaksi ja yritysmuodoksi. Yritystoiminnan voi aloittaa hyvinkin pienellä panostuksella esimerkiksi oman päätoimeentulon ohessa ryhtymällä sivutoimiseksi yrittäjäksi tai franchising -yrittäjäksi. Rohkeampi tapa aloittaa yritystoiminta on ryhtyä suoraan täysipäiväiseksi yrittäjäksi. Erilaisia yritysmuotoja ovat yksityisenä elinkeinonharjoittajana toimiminen, jota kutsutaan myös toiminimiyrittäjyydeksi, osakeyhtiö tai avoin yhtiö. Myös osakeyhtiön voi perustaa yksin tai yhdessä yhtiökumppanien kanssa. Avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö perustetaan myös yhtiökumppanin kanssa. Kumppanin rooli, täysivertainen yrittäjä vai sijoittaja, vaikuttaa perustettavaan yritysmuotoon.

Kevytyrittäjä on henkilö, joka työllistää itsensä toimimalla yrittäjämäisesti ilman y-tunnusta. Kevytyrittäjä laskuttaa asiakkaita laskutuspalvelun kautta. Laskutuspalvelu hoitaa yrittäjän puolesta töiden laskutuksen, kirjanpidon, veroilmoitukset sekä laskutetusta työstä lakisääteiset työnantajasuoritukset ja maksaa yrittäjälle tulot palkkana. Yrittäjän vastuulle jää töiden hinnoittelu ja asiakashankinta. Työeläkelaki ei tunne kevytyrittäjää terminä. Verotuksessa kevytyrittäjä rinnastetaan palkansaajaksi mutta eläke- ja työttömyysturvaa koskevissa asioissa yrittäjäksi. (Holopainen, 2024, s.240–245)

Holopainen määrittää teoksessaan *Yrityksen perustamisopas – käytännön käsikirja aloittavalle yritykselle* (Holopainen, 2024, s 232–233) sivutoimisen yrittäjän henkilöksi, jonka pääasiallinen toimeentulon lähde on muu kuin yritystoiminta. Sivutoimista yritystoimintaa voivat harjoittaa niin opiskelijat, palkansaajat kuin eläkeläisetkin. Toiminnan tarkoitus on lisäansioiden hankinta. Sivutoimisella yrittäjällä on myös mahdollisuus testata kehittämäänsä liike- tai yritysideaa käytännössä ilman ansiotulojen menetyksen pelkoa. Toisaalta sivutoiminen yrittäjäyys mahdollistaa myös alanvaihdon testaamisen riskittömästi. Virkasuhteisia työsuhteita koskevien lakien mukaan (Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta, 304/2003 § 17; Valtion virkamieslaki 740/1994 § 18) päätoimisesti valtion tai kunnan virkasuhteessa olevan viranhaltijan tulee hakea työnantajalta sivutoimilupa ennen sivutoimisen yritystoiminnan aloittamista. Työsopimuslaissa (Työsopimuslaki 55/2001) ei tällaista ilmoittamisvelvollisuutta mainita. Työsuhteessa olevan on ilmoitettava sivutoimisesta yrittäjäydestä työnantajalle vain jos ilmoittamisesta on erikseen mainittu työntekijän työsopimuksessa.

Oppaassa *Perustamisopas alkavalle yrittäjälle* Uusyrittäjäkeskus (Uusyrittäjäkeskus, s. 8, 2024) määrittellään päätoiminen yrittäjä siten, että yritystoiminta on yrittäjän pääasiallinen toimeentulon lähde ja työ. Toiminnalle voidaan asettaa myös tiukka kannattavuusvaatimus, sillä yrittäjän on saatava siitä itselleen elanto. Toisaalta myös panostus yritystoimintaan on silloin täyspäiväistä.

3.2 Liiketoimintasuunnitelma käsitteenä

Uusyrittäjäkeskus (Uusyrittäjäkeskus, 2023) kuvaa verkkosivuillaan, että liiketoiminnan ajatus on harjoittaa taloudellista toimintaa ansainta tarkoituksessa. Varsinaisessa liiketoiminnassa liikeidean ajatus taloudellisen toiminnan mahdollisuudesta muutetaan käytäntöön. Liiketoimintasuunnitelma on yrittäjän työkalu, jonka avulla liikeidea kehitetään kohti varsinaista liiketoimintaa. Liiketoimintasuunnitelman avulla liikeidea pilkotaan käytännön toimenpiteiksi.

Uusyrittäjäkeskuksen oppaan *Perustamisopas alkavalle yrittäjälle* (Uusyrittäjäkeskus, 2024, s. 24–25) mukaan liiketoimintasuunnitelman on kirjallinen kertomus siitä miten liikeidea käytännössä toteutetaan. Liiketoimintasuunnitelmaan kootaan kaikki olennaiset asiat yrityksen perustamisesta, yrittäjän omasta osaamisesta ja yritystoiminnan menestymistavoitteista. Keskeiset osat liiketoimintasuunnitelmassa ovat laskelmat kannattavuudesta, myynnistä, rahoituksesta sekä kassavirran kehittymisestä. Liiketoimintasuunnitelmaa pidetään myös tärkeänä tietolähteenä aloittavan yrityksen etsiessä rahoittajia tai muita sidoskumppaneita.

Riehakainen kuvaa opinnäytetyössään *Liiketoimintasuunnitelma aloittavalle yritykselle* (Riehakainen, 2022, s. 3), että yritystoiminnan alkuvaiheessa liiketoimintasuunnitelma on yrityksen ydin. Liiketoimintasuunnitelman avulla yritys osoittaa, että sen tuotteilla tai palveluilla on mahdollisuus menestyä markkinoilla. Liiketoimintasuunnitelmaan kuvataan asiakkaiden kulutus- ja ostokäyttäytymistä sekä yrityksen rahavirtoja. Mitä useammasta näkökulmasta liikeidea ja toimintaa katsotaan, sitä varmemmin yritys pystyy saavuttamaan tavoitteensa.

Hesso määrittää kirjassaan *Hyvä liiketoimintasuunnitelma 2.0* (Hesso, 2004, ss. 15–17) liiketoimintasuunnitelman työkaluksi, jonka avulla yrittäjä selkeyttää liikeideansa ja sen toteuttamiskelpoisuuden. Yrittäjäkoulutuksessa liiketoimintasuunnitelmaa käytetään yrittäjäopintojen runkona, joka sisältää kaikki opeteltavat aihealueet laskelmista markkinointiin. Hesson mielestä liiketoimintasuunnitelman tärkeimpiä käyttötarkoituksia on starttirahan ja muun rahoituksen hankinnassa apuvälineenä toimiminen. Liiketoimintasuunnitelmasta tulee ilmetä liikeidea, yrityksen sisäisen ja ulkoisen toimintaympäristön kuvaus, yrityksen visio, arvot, liiketoimintamalli ja strategia. Näiden lisäksi liiketoimintasuunnitelmasta tulee ilmetä suunnitelmat ja laskelmat eri osa-alueelle kuten esimerkiksi rahoitukselle, markkinoinnille ja asiakashankinnalle sekä johtopäätökset suunnitelman toteuttamisesta.

Ilmoniemen ym. *Uuden yrittäjän käsikirjan* (Ilmoniemi ym. 2009, s 51) mukaan liiketoimintasuunnitelma helpottaa yritystoiminnan aloittamista selventämällä liiketoiminnan kannattavuutta ja mahdollisuutta menestyä. Liiketoimintasuunnitelmassa tulisi kuvata liikeidean lisäksi yritystoiminnan lähtökohdat ja tavoitteet, sekä miten ne on tarkoitus toteuttaa käytännössä.

Tuulikki Holopainen ohjeistaa aloittavaa yrittäjää kirjassa *Yrityksen perustamisopas* (Holopainen, 2024, s. 13) kokoamaan liiketoimintasuunnitelman yritystoiminnasta ennen kuin esittelee yritysidea ja toimintaa rahoittajille tai yritysneuvojille. Hän ohjeistaa sisällyttämään liiketoimintasuunnitelmaan yrityksen perustietojen lisäksi myös perustajien tiedot aiemmasta työkokemuksesta kielitaitoon. Yrityksestä kuvataan myös sen toimintatapa, myytävät tuotteet ja

palvelut, sekä yrityksen kohdeasiakkaat ja heidän tarpeensa. Myös markkinat ja kilpailijat, yrityksen riskit ja voimavarat tulee kuvata liiketoimintasuunnitelmassa. Liiketoimintasuunnitelmassa tulee myös kertoa, miten yritys aikoo järjestää kirjanpidon, maksuliikenteen sekä talouden suunnittelun aina rahoituksesta vakuuksiin ja mahdollisiin takauksiin. Tärkeä osa liiketoimintasuunnitelmaa on myös erilaiset kannattavuus-, rahoitus- ja myyntilaskelmat. Holopaisen mukaan liiketoimintasuunnitelmaan tulisi sisällyttää myös yritysideoista tehty SWOT-analyysi, johon kerätään yrityksen heikkoudet ja vahvuudet sekä uhat ja mahdollisuudet. Samoin esitetty liiketoimintasuunnitelma tulisi tiivistää ja analysoida yritystoimintaa puoltavat ja sitä vastaan olevat tekijät.

McKinsey & Companyn kirjan *Yritysideoista kasvuyritykseksi* (McKinsey & Company, 2000, ss.48–49) mukaan liiketoimintasuunnitelman tulee olla kattava, hyvin jäsenneily, tiivis ja lukijaystävällinen kokonaisuus, jossa kuvataan liiketoimintaa monesta eri näkökulmasta. McKinseyn mukaan (McKinsey & Company, 2000, ss.4–6) liiketoimintasuunnitelmassa tulee olla selkeä rakenne, jonka järjestyksen tulisi olla seuraava; liiketoimintasuunnitelma alkaa tiivistelmällä, seuraavaksi esitellään liikeidea ja kuinka yrityksen johto järjestetään. Markkinointisuunnitelman osuus sisältää markkinoiden ja kilpailijoiden esittämisen lisäksi suunnitelman kohdemarkkinoinnista sekä markkinointistrategiasta. Liiketoimintamallin kuvaamisen yhteydessä keskitytään yrityksen organisaation kuvaamisen lisäksi sen yhteistyökumppaneiden kuvaamiseen. Toteutussuunnitelmassa keskitytään aikatauluihin sekä toteutuksen optimistisiin ja pessimistisiin toteutumismahdollisuuksiin. Liiketoimintasuunnitelman talous- ja rahoitusosassa keskitytään rahoitussuunnitteluun ja rahoituksen hankkimiseen, sekä lasketaan tunnuslukuja suunnitellusta toiminnasta ja selvitetään kassavarojen riittävyys kassavirtalaskelmalla. Liiketoimintasuunnitelman lopuksi esitetään arviot riskeistä ja herkkyyksianalyysi.

Liiketoimintasuunnitelmassa tulisi McKinseyn (McKinsey & Company, 2000, ss.103–105) mukaan löytää vastauksia kysymyksiin milloin ja miten paljon yritys tulee tarvitsemaan ulkopuolista rahaa, kykeneekö yritys tuottamaan voittoa siinä vaiheessa kun toiminta on vakiintunut sekä minkälaisilla ennustuksilla tuotto-odotukset ja rahoitustarve on laskettu. Vastauksia saadaan rahoituslaskelmasta, tuloslaskelmasta ja taseesta sekä kassavirtalaskelmasta. Ennuste tulisi laatia alkuvuosille kvartaaleittain, kun myöhemmille vuosille riittää vuositaso ennusteet. McKinseyn mukaan (McKinsey & Company, 2000, s.119) kasvavirtalaskelma kuvaa yrityksen todellisen kyvyn tuottaa voittoa. Kassavirta saattaa yrityksen toiminnan alkuvaiheessa olla negatiivinen, mikä kertoo yrityksen rahoitustarpeesta, mutta pitkällä aikavälillä yritystoiminnan pitäisi tuottaa tulosta, jolla sen kulut maksetaan.

3.3 Taloushallinto ja laskentatoimi käsitteenä

Yrityksen taloushallinnon tehtävänä on mm. yritysjohton avustaminen tuottamalla johdon tarpeisiin raportteja yrityksen taloudellisesta tilasta, yritysjohton konsultointi talouden näkökulmasta sekä tavoitteiden jaottelu pienempiin osiin esimerkiksi budjetoimalla. Taloushallinnon tuottamaa tietoa käyttävät niin itse yritys kuin sen ympärillä olevat sidosryhmät kuten sijoittajat, asiakkaat tai toimittajat. Taloushallinnon ydintehtävänä on talouteen liittyvien raporttien tuottaminen ja analysointi, näiden tehtävien katsotaan kuuluvan laskentatoimen tehtäviin. (Järvenpää ym., 2015, s.19)

Taloushallinnon sanakirjassa Procountor (Procountor, n.d.) kertoo, että taloushallintoon liittyviä opintoja suoritetaan laskentatoimen tieteenalan opinnoissa, joissa paneudutaan organisaatioiden, yritysten ja yksityishenkilöiden taloudellisten tietojen keräämiseen, raportointiin, analysointiin ja tulkintaan. Ammattikorkeakouluopinnot.fi (Ammattikorkeakouluopinnot, n.d.) sivustolla taloushallinnon ja laskentatoimien opinnot esitellään seuraavasti. Taloushallinto on yrityksen toimintaan liittyvä osa, joka koostuu palkanmaksusta, kirjanpidosta, yrityksen maksuliikenteestä, viranomaisasioinnista ja tilinpäätöksestä. Laskentatoimi taas on toimintaa, jossa kerätään, rekisteröidään ja analysoidaan yrityksen tai muun vastaavan organisaation toiminnan taloudellisia lukuja. Laskentatoimen opintoja on tarjolla eri tasoisina kaikilla koulutusasteilla aina ammatillisesta koulutuksesta yliopistoihin.

Laskentatoimen perustana on kirjanpito, jossa taloudellisia tapahtumia tallennetaan ja luokitellaan järjestelmällisesti. Kirjanpidossa kuvataan yrityksen rahankäyttöä, sitä mistä yrityksen rahavarat tulevat ja minne niitä yrityksessä käytetään. Kirjanpidon laadintaa ja raportointia säätelevät kirjanpitolaki ja -asetus sekä niistä johdetut tulkintaohjeistot. Laskentatoimen tehtävät jakautuvat joko rekisteröintitehtäviin tai hyväksikäyttötehtäviin. Rekisteröintitehtäviä ovat taloustietojen kerääminen ja tallentaminen raportointia varten. Hyväksikäyttötehtävässä näitä kerättyjä ja tallennettuja tietoja hyödynnetään päätöksenteon tukena. (Järvenpää ym., 2015, s.19)

Kirjanpidon järjestäminen perustuu Kirjanpitolakiin (Kirjanpitolaki 1336/1997). Kirjanpitolain ensimmäisessä luvussa käsitellään mm. kirjanpidon yleisiä säädöksiä kuten kirjanpitovelvollisuutta, hyvää kirjanpitoa, tilikauden pituutta sekä yritysten luokittelua mikro- pien ja suuryrityksiin niiden liikevaihdon, taseen loppusumman tai henkilömäärän perusteella. Toisessa luvussa vastaavasti säädetään esimerkiksi liiketapahtumien kirjaamisesta ja kirjanpitoaineistosta ja niiden säilytysajoista. Kolmannesta luvusta kuudenteen lukuun säädetään tilinpäätöksen laatimisesta. Kirjanpitoasetuksessa (Kirjanpitoasetus 1339/1997) on säädetty kirjanpidon esittämisestä

tuloslaskelma- ja tasekaavoissa, samoin kuin rahoituslaskelman ja liitetietojen laatimisesta sekä konsernituloslaskelmasta ja konsernitaseesta. Lisäksi vuonna 2015 on erikseen säädetty pien- ja mikroyritysten tilinpäätöksissä esitettävistä tiedoista (Valtioneuvoston asetus pien- ja mikroyritysten tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista 1752/2015) miten ja missä tilanteissa kyseiset yrityksen voivat poiketa Kirjanpitoasetuksen tuloslaskelma ja tasekaavoista.

Kirjanpitolain (Kirjanpitolaki 1336/1997, 1–2§) mukaan kirjapitovelvollisia ovat osakeyhtiöt, kommandiittiyhtiöt, avoimet yhtiöt, osuuskunnat, yhdistykset, säätiöt sekä yksityisoikeudelliset oikeushenkilöt. Luonnolliset henkilöt ovat kirjanpitovelvollisia harjoittamastaan ammatti – ja liikkeenharjoittajan toiminnasta. Lain mukaan kaikkien muiden kuin luonnollisten henkilöiden harjoittamasta ammatti- ja liikkeenharjoittamisesta tulee pitää kahdenkertaista kirjanpitoa. Kirjanpitolain mukaan liiketapahtumista tulee tehdä kirjaukset siten, että voidaan jatkuvasti selvittää kirjanpitovelvollisen myyntisaamisten ja ostovelkojen määrä, jonka lisäksi kirjanpidosta tulee saada tarvittavat tiedot verovelvollisuuden täyttämiseksi. Liikkeen- ja ammatinharjoittaja voi kuitenkin pitää yhdenkertaista kirjanpitoa, mikäli toiminnan liikevaihto jää kahdella peräkkäisellä tilikaudella alle 200 000 €, taseen loppusumma ei ylitä 100 000 euroa, eikä toiminnan palveluksessa ole säännöllisesti yli kolmea henkilöä.

Yritysten näkökulmasta laskentatoimi voidaan jakaa kahteen toimialueeseen, johdon laskentatoimeen ja rahoituksen laskentatoimeen. Rahoituksen laskentatoimessa yrityksen talousprosessin raporttien ja informaation kohderyhmä on yrityksen ulkopuoliset sijoittajat ja rahoittajat sekä viranomaiset. Suomessa rahoituksen laskentatoimea kutsutaankin yleisesti ulkoiseksi laskentatoimeksi. Ulkoisen laskentatoimen tehtäviin kuuluu virallisen tilinpäätöksen tuottaminen. Johdon laskentatoimen kohderyhmänä on yrityksen johto ja päätavoitteena on avustaa yrityksen johtoa johtamisessa ja päätöksenteon tukeminen sen ratkaisuisissa. Johdon laskentatoimen tehtävät eivät ole yhtä rajattuja tai normisidonnaista kuin ulkoisen laskentatoimen tehtävät. Johdon laskentatoimen asiakokonaisuuksia ovat esimerkiksi budjetointi ja sen seuranta, investointilaskelmat, ja kustannuslaskenta sekä yrityksen sisäinen suoritusmittaus. Tätä laskentatoimen osa-aluetta kutsutaankin Suomessa yleisesti sisäiseksi laskentatoimeksi. (Järvenpää ym., 2015, ss.19–21)

Taloushallinnon ylläpito on yrityksen lakisääteinen tukitoiminto, jonka yritykset voivat järjestää omien tarpeidensa mukaan. Yleisesti käytäntönä on, että mitä suurempaa yrityksen liiketoiminta on, sitä todennäköisemmin sillä on taloustoiminnot järjestettynä osana omaa organisaatiota. Mitä pienemmästä yrityksestä on kyse sitä todennäköisempää on, että yrityksen taloushallinto on ulkoistettu taloushallintopalveluja tarjoaville yrityksille, käytännössä tilitoimistoille. Tämän

opinnäytetyön yksi näkökulma onkin selvittää millä tasolla yrittäjien oma tietoisuus taloushallinnosta on ja kuinka he osaavat tulkita saamiaan talousraportteja.

3.4 Kannattavuuden käsitteet

Kannattavuudelle (profitability) on monia eri sanamuotoisia määritelmiä. Yhteistä näille määritelmille on, että ollakseen kannattavaa toimintaa yrityksen tuottojen tulee olla yrityksen kustannuksia suuremmat. Kannattavuus määritellään myös yhdeksi tärkeimmistä tekijöistä yrityksen kasvun ja menestyksen kannalta. Kannattavuutta voidaan parantaa myyntihintaa tai -määrää nostamalla sekä kustannuksia pienentämällä. Kannattavuuden mittaamisessa yrityksen kustannusrakenteen tuntemisella on ratkaiseva merkitys. (Järvenpää ym., 2015, s.65)

Arkikielessä yleisin kannattavuuden mittari on yrityksen tulos. Tässä yhteydessä tulos käsitetään laskutoimituksena, jossa valitun ajanjakson myyntituotoista vähennetään saman ajanjakson kustannukset. Järvenpää ym. (Järvenpää ym., 2015, s. 51) mukaan tuloksen käsite ei kuitenkaan ole näin yksinkertainen. Tulokäsitteellä voidaan tarkoittaa esimerkiksi liiketulosta, kokonaistulosta, rahoitustulosta tai esimerkiksi vain liikevaihtoa tai myyntituottoa. Puhuja voi käsittää myös muita toiminnasta laskettavia lukuja tulokseksi, kuten myyntikatetta tai käyttökattetta. Tästä syystä onkin aiheellista selvittää mitä käsitteellä tarkoitetaan.

Procountorin taloushallinnan sanakirja (Procountor, n.d.) määrittelee kannattavuuden yrityksen kyvyksi tuottaa voittoa sen käytössä olevilla resursseilla. Kannattavuus kuvastaa yrityksen taloudellista hyvinvointia ja tehokkuutta, jolloin se on tärkeä yrityksen menestyksen mittari. Kannattavalla yritystoiminnalla on mahdollisuus kasvaa, luoda uusia työpaikkoja sekä investoida esimerkiksi koneisiin ja laitteisiin.

Peltolan *Liikeideasta liikkeelle* oppikirjan (Peltola, 2015, s. 130) mukaan kannattavuus on edellytys, jotta yritys menestyy markkinoilla. Yrityksen tuottojen pitää olla pitkällä aikavälillä suurempia kuin toiminnasta aiheutuvat kustannukset. Pelkkä kannattavuus ei Peltolan mukaan riitä, vaan yrityksen tulee olla myös tuottava, jotta se olisi kilpailukykyinen ja pystyisi vastaamaan eri sidosryhmien sille asettamiin menestysvaatimuksiin. Tuottavuudella Peltola tarkoittaa vertailua siitä, minkälaisella panoksella yritys on saanut tuotoksen aikaan. Tuottavuuden tarkkailun kohteita voisi olla kuinka paljon myyntiä on saatu yhden työpäivän aikana tai kuinka paljon tuotteita on valmistunut yhden työpäivän aikana. Kannattavan yrityksen tuottavuus on korkea niillä tuotteilla tai palveluilla, joita asiakkaat ostavat. Peltolan mukaan tuottavuuden synonyymina on yritysmaailmassa yleisesti käytetty taloudellisuutta, jolla mitataan tuottojen suhdetta kustannuksiin.

Viitala ja Jylhä kuvaavat kirjassaan *Liitetoimintaosaaminen: menestyvän yritystoiminnan perusta* (Viitala & Jylhä, 2013, ss. 306–307), että vaikka yrityksen toiminnan tulee olla kannattavaa voidakseen jatkaa toimintaansa, ei kannattavuus asetu tasaisesti yritysten elinkaarelle. Aloittelevan yrityksen toiminta voi olla lyhyellä aikavälillä kannattamatonta, samoin jokin yrityksen toimiala tai yksittäinen tuote voi olla näiden lanseerausvaiheessa kannattamaton. Yrityksen tuleekin panostaa siihen, että sen toiminta kokonaisuudessaan on kannattavaa. Kannattamattomat osat liiketoiminnasta tai kannattamattomat tuotteet tulisi lopettaa tai muuttaa toimintaa niin, että nämä saadaan kannattavaksi.

Kannattavuutta voidaan mitata hyvin monilla erilaisilla mittareilla, joista yleisimmät mittaavat rahamääriä. Mittausta voidaan tehdä myös joko suhteellisilla tai absoluuttisilla mittareilla. Absoluuttisten mittausten heikkous on niiden vertailtavuus eri kokoisten yritysten välillä. Suhteellisia mittareita käytetään juuri vertailtavuuden parantamiseksi. Suhteellisten mittarien avulla kannattavuutta mitataan yleensä suhteessa yritykseen sijoitettuun pääomaan tai myyntituottoihin. Absoluuttisista mittareista yleisimmät ovat myyntikatetta, nettotulosta tai liikevoittoa kuvaavat mittarit. Suhteellisista mittareista yleisimpiä ovat mm. myyntikateprosentti, sijoitetun pääoman tuotto-% sekä liikevoitto-%. (Järvenpää ym., 2015, ss.65–66)

Osuuspankin (Osuuspankki, n.d.) mukaan kannattavuus on yritystoiminnan tärkeimpiä mittareita, sillä kannattavuus on myös yritystoiminnan perusedellytys. Kannattavuudella on vaikutusta myös yrityksen rahoituksen saatavuuteen. Matala oma pääomataso ja heikentynyt kannattavuus voivat olla este ulkopuolisen rahoituksen saamiselle. Verkkosivustollaan Osuuspankki esittää kannattavuuden mittareiksi myyntikatteen ja käyttökatteen.

Wisma-konserniin kuuluva taloushallinto ja palkanlaskentaohjelmisto Netvisor on laatinut Talouden tunnusluvut oppaan, johon on koottu yrityksen taloutta, maksuvalmiutta ja vakavaraisuutta kuvaavia tunnuslukuja. Kannattavuuden tunnusluvuiksi oppaassa on määritelty myyntikate-%, käyttökate-%, liikevoitto-%, oman pääoman tuotto-% sekä sijoitetun pääoman tuottoaste. (Netvisor, 2022.)

3.4.1 Myyntikate ja myyntikateprosentti

Katetuottolaskenta on yksi menetelmä yrityksen kannattavuuden arviointiin. Siinä keskiössä ovat yrityksen muuttuvien kustannusten ja toiminnan volyymin analysointi. Katetuottoajattelu perustuu olettamuksiin, joissa toiminnan kustannukset voidaan jakaa muuttuviin (variable costs) ja kiinteisiin (fixed costs) kustannuksiin. Muuttuvien kustannusten ajatellaan muuttuvan myyntivolyymin kanssa

samansuuntaisesti ja -aikaisesti, kun taas kiinteät kustannukset eivät ole riippuvaisia myyntivolyymista. Katetuottoajattelu myös olettaa, että hankintakustannukset tai myyntihinnat eivät ole riippuvaisia yrityksen toiminta-asteesta ja ovat kiinteitä tarkastelujakson ajan.

Yksinkertaistavista olettamuksistaan huolimatta katetuottoajattelu on käyttökelpoinen ja hyödyllinen menetelmä yrityksen lyhytaikaisen kannattavuuden laskentaan. Katetuottoa voidaan laskea koko yrityksen tasolla tai erikseen pienempien alueiden, yksiköiden tai osastojen katteina. Katetuottoa voidaan laskea myös yksittäisen tuotteen tai tuoteryhmän osalta. (Järvenpää ym., 2015, ss.101–102)

Myyntikate (gross margin, gross profit) kuvaa absoluuttisesti kuinka paljon yritykselle jää tuottoa, kun liikevaihdosta on vähennetty myyntiin käytettyjen välittömien kustannusten arvo. Välittömiä kustannuksia syntyy suoraan myyntiin vaikuttavien tuotteiden hankinnasta tai myytävien palvelujen tuottamisesta. Valmistustoimintaa harjoittavalla yrityksellä liikevaihdosta vähennetään raaka-aineiden ja tarvikkeiden lisäksi myös valmistuksen henkilöstökustannukset. Myynnistä vähennettäviä hankintakustannuksia kutsutaan myös muuttuviksi kustannuksiksi, niiden muuttuessa myyntimäärän suhteessa. Myyntikatteen tulee olla riittävän suuri jotta yritys kykenee kattamaan myyntikatteen määrällä kaikki muut yritystoiminnasta aiheutuvat kustannukset.

Myyntikateprosentti kuvaa vastaavasti myyntikatteen suhteellista osuutta myyntituotosta. (Järvenpää ym., 2015, s.55–56)

Kirjanpitoasetuksen (Kirjanpitoasetus 1339/1997 § 1) mukaisessa kululajikohtaisessa tuloslaskelmassa yrityksen tavara, tarvike ja raaka-ainehankinnat kirjataan Materiaalit ja palvelut otsikon alle. Saman otsikon alle kirjataan myös myyntitoimintaan liittyvien ulkopuolisten palvelujen hankinnat. Kululajikohtaisesta tuloslaskelmasta myyntikate saadaankin laskettua suoraan vähentämällä liikevaihdosta materiaalit ja palvelut yhteensä (Eklund & Kekkonen, Kannattavuus laskennan taitajaksi, 2020, s. 79).

Kirjanpitoasetus (Kirjanpitoasetus 1339/1997 § 1) määrää yritysten viralliset tuloslaskelmakaavat, jonka mukaan yrityksen tilikauden tulos selvitetään. Niin sanotussa PMA-asetuksessa (Valtioneuvoston asetuksessa pien- ja mikroyritysten tilipäätöksessä esitettävistä tiedoista 1753/2015 2 luku) on pien- ja mikroyrityksille kohdenneet yksinkertaistetut tuloslaskelma- ja tasekaavat. Asetuksen mukaan pienyrityksillä on mahdollisuus esittää liikevaihdosta vähennetyt materiaalit ja palvelut yhdistettynä Bruttotuloksena. Myös näin esitettynä päädytään samaan myyntikatelukuun kuin kirjanpitoasetuksen mukaisessa kululajikohtaisessa tuloslaskelmakaavassa.

Yritystutkimus ry:n *Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi* (Yritystutkimus ry, 2017, s. 63) teoksen mukaan myyntikate saadaan kun liikevaihdosta vähennetään tavaraostojen lisäksi varaston muutos. Mikäli yritys harjoittaa valmistustoimintaa sen myyntikatetta ei voida laskea ilman lisätietoja valmistusprosessista ja valmistuksen henkilöstökustannuksista.

Kaava 1 **Virhe. Viitteen lähdettä ei löytynyt.** esittää Yritystutkimus ry:n n laatimaa myyntikatteen laskentakaava. Kaava 2 esitetään myyntikatteen laskentakaavasta johdettu myyntikateprosentin laskentakaava.

Kaava 1 Myyntikatteen laskentakaava (Yritystutkimus ry, 2017, s. 63)

$$\begin{array}{l} \text{Liikevaihto} \\ - \text{Ostot tilikauden aikana} \\ - \text{Alkuvarasto} \\ + \text{Loppuvarasto} \\ \hline = \text{Myyntikate} \end{array}$$

Kaava 2 Myyntikateprosentin laskentakaava (Yritystutkimuskeskus ry, 2017, s.63)

$$\text{Myyntikate-\%} = \frac{100 \times \text{Myyntikate}}{\text{Liikevaihto}}$$

3.4.2 Käyttökate ja käyttökateprosentti

Käyttökateen (EBITDA) kaavasta ja laskennasta on olemassa hieman toisistaan poikkeavia ilmaisuja. Kielitoimiston (Kotimaisten kielten keskus ja Kielikone Oy, 2024) määritelmän mukaan käyttökate on se osa yrityksen myyntituotosta, joka sillä on käytettävissä korkoihin, poistoihin, veroihin ja investointeihin. Yritystutkimus ry (Yritystutkimus ry, 2017, s.64) mukaan käyttökate kertoo yrityksen tuloksen ennen kuin siitä on vähennetty poistot ja rahoituserät. Käyttökate on vertailukelpoinen luku saman toimialan yrityksillä, niidenkin välillä vertailtavuutta heikentää se, että yrityksillä on erilaisia tapoja hankkia tuotantovälineitä. Osa yrityksistä hankkii tuotantovälineet omistukseensa, jolloin nämä kulut ovat yrityksellä tuloslaskelmassa poistoina ja rahoituskuluina käyttökateen jälkeen. Osa vuokraa tuotantovälineet käyttöönsä joko osittain tai kokonaan, jolloin kulut sisältyvät liiketoiminnan muihin kuluihin ennen käyttökateä.

Osuuspankki (Osuuspankki, n.d) kuvaa käyttökateen samoin kuin Yritystutkimuskeskus. Käyttökate on yrityksen tulos ennen kuin arvosta on vähennetty poistot, rahoituserät ja verot. Kirjanpitoasetuksen (Kirjanpitoasetus 1339/1997 § 1) kululajikohtaisen tuloslaskelman termeiksi muutettuna määritelmä voidaan ilmaista siten, että liikevoittoon lisätään suunnitelman mukaiset poistot ja arvonalentumiset. Käyttökateella voidaan selvittää kuinka paljon yritykselle jää varoja kun liikevaihdosta on vähennetty kaikki toiminasta aiheutuneet kulut. Käyttökateprosentti vastaavasti kertoo kuinka monta prosenttia liiketoiminnan tuotoista yritykselle jää, kun kaikki toiminnasta aiheutuneet kustannukset on vähennetty.

Kaava 3 on Yritystutkimus ry:n laatima käyttökateen laskentakaava. Kaava 4 on esitetty käyttökateen laskentakaavasta johdettu käyttökateprosentin laskentakaava.

Kaava 3 Käyttökateen laskentakaava (Yritystutkimus ry, 2017, s. 64)

$$\begin{array}{l} \text{Liiketulos} \\ + \text{Poistot ja arvonalentumiset} \\ \hline = \text{Käyttökate} \end{array}$$

Kaava 4 Käyttökateprosentin laskentakaava (Yritystutkimus ry, 2017, s. 64)

$$\text{Käyttökate-\%} = \frac{100 \times \text{Käyttökate}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}}$$

3.4.3 Kriittinen piste

Katetuottolaskennassa keskeisenä tunnuslukuna on myös kriittisen pisteen (break-even point) laskenta. Kriittinen piste tarkoittaa sitä myyntimäärää, jossa yrityksen myyntituotot ja kustannukset ovat yhtä suuret. Myynti ei siis tuota voittoa eikä tappiota vaan tulos on nolla. Kriittisen pisteen määrä voidaan laskea sekä tuotekohtaisesti kappalemäärinä tai euroina. Kaava 5 Kaava 5 Kriittisen pisteen laskentakaava (Järvenpää ym., 2015, s. 104) on Järvenpään ym. esittämä kriittisen pisteen laskentakaava. (Järvenpää ym., 2015, s.102)

Kriittinen piste kuvataan kannattavuuden tunnusluvuksi myös liiketoiminnan perustutkimuksen oppimateriaalissa. Tomperi kuvaa oppikirjassaan *Taloushallinto – Toiminnan kannattavuus* (Tomperi, 2022, s. 32) että, kriittisellä pisteellä tarkoitetaan sitä myyntituottojen määrää, jolla yritys

saa kaikki kustannukset katetuksi, mutta ei tuota yhtään voittoa eikä myöskään tappiota. Jotta yritys voi laskea oman kriittisen myynnin määrän, yrityksen tulee ensin tietää oma katetuottoprosentti sekä tuntea omat kiinteät kustannukset. Kiinteät kustannukset ovat kustannuksia, jotka eivät ole riippuvaisia yrityksen myynnin tai tuotannon määrästä vaan johtuvat yrityksen toiminnan ylläpidosta. Tällaisia ovat esimerkiksi toimitilavuokrat, kuukausipalkat, rahoituskustannukset tai kirjanpidon poistot ja hallintopalvelut kuten ulkoistettu kirjanpito. (Tomperi, 2022, s. 23)

Kaava 5 Kriittisen pisteen laskentakaava (Järvenpää ym., 2015, s. 104)

$$\text{Kriittinen piste } \text{€} = \frac{\text{Kiinteät kustannukset}}{\text{Katetuottoprosentti}}$$

3.4.4 Liiketulos ja liiketulosprosentti

Alma Median konserniin kuuluvan Alma Insights yksikön ylläpitämä *Tunnuslukuopas* (Alma Media Oyj, n.d.) lisää kannattavuuden keskeisiin tunnuslukuihin liiketuloksen ja nettotuloksen. Liiketulos ilmaisee kuinka paljon yrityksellä on omia tuottoja jäljellä ennen veroja ja rahoituseriä ja on samalla virallisen tuloslaskelman välitulos. Virallisessa tuloslaskelmassa tästä liiketuloksesta käytetään nimitystä liikevoitto. Tunnusluvun laskennassa otetaan huomioon liiketoimintakulujen lisäksi myös poistot eli käyttöomaisuuden kuluminen. Liiketuloksella ja liiketulosprosentilla voidaan verrata yrityksen oman kannattavuuden kehittymistä sekä sen kannattavuutta verrattuna muiden samalla toimialalla toimivien yritysten kannattavuuteen.

Yritystutkimus ry:n *Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi* (Yritystutkimus ry, 2017, s. 64) mukaan liiketulos kertoo, kuinka paljon yrityksellä on jäljellä sen varsinaisen liiketoiminnan tuotostaan ennen rahoituserien ja verojen maksua. Yritystutkimus ry:n mukaan liiketulos (EBIT, earnings before interest and tax) poikkeaa tuloslaskelman liikevoitosta siitä tehtyjen oikaisujen euromäärällä. Näitä oikaisuja ovat mm. siirrot liiketoiminnan muista tuotoista ja kuluista satunnaisiin eriin sekä laskennallinen palkkorjaus. Yritystutkimuskeskus suosittelee laskennallisen palkkorjauksen tekemistä silloin kun omistajan työpanos ei suoraan ilmene yrityksen tuloslaskelmasta henkilöstökuluina (Yritystutkimus ry, 2017, s. 21).

Kaava 6 on esitetty tuloslaskelmasta johdettu liiketuloksen laskenta kaava. Kaava 7 on esitetty liiketulosprosentin laskentakaava.

Kaava 6 Liiketuloksen (EBIT) laskentakaava (Alma Media Oyj, n.d.)

$$\begin{array}{l}
 \text{Liikevaihto} \\
 + \text{ Liiketoiminnan muut tuotot} \\
 - \text{ Toimintakulut} \\
 - \text{ Poistot ja arvonalentumiset} \\
 \hline
 = \text{ Liiketulos (EBIT)}
 \end{array}$$

Kaava 7 Liiketulosprosentin laskentakaava (Yritystutkimus ry., 2017, s.64)

$$\text{Liiketulos-\%} = \frac{100 \times \text{Liiketulos}}{\text{Liiketoiminnan tuotot yhteensä}}$$

3.4.5 Nettotulos ja nettotulosprosentti

Alma Insightsin (Alma Media, n.d.) tunnuslukuoppaan mukaan nettotulos on yksi tärkeimmistä ja yleisimmistä kannattavuutta mittaavista luvuista. Nettotulos antaa kattavan kuvan yrityksen taloudellisesta tilanteesta, ja erityisesti siitä, miten sen toiminta riittää kattamaan liiketoiminnan kulujen lisäksi rahoituskulut ja maksettavat verot. Nettotulos kertoo siis yrityksen laskentakauden tuloksesta omistajille jäävän osuuden, jolloin sitä käytetään yleisesti voitonjakopäätösten perustana.

Nettotulos poikkeaa tilikauden virallisesta tuloksesta siinä että siihen ei lasketa mukaan tuloslaskelmaan sisältyviä satunnaisia eriä eikä tilinpäätössiirtoja. Satunnaisia kuluja voivat olla esimerkiksi käyttöomaisuuden myynnistä johtuvat kustannukset. Tilinpäätössiirtoja ovat erilaiset vapaaehtoiset varaukset tai poistoerot, jotka syntyvät siitä, että yritys käyttää erilaista poistomenetelmää kuin verotuksen laskentaperusteet ovat. (Procountor, 2023.)

Yritystutkimus ry:n mukaan (Yritystutkimus ry, 2017, s. 65) nettotuloksen on oltava positiivinen, jotta yrityksen toiminta olisi kannattavaa. Nettotulos saadaan kun liiketulokseen lisätään rahoitustuotot ja tästä summasta vähennetään rahoituskulut ja verot. Se mikä määrittää nettotuloksen vähimmäistasoksi, riippuu Yritystutkimuksen mukaan voitonjakotavoitteista ja pääomarakenteen vahvistamistarpeesta ja tavoitteesta. Tämä Yritystutkimus ry: esittämä nettotuloksen laskentakaava on Kaava 8.

Kaava 8 Nettotuloksen laskentakaava (Yritystutkimus ry., 2017, s. 65)

Liiketulos (EBIT)
+ Rahoitustuotot
- Rahoituskulut
- Verot
<hr/>
= Nettotulos

3.4.6 Oman ja vieraan pääoman tuottoerot

Yrityksen kannattavuutta voidaan mitata ja seurata myös pääomaan suhteutetuilla mittareilla. Yrityksen oman ja vieraan pääoman tuoton seuranta kiinnostaa sekä sijoittajia että yrityksen omistajia. Pääoman tuottoa kuvaavat mittarit kertovat yrityksen kyvystä tuottaa voittoa suhteessa siihen sijoitettuun pääomaan. Kannattavan yrityksen odotetaan tuottavan tuottoa samanaikaisesti sekä yrittäjän omalle pääomalle että yritykseen mahdollisesti sijoitetulle vieraalle pääomalle. Kaava 9 on havainnollistettu Yritystutkimus ry:n laatima oman pääoman tuottoerotin laskentakaava. (Yritystutkimuskeskus ry., 2017, ss. 67–68)

Netvisorin *Talouden tunnusluvut tutuksi* oppaan (Netvisor.fi, n.d.) mukaan yrityksen oma pääoma koostuu omistajien alkuperäisistä yritykseen sijoittamista varoista sekä yrityksen omasta toiminnasta kertyneestä voitosta, jonka yrittäjä on jättänyt yrityksen käyttöön. Yrittäjä määrittää itse tuottotavoitteen sijoittamalleen rahalle. Suositeltavaa on, että tuottotavoite on korkeampi kun esimerkiksi saman rahan sijoittaminen markkinoilla oleviin matalariskisiin sijoituskohteisiin johtuen yritystoimintaan liittyvistä riskeistä.

Alma Insightsin tunnuslukuoppaan (Alma Media Oyj, n.d.) mukaan oman pääoman tuottoerotin (ROE, return on equity) ilmentää kuinka paljon omalle pääomalle on kertynyt tuottoa edellisen tilikauden aikana. Laskennassa käytetään 12 kuukauden, yleensä tilikauden, nettotulosta, jota verrataan oikaistuun omaan pääomaan keskimäärin. Oikaistu oma pääoma keskimäärin on keskiarvo oman pääoman arvosta tilikauden alussa ja lopussa. Alma Talentin mukaan oman pääoman tuottoa voidaan pitää hyvänä tai erinomaisena silloin kun se on yli 15 %. Mikäli oman pääoman tuottoerotin laskee alle 10 % pidetään sitä välttävänä tai heikkona.

Kaava 9 Oman pääoman tuotto-% (ROE) laskentakaava (Yritystutkimus ry, 2017, s.68)

$$\text{Oman pääoman tuotto-\% (ROE)} = \frac{100 \times \text{Nettotulos (12kk)}}{\text{Oikaistu oma pääoma keskimäärin}}$$

Alma Insights (Alma Media Oyj, n.d.) kuvaa tunnuslukuoppaassaan sijoitetun pääoman tuotto-%:n kertovan kuinka paljon yritys kykenee tuottamaan korkoa yritykseen sen ulkopuolelta sijoitetulle pääomalle. Sijoitetun pääoman tuoton odotukset ovat yleensä matalammat kuin oman pääoman tuoton odotukset, kuitenkin vähintään markkinoilla kulloinkin vallitsevan yleisen korkotason mukainen korkotuotto. Hyvä ja erinomainen sijoitetun pääoman korkotuotto saavutetaan yli 15 % tuotolla, välttävän ja heikon tuoton taso on alle 6 % tuotto sijoitetulle pääomalle. Yrityksen oman pääoman ollessa negatiivinen on sijoitettu pääoma kuitenkin aina vähintään sama kuin korollisen velan määrä.

Yritystutkimus ry:n (Yritystutkimus ry., 2017) mukaan sijoitetun pääoman laskentakaavassa nettotulokseen lisätään rahoituskulut sekä 12 kuukauden verot. Tätä summaa verrataan sijoitettuun pääomaan keskimäärin. Yritystutkimuksen mukaan sijoitettu pääoma keskimäärin on oikaistun oma pääoma lisättynä korollisella vieraalla pääomalla. Kaava 10 on esitetty sijoitetun pääoman tuotto-%:n laskentakaava vaihtoehto yksi.

Kaava 10 Sijoitetun pääoman tuotto-%:n laskentakaava, vaihtoehto 1 (Yritystutkimus ry, 2017, s.67)

$$\text{Sijoitetun pääoman tuotto-\%} = \frac{100 \times \text{Nettotulos} + \text{rahoituskulut} + \text{verot (12kk)}}{\text{Oikaistu oma pääoma} + \text{sijoitettu korollinen pääoma}}$$

Liiketuloksen (Kaava 6) ja nettotuloksen (Kaava 8) laskentakaavoja vertaamalla sijoitetun pääoman tuotto-% voidaan ilmaista myös kaavalla, jossa liiketulokseen lisätään rahoitustuotot ja summa jaetaan oikaistun oman pääoman ja sijoitetun korollisen pääoman yhteissummalla. Kaava 11 kuvaa tätä toista vaihtoehtoista laskentatapaa sijoitetun pääoman tuotto-%:n laskennasta.

Kaava 11 Sijoitetun pääoman tuotto-%:n laskentakaava, vaihtoehto 2

$$\text{Sijoitetun pääoman tuotto-\%} = \frac{100 \times \text{Liiketulos (EBIT)} + \text{rahoitustuotot}}{\text{Oikaistu oma pääoma} + \text{sijoitettu korollinen pääoma}}$$

3.4.7 Englannin kieliset termit ROCE ja ROI

Englannin kielissä on sijoitetun pääoman tuotto-%:lle yleisesti käytössä kaksi erilaista lyhennettä ROCE ja ROI, näiden lyhenteiden erot ilmenevät termien alkuperäisistä nimityksistä. Lyhenne ROI tulee englannin kielen sanoista *return on investment* ja lyhenne ROCE vastaavasti englannin kielen sanoista *return on capital employed*. Return on investment (ROI) voidaan suomentaa investointien tuotoksi, ja return on capital employed (ROCE) on vapaasti suomennettuna työllistetyn pääoman tuotto. Edellä mainittujen käännösten perusteella ROI kertoo kuinka paljon tehty investointi on tuottanut voittoa, kun taas ROCE ilmaisee yritykseen sijoitetun oman ja korollisen vieraan pääoman tuottoa. Molemmat siis kuvaavat sijoitetun pääoman tuottoa mutta eri merkityksessä. Suomalaisessa lähdekirjallisuudessa nämä kaksi lyhennettä sekoittuvat helposti keskenään ja toisaalta termistä sijoitetun pääoman tuotto-%:n käytetään kumpaakin lyhennettä.

Yritystutkimus ry (Yritystutkimus ry., 2017, s.67) käyttää sijoitetun pääoman tuotto-%:sta lyhennettä ROI. Samaa lyhennettä käytetään myös esimerkiksi Jormakka ym. laatimassa oppikirjassa (Jormakka ym., 2021, s. 143). Näissä molemmissa sijoitetun pääoman tuotto-%:n lasketaan laskentakaavalla, jossa EBIT:n suhdetta verrataan yritykseen sijoitettuun pääomaan, mikä viittaisi enemmän lyhenteen ROCE kuvaukseen. Procountorin mukaan (Procountor.fi, n.d.) ROI-lyhennettä käytetään kuvaamaan investointien tuottavuutta. Myös Järvenpää ym. kirjassa (Järvenpää ym., 2015, s. 319) selitetään ROI-lyhenteen tarkoittavan investointien tuotto-%:sta. Näissä molemmissa jälkimmäisissä liike tulosta verrataan investointeihin sijoitettuun pääomaan. Järvenpää ym. (Järvenpää ym., 2015, s. 320) käyttää sijoitetun pääoman tuotto-%:sta lyhennettä ROCE ja kertoo sen ilmaisevan liiketuloksen suhdetta oman ja vieraan pääoman määrään.

Investopedia (Investopedia.com, 2024) verkkosivusto kirjoittaa artikkelissaan, että molempien tunnuslukujen avulla saadaan käsitys siitä, kuinka yritys on tuottanut lisäarvoa sijoittajille. ROCE ilmaisee, kuinka tehokkaasti yritys kykenee hyödyntämään pääomia tuloksen tekemisessä, kun taas ROI kertoo kuinka paljon yrityksen tekemät investoinnit ovat tuottaneet. Investopedian mukaan ROCE on käyttökelpoinen kun verrataan saman alan yrityksiä toisiinsa, mutta ROI:n avulla

voidaan verrata erilaisia omaisuuseriä toisiinsa. Eroina on myös se, että ROCE:n laskennassa on mukana aika, EBITin muodossa, kun taas ROI:n laskentakaavassa ei aikaa huomioida. Kaava 12 on Investopedia:n esittämä ROCE:n laskentakaava englanniksi sekä Kaava 13 on vastaavasti ROI:n laskentakaava englanniksi.

Kaava 12 ROCE laskentakaava (Investopedia.com, 2024)

$$\text{ROCE} = \frac{\text{EBIT}}{\text{Capital Employed}}$$

EBIT = Earnings before interest and taxes

Capital Employed = Total assets minus current liabilities

Kaava 13 ROI laskentakaava (Investopedia.com, 2024)

$$\text{ROI} = \frac{\text{Current Value of Investment} - \text{Cost of Investment}}{\text{Cost of Investment}}$$

3.5 Vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden käsitteet

Yrityksen taloutta ja sen kehitystä seurataan myös muilla kuin kannattavuutta mittaavilla tunnusluvuilla, sillä pelkän hyvän kannattavuuden varaan yritys ei voi perustaa toimintaansa. Yleisimpiä tunnuslukuja kannattavuuden tunnuslukujen lisäksi ovat vakavaraisuutta ja maksuvalmiutta seuraavat tunnusluvut. Yrityksen toimintaa voidaan seurata myös erilaisilla tehokkuutta kuvaavilla tunnusluvuilla. Yleisimpiä tehokkuuden tunnuslukuja ovat henkilöstön tai pääoman käytön tehokkuutta mittaavat tunnusluvut. (Alma Media Oyj, n.d.)

Vakavaraisuus kuvaa yrityksen rahoituksen rakennetta. Siinä tarkastellaan yrityksen oman pääoman ja vieraan pääoman suhdetta. Myös voittoa tuottava yritys voi olla heikosti kannattava tai se voi olla velkaantunut niin, ettei kykene suoriutumaan sen velvoitteista, kuten lainojen lyhennyksistä ja niiden koroista. Tällöin etsitään syytä yrityksen vaikeuksiin rahoitusrakennetta tutkimalla. (Alma Media, n.d.)

Yritystutkimuksen, *Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi* -kirja (Yritystutkimus ry., 2017) jakaa rahoituksen tunnusluvut kahteen eri kategoriaan niiden alkuperän mukaan; oman pääoman ja vieraan pääoman tunnusluvut. Yritystutkimus ry korostaa näiden kahden pääoman lähteen suhteen

merkittävyyttä ja sitä kautta yrityksen kykyä joustaa rahoituksen suhteen. Rahoitusta voidaan tarkastella myös ajallisesti, lyhytaikaisen rahoituksen ollessa tyypillisesti joustamatonta.

Kannattavan ja vakavaraisenkin yrityksen tulee kyetä suoriutumaan liiketoiminnan juoksevista kuluista kuten ostovelkojen ja palkkojen maksusta eli on oltava maksukykyinen. Mikäli yrityksen mahdollisuudet selvittää maksuvelvollisuuksistaan ovat heikkoja voidaan se pahimmassa tapauksessa todeta maksukyvyttömäksi, jolloin se voi joutua joko yrityssaneeraukseen tai konkurssiin.

3.5.1 Omavaraisuusaste

Vakavaraisuutta mittaavista luvuista omavaraisuusaste kertoo yrityksen tappionsietokyvystä ja kyvystä suoriutua erilaisista maksusitoumuksista pitkällä aikavälillä. Tämän tunnusluvun arvo kuvaa sitä kuinka suuri osuus yrityksen varallisuudesta on hankittu sen omalla pääomalla, mitä korkeampi luku on, sitä vakaampi yritys on kyseessä. Yrityksen omat rahavarat antavat yritykselle suojan tappioita vastaan. Kun omavaraisuusaste on korkea sietää yritys paremmin myös mahdollisia tappiollisia vuosia. Taantumien ja kireän kilpailutilanteen aikana korkean omavaraisuuden omaavilla yrityksillä on paremmat mahdollisuudet selviytyä kuin heikon omavaraisuuden omaavilla yrityksillä. Omavaraisuus yleensä kasvaa yrityksen iän myötä. Aloittavilla yrityksillä velkaantuneisuus on yleensä suurempaa kuin pitkään toimineilla yrityksillä. (Alma Media Oy, n.d.)

Omavaraisuusaste voidaan laskea virallisia vertailuja varten yrityksen oikaistun taseen lukujen avulla. Yritystutkimus ry on julkaisussaan kuvannut taseen oikaisussa tehtävät siirrot ja niiden tarkoituksen. Tämän menetelmän käytössä ollessa omavaraisuusaste lasketaan alla esitetyn mukaista Kaava 14 käyttäen. (Yritystutkimuskeskus, 2017, ss. 31–51)

Kaava 14 Omavaraisuusaste-prosentin laskentakaava (Yritystutkimus ry., 2017, s.69)

$$\text{Omavaraisuusaste-\%} = \frac{100 \times \text{Oikaistu oma pääoma}}{(\text{Oikaistun taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot})}$$

Omavaraisuusasteen laskentakaavasta on lähdemateriaaleissa myös yksinkertaistettuja esityksiä. Esimerkiksi liiketoiminnan Tomperin (Tomperi, 2021, s. 100) ja Eklund & Hakosen (Eklund & Hakonen, 2018, s. 139) toisen asteen oppikirjoissa sekä Procounorin verkkosanakirjassa (Procounor, n.d.) omavaraisuusasteen kaava ilmoitetaan yksinkertaisemmassa muodossa. Näissä

yksinkertaistetuissa laskentakaavoissa yrityksen omaa pääomaa verrataan joko suoraan taseen loppusummaan, oma pääoma plus vieras pääoma, tai taseen loppusummaan, josta on vähennetty saadut ennakot. Tämä yksinkertaistetun, yrittäjän omaan käyttöön soveltuvan, laskentatavan matemaattinen kaava esitetään Kaava 15

Kaava 15 Omavaraisuusasteprosentin laskentakaava, yksinkertaistettu (Eklund & Hakonen, 2018, s. 139)

$$\text{Omavaraisuusaste-\%} = \frac{100 \times \text{Oma pääoma}}{(\text{Taseen loppusumma} - \text{saadut ennakot})}$$

3.5.2 Maksuvalmius

Yritystutkimuksen mukaan (Yritystutkimus ry., 2017, s.74) maksuvalmiudella kuvataan yrityksen mahdollisuuksia huolehtia maksuvelvoitteistaan sekä ajallaan että myös mahdollisimman vähin kustannuksin. Tämä tarkoittaa mahdollisten kassa-alennusten hyödyntämistä sekä kykyä selviytyä maksuvelvoitteista ilman luotollista pankkitiliä. Heikko maksuvalmius lisää yrityksen kustannuksia maksumuistutusten, viivästyskorkomaksujen ja luotollisen tilin korkojen kautta.

Lyhyen aikavälin maksuvalmius tarkoittaa käytännössä sitä kuinka monta kertaa yritys kykenee kattamaan lyhyen aikavälin velat omilla varoillaan, tätä mitataan Quick ratio- tunnusluvulla. Tätä tunnuslukua kutsutaan myös ”happotestiksi” tai ”likvidisuhteeksi”. Maksuvalmiuden synonyymi likviditeetti ilmaisee käteisen rahan määrää tai pankkisaldoa sekä helposti myytäviä arvopapereita ja yrityksen lyhyen ajan saatavia kuten myyntisaatavia. Tässä yhteydessä lyhyen aikavälin veloilla tarkoitetaan tässä yhteydessä kirjanpitolain (Kirjanpitolaki 1336/1997, 4 luku 7§) mukaisia alle vuoden aikana erääntyviä velkoja. Hyvä maksuvalmius tarkoittaa käytännössä sitä, että yritys kykenee maksamaan velvoitteensa, kuten ostovelat tai lainojen lyhennykset, eräpäivien mukaan ja näin ollen säästyy viivästyskorkomaksuilta. Quick ration laskentakaava on esitetty alla Kaava 16. Laskentakaava antaa tulokseksi luvun 0–2, suositusarvona on 1. Tällöin yrityksellä on varoja enemmän kuin lyhytaikaisia velkoja. (Eklund & Hakonen, 2018, s. 140)

Kaava 16 Quick ratio laskukaava (Eklund & Hakonen, 2018, s. 140)

$$\text{Quick ratio} = \frac{(\text{Rahat ja pankkisaamiset} + \text{lyhytaikaiset saamiset})}{(\text{Lyhytaikainen vieras pääoma} - \text{saadut ennakot})}$$

3.5.3 Kassavirtalaskelma

Erilaisten tunnuslukujen laskemisessa on hyvä huomata se ominaisuus, että ne kuvaavat pääsääntöisesti menneisyyden tapahtumia. Kirjanpitoon, josta tunnusluvut lasketaan, on kirjattu tapahtumat kuluneen tilikauden ajalta, toisin sanoen tietyn menneen ajanjakson tapahtumat. Yrittäjän on myös hyvä tietää mitä tulevaisuudessa tulee tapahtumaan. Kassavirtalaskelman ylläpito on yksi keino selvittää yrityksen maksuvalmiutta lähitulevaisuudessa. (Eskola A., Mäntysaari A, 2006, s. 109)

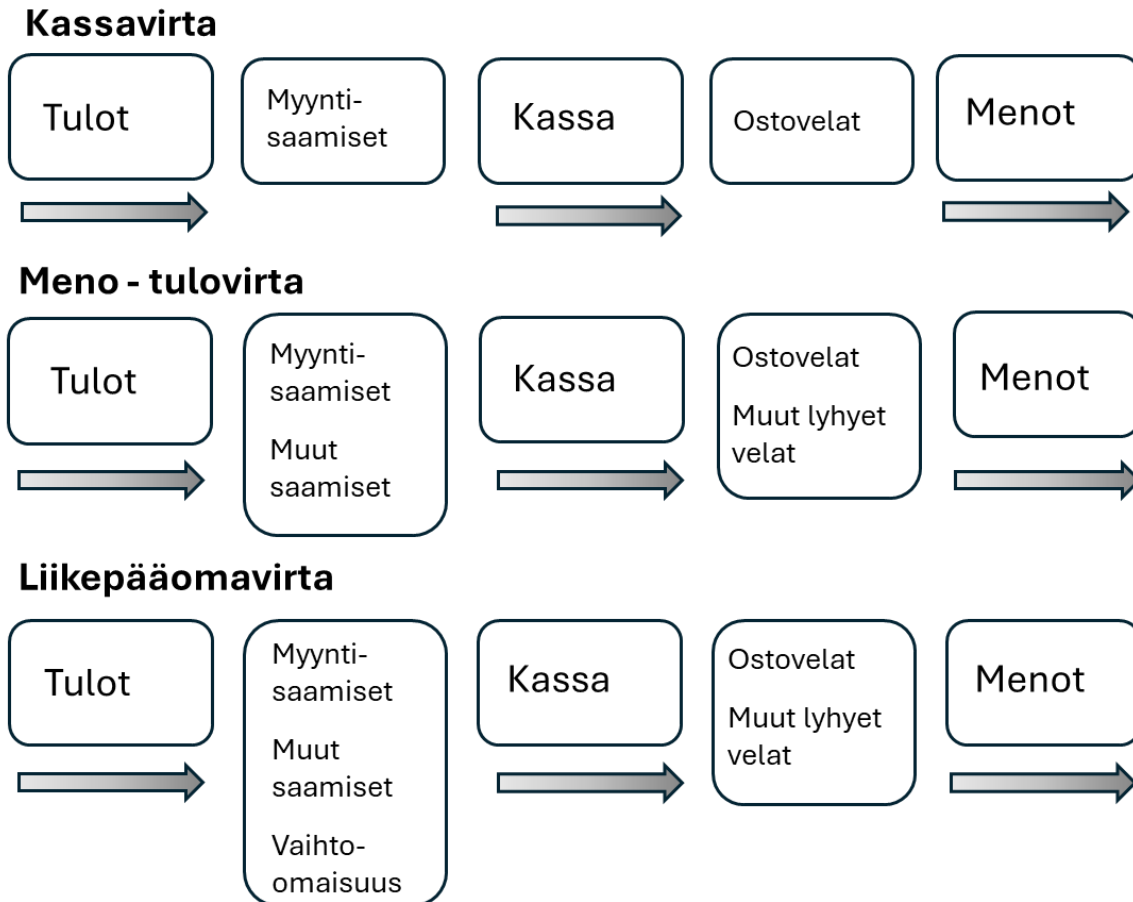
Kirjanpitolain mukaan (Kirjanpitolaki 1336/1997, 3 luku 1§) tilinpäätökseen tulee sisällyttää yrityksen rahoituslaskelma. Kirjanpitoasetuksen (Kirjanpitoasetus 1336/1997 2 luku 1§) mukaan rahoituslaskelmassa kuvataan yrityksen liiketoiminnan, investointien ja rahoituksen rahavirrat. Rahoituslaskelma on myös historiatietoon perustuva esitys yrityksen rahankäytöstä. Tiedot rahoituslaskelmaan poimitaan yrityksen päättyvän tilikauden tuloslaskelmasta ja taseesta. (Ihantola E-M., Leppänen P., 2023, ss.182–183).

Kassavirtalaskelma poikkeaa kirjanpitolain mukaisesta rahoituslaskelmasta nimenomaan sen tulevaisuuteen katsovasta näkökulmasta. Kassavirtalaskelmalla on monta eri nimitystä. Siikavuo (Siikavuo, 2016, s.111) puhuu kassavirta-analyysistä, jossa kuvataan mistä yrityksen rahat tulevat ja minne ne menevät. Kassavirta-analyysin kirjaustapa on maksuperusteinen, eli toisin sanoen kirjaukset tehdään maksupäivien perusteella. Kassavirta-analyysi ei kuvaa yrityksen kannattavuutta, mutta se kertoo, onko yritystoiminnalla mahdollisuuksia jatkuvuuteen.

Siikavuo (Siikavuo, 2016, ss.112–113) esittelee kolme erilaista versiota kassavirta-analyysin muodostamisesta. Näiden kolmen eri version graafinen esitysmuoto on esitetty Kuva 1. Ylimpänä kuvassa esitettävässä Kassavirta -laskelmassa rahavirrat kirjataan maksuperusteisesti maksutapahtuman yhteydessä. Tämä esitystapa kertoo reaaliajassa yrityksen rahavarojen tilanteen, eli onko niitä riittävästi, vai ei. Keskimmäisenä kuvattu kassavirtalaskelman esitystapa on Meno-tulovirta-laskelma, jossa tapahtumat kirjataan suoriteperusteisesti sillä hetkellä, kun liiketapahtumat muodostuvat. Toisin sanoen suoritteesta saatava tulo kirjataan sen luovutuksen yhteydessä, eikä sitä huomioida enää siinä vaiheessa, kun asiakas maksaa suoritteesta saamansa laskun. Vastaavasti menotapahtumat syntyvät tavaroiden tai palvelujen vastaanottohetkellä riippumatta niistä johtuvien laskujen eräpäivistä tai maksuhetkistä. Tässä esitystavassa rahavirta voi olla myös negatiivinen johtuen siitä, että osa hankinnoista voi ajoittua ennen yrityksen tuotteiden myyntiä. Alimpana esitetty Siikavuon kuvaama kassavirran esitystapa on

liikepääomavirta, joka vastaa Meno – Tulovirtaa mutta tuloihin lisätään myös vaihto-omaisuuden arvo.

Kuva 1 Virtalaskelmien kolme eri tyyppiä (Siikavuo, 2016, s. 112)

Siikavuo (Siikavuo, 2016, ss. 114–115) esittää kassavirtalaskelmasta myös vähennyslaskuun perustuvan esitysmuodon, jossa on neljä kassajäämän tarkastelukohdasta. Tämä kassavirtalaskelman esitystapa on havainnollistettu (Kuva 2). Kassajäämän ollessa positiivinen on sitä edeltävä menoerä rahoitettu yrityksen liiketoiminnan tuottamalla tulovirralla. Kassajäämät 1a ja 1b kuvaavat yrityksen liiketoiminnan tuottaman kassajäämän, jonka pitäisi olla positiivinen tulojen ollessa menoja suurempia. Kassajäämä 2 kertoo yrityksen kannattavuuden nollarajan. Mikäli tämä luku on nolla tai negatiivinen on yritys käyttänyt kaikki tulonsa eikä sillä ole varoja kasvattaa varallisuuttaan ja investoida. Kolmas kassajäämä kertoo yrityksen investointikyvystä. Kassajäämän ollessa positiivinen yritys on kyennyt investoimaan ja kehittymään liiketoiminnasta saadulla tulovirralla. Negatiivinen kassajäämä tarkoittaa, että yritys on rahoittanut investoinnit vieraalla pääomalla. Kassajäämä 4 ilmoittaa todellisen vieraan pääoman tarpeen.

Kuva 2 Kassavirtalaskelma vähennyslaskumuodossa (Siikavuo, 2016, s.114)

Myyntitulot kassaan

- aine ja tarvikemaksut

- palkat

- muut liiketoiminnan menot

= Kassajäämä 1 a (vastaa käyttökatetta)

+ muut tulot

= Kassajäämä 1b

- korot

- verot

- osingot

= Kassajäämä 2

- investointien maksut

= Kassajäämä 3

+/- kassan ja rahoitusomaisuuden muutokset

= Kassajäämä 4 (pääomarahoituksen tarve)

+/- pitkäaikainen vieras pääoma

+/- lyhytaikainen vieras pääoma

= Kassajäämä 5

+/- oman pääoman muutokset

= +/- 0 euroa

Siikavuo (Siikavuo, 2016, s. 115) kuvaa kassavirtalaskelman tärkeyttä uudelle yrittäjälle sillä, että kassavirtalaskelmaa on syytä seurata itse ja laatia se toiminnan alkuvaiheessa vaikka päivittäin. Yritystoiminta yleensä aloitetaan vieraan pääoman tuomalla rahoituksella, jolloin yrittäjän tulee olla tietoinen, kuinka kauan se liiketoimintaa kyetään ylläpitämään ilman omaa tulorahoitusta. Toisaalta mikäli tulorahoitusta ei synny suunnitellulla tavalla ja aikataululla on yrityksen syytä muuttaa toimintatapaa ja strategiaa.

3.6 Nettovarallisuus ja yritysverotus

Nettovarallisuus termi liittyy yritysverotukseen ja sen määrä vaikuttaa siihen, mitä osaa yrityksen tuloksesta voidaan verottaa pääomatulona ja mitä ansiotulona. Yksinkertaisuudessaan nettovarallisuus on se rahamäärä, joka jää, kun yrityksen varoista vähennetään sen velat. Nettovarallisuuden ja verojen laskenta kuitenkin poikkeaa hieman toisistaan sen mukaan mikä yritysmuoto on kyseessä. (Yrityksen-perustaminen.net, n.d.)

Nettovarallisuutta laskettaessa varallisuudeksi katsotaan kuuluvan kaikki yrityksen omistama käyttöomaisuus kuten koneet, laitteet ja rakennukset. Varallisuutta ovat myös tuotteiden valmistuksessa tarvittavat raaka-aineet, myytävien tuotteiden tavaravarasto sekä yrityksen

rahoitusomaisuus, Rahoitusomaisuudella tarkoitetaan käteisvaroja, pankkitilillä olevia varoja sekä myyntisaamia. Kirjanpidossa yrityksen varallisuus ilmoitetaan taseen vastaavaa puolella. Velkoja ovat ne erät, jotka on kirjattu taseen vastattavaa puolelle vieraan pääoman alle. (Yrityksen-perustaminen.net, n.d.)

3.6.1 Osakeyhtiön nettovarallisuus

Osakeyhtiöiden nettovarallisuuden laskennassa otetaan huomioon kaikkien eri tulonlähteiden varat ja velat. Tulonlähteinä yrityksellä voi olla elinkeinotoiminnan sekä maataloustoiminnan tulot.

Osakeyhtiöissä nettovarallisuuden määrä on pohjana sille kuinka paljon yritys voi jakaa osinkoa.

Osakeyhtiöt maksavat veroa 20 % niiden verotettavasta tulosta, tähän nettovarallisuus ei vaikuta.

(Yrityksen-perustaminen.net, n.d.)

Osakeyhtiön perustanut yrittäjä tai osakas ei voi tehdä osakeyhtiön varoista verovapaita yksityisnostoja. Silloin kun yrittäjä on perustanut osakeyhtiön, jonka osakkeilla ei käydä kauppaa pörssissä, on kyse listaamattomasta osakeyhtiöstä. Yrittäjä tai osakas voi nostaa osakeyhtiöstä tuloja itselleen joko palkkana tai osinkoina, mikä kannattaa ottaa huomioon yrittäjän verosuunnittelussa. Listaamattomasta yhtiöstä nostettavan osingon verotuksesta säädetään tuloverolaissa (Tuloverolaki 1535/1992 osa III, luku 2 § 33b). (Accountor.com 2022)

Verosuunnittelun kannalta oleellista on selvittää milloin osakkaan kannattaa nostaa yrityksestä palkkaa ja milloin osinkoja. Osingoista peritään kiinteää pääomatuloeroa ja palkasta peritään progressiivisesti kasvavaa ansiotuloista. Nostaessaan palkka yrityksestä osakkaalle maksettava ansiotulo ja sen henkilösivukulut ovat yritykselle verotuksessa vähennyskelpoisia. Tämä erä vaikuttaa myös yrityksen tulokseen ja siitä mahdollisesti jaettavaan osinkoon. Accountorin (Accountor.com, 2022) mukaan silloin, kun yrittäjän palkkatulon ja yrityksen verotuksen verorasitus on yhteensä alle 26 %, kannattaa yrittäjän nostaa yrityksessä palkkaa. Tätä suositellaan siksi, että ottaen huomioon sekä yhtiön että osakkaan verotuksen, osingon verorasitus on yhteensä 26 %. (Accountor.com 2022)

Listaamattomasta yrityksestä saatu osinko voi olla osingonsaajalle pääomatuloa, ansiotuloa tai verotonta tuloa. Tuloverolain mukaan listaamaton osakeyhtiö voi maksaa osakkaille huojennettua osinkoa enintään 8 % osakkeiden matemaattisesta arvosta. Osakkeiden matemaattinen arvo saadaan kun nettovarallisuus jaetaan yhtiön osakkeiden määrällä. Tuloverolaissa määrätään, että mikäli osinko ei ylitä 150000 € ja 8 % osakkeiden matemaattisesta arvosta, osingosta 25 % on pääomatuloa ja 75 % verovapaata tuloa. Yli 150000 € ylittävistä osista verotonta tuloa on 15 % ja

pääomatuloa 85 %. Mikäli maksettavan osingon määrä ylittää 8 % osakkeiden matemaattisesta arvosta on osingosta 75 % ansiotuloa ja 25 % pääomatuloa. (Verohallinto, 2024)

3.6.2 Avoimen ja kommandiittiyhtiön nettovarallisuus

Henkilöyhtiöiden (avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö) nettovarallisuuden laskennassa otetaan varojen ja velkojen lisäksi huomioon 30 % verovuoden päättymistä edeltäneiden 12 kuukauden aikana maksetuista palkoista. Avoin yhtiö ja kommandiittiyhtiö eivät ole verovelvollisia, vaan näiden tulonlähteiden tulos jaetaan yhtiömiehille tulo-osuuksina verotettavaksi. Yhtiöiden eri tulonlähteiden nettovarallisuuslaskelmaa käytetään yhtiömiesten tulo-osuuksien jakamisessa pääoma- ja ansiotuloihin. (Verohallinto, 2024)

Henkilöyhtiöiden nettovarallisuuden laskennassa varallisuutta laskettaessa tarkastellaan myös, kuuluuko esimerkiksi elinkeinotoiminnan käytössä ollut auto tai asunto yrityksen vai yrittäjän henkilökohtaiseen omaisuuteen. Verohallinnon tulkinnan mukaan mikäli omaisuus on ollut elinkeinotoiminnan käytössä yli 50 % se luetaan elinkeinotoiminnan varoihin. Mikäli yhtiömies on käyttänyt omaisuutta, esimerkiksi asuntoa, omassa käytössään vähennetään kyseisen omaisuuden arvo yhtiömiehen nettovarallisuusosuudesta. (Verohallinto, 2024)

Henkilöyhtiöissä nettovarallisuus lasketaan yhtiömiesten tulo-osuuksiksi siten kuin yhtiösopimuksessa on sovittu. Tästä tulo-osuudesta verohallinto tekee 5 % suuruisen yrittäjävähennyksen. Jäljelle jäävästä osasta verotetaan pääomatulona 20 % yhtiömiehen henkilökohtaisesta nettovarallisuusosuudesta, jonka jälkeen loppuosa tulosta katsotaan ansiotuloksi ja verotetaan osakkaan henkilökohtaisen veroprosentin mukaan. (Yrityksenperustaminen.net, n.d.)

3.6.3 Toiminimiyrittäjän nettovarallisuus

Toiminimiyrittäjillä nettovarallisuuden laskentaperusteet ja varallisuus käsittelyt ovat samanlaiset kuin henkilöyhtiöillä lukuun ottamatta sitä, että yrityksen käytössä olevaa pankkitilinsaldoa ei lasketa kuuluvaksi nettovarallisuuteen. Pankkitili ja sille maksettava korko kuuluvat lähdeverotuksen piiriin. Tästä syystä korkoa ei veroteta tuloverolain säännösten mukaisesti eikä pankkitilin saldoa oteta huomioon nettovarallisuuslaskelmassa. (Verohallinto, 2024).

Elinkeinonharjoittaja ei voi maksaa itselleen tai puolisolleen palkka yrityksestä, vaan rahat nostetaan yrityksestä yksityisostoina. Yksityisnostot eivät ole yritykselle kuluerä eivätkä näin ollen

pienennä yrityksen tulosta ja siitä maksettavaa veroa. Mikäli toiminimi palkkaa työntekijäksi ulkopuolisen työntekijöitä otetaan 30 % heille maksetusta palkasta huomioon nettovarallisuutta laskettaessa. (Yrityksen-perustaminen.net, n.d.)

Toiminimiyrittäjän nettovarallisuudesta 20 % on pääomatuloa, ja loput ansiotuloa. Yrittäjä voi halutessaan hakea pääomana verotettavan tulon laskua 10 %:iin nettovarallisuudesta tai kokonaan ansiotuloina verotettavaksi. Verosuunnittelun kannalta tulee ottaa huomioon pääomatuloveron kiinteä 30 % vero alle 30000 € pääomatuloista. Mikäli toiminimiyrittäjällä ei ole yritystoiminnan lisäksi muuta tuloa on ansiotuloveron progressiivisuus huomioon ottaen edullisempaa vaatia tämän tulorajan alle jäävä tulos ansiotuloveroprosentin mukaisena. (Osaavayrittaja.fi, n.d)

4 Aiemmat tutkimukset ja verkosta löytyvät oppaat

Yritystoiminnan aloittamiseen, yrittäjän neuvotaan ja ohjaukseen liittyviä tutkimuksia on tehty useita ammattikorkeakoulun, ylemmän ammattikorkeakoulun ja yliopiston tasolla. Yrittäjille suunnattuja verkosta ladattavia tai verkossa luettavia oppaita ovat tehneet oman toimintansa näkökulmasta mm. tilitoimistot, taloushallinto-ohjelmistojen toimittajat, sekä erilaiset yritysneuvontaan keskittyvät yritykset tai järjestöt. Näiden lisäksi on olemassa yritystoiminnan aloittamiseen liittyvää kirjallisuutta sekä tutkijoiden että yrittäjien kirjoittamina. Tässä opinnäytetyössä tutustutaan tarkemmin aikaisempiin yrittäjän neuvontaan ja ohjaukseen liittyviin tutkimuksiin, sekä verkossa oleviin yrittäjille suunnattuihin ladattaviin ja verkossa luettaviin oppaisiin.

Kyllönen selvittää tutkimuksessaan *Uuden yrittäjän neuvonnan ja ohjauksen kehittäminen Verohallinnossa* (Kyllönen, 2024, ss. 23–26) aloittavan yrittäjän yritysneuvonnan tarpeita. Kyllösen tutkimuksen tarkoituksena oli tutkia yritystoimintaa suunnittelevien henkilöiden neuvonnan ja ohjauksen tarpeita. Tämän lisäksi tutkimuksessa selvitettiin missä kanavissa ja minkä laatuista tietoa uusi yrittäjä odottaa viranomaistaholta. Kohderyhmänä oli vasta toimintansa aloittavat yrittäjät ja aloittamista suunnittelevat yrittäjät. Kohderyhmä saavutettiin TE-toimiston yrittäjäkursseille osallistuville ja Uusyrityskeskukseen yrittäjien uutiskirjeen avulla.

Tutkimusstrategiana Kyllönen käytti palvelumuotoilua (Kyllönen, 2024, s 15–18), jossa määrittelyvaiheessa selvitetään mitä ongelmaa ollaan ratkaisemassa. Tämän jälkeen tutkimuksen avulla rakennetaan ymmärrys toimintaympäristöstä, sen kehittämiskohteista, käyttäjätarpeista sekä käytettävissä olevista resursseista. Tutkimustulosten perusteella ideoidaan ja testataan asiakkaiden kanssa eri vaihtoehtoja määrittelyvaiheen ongelman ratkaisuksi. Palveluntuotantovaiheessa rakennettu palvelukonsepti viedään markkinoille asiakkaiden käyttöön,

sekä edelleen testattavaksi ja kehitettäväksi. Palvelumuotoilun prosessi päättyi arviointivaiheeseen kehitysprosessin onnistumisesta. Kyllösen tutkimus (Kyllönen, 2024, 26–28) kattoi palvelumuotoilun määrittelyn, tutkimus ja ideointivaiheen. Palvelukonseptin kehittäminen ja arviointi eivät mahtuneet tutkimukseen aikataulusyistä.

Kyllösen kyselytutkimus toteutettiin Webropol-kyselynä, johon saatiin vastauksia 13 kappaletta. Tutkimuksessa selvisi, että yrittäjät halusivat viranomaisohjeiden olevan kootusti yhdessä paikassa verkossa. Toisaalta tietoa ja ohjeita haettiin myös viranomaisten verkkosivuilta. Vastaajat toivoivat oman ongelmansa avuksi myös taulukkoa tai ratkaisupuria, jossa vastausten perusteella ohjataan vastaajaa seuraavaan kohtaan ja kohti oman ongelman ratkaisua. Vastaajat toivoivat kirjallisten ohjeiden lisäksi myös erimerkkejä ja videoklippejä, joiden lisäksi esille nousi myös toive ohjeiden selkokielisyydestä. (Kyllönen, 2024, s 27–45).

Opinnäytetyössään *Yrityspalvelujen kehittäminen aloittaville yrittäjille* Kuukka (Kuukka, 2017, ss. 5–6) selvittää aloittavien yrittäjien haasteita yritystoiminnan käynnistämisen yhteydessä. Tutkimuksen tarkoituksena oli tuottaa toimeksiantajana olleelle elinkeino- ja kehitysyrietykselle malleja ja suunnitelmia, joiden avulla se voi vastata paremmin vastaamaan asiakkaidensa tarpeisiin. Tutkimus toteutettiin yrittäjähaastattelujen ja palvelun blueprinting-menetelmän avulla. Kohderyhmä valittiin satunnaisesti toimeksiantajan toimialueella vuosina 2013–2016 aloittaneista yrittäjistä, haastateltavia oli 22. (Kuukka, 2017, ss. 30–31).

Tutkimuksessa selvitettiin mistä yrittäjät olivat saaneet yritystoiminnan alku- ja perustamisvaiheessa tietoa. Tietoa oli haettu ja saatu esimerkiksi TE-toimistosta, yrittäjäkurssilta, Uusyrityskeskuksesta ja kirjanpitäjältä. Haasteelliseksi yritystoiminnan alkuvaiheessa koettiin mm. markkinointi, sopimusten tekeminen, rahan riittäminen ja lupa-asioiden selvittäminen. Haastattelujen avulla pyrittiin selvittämään mitä mieltä yrittäjät ovat yritysneuvontapalveluista. Haastattelututkimuksen perusteella yrittäjät olivat kiinnostuneita yritysneuvontapalvelun tuesta yrityksen ensimmäiselle toimintavuodelle, neuvontapalvelun henkilökohtaisista tapaamisista, verkostoitumisesta muiden yrittäjien kanssa ja yrittäjän omien kuulumisten jakamiseen. Mielenkiintoa herätti myös ajankohtaiset koulutukset ja seminaarit lähinnä markkinoinnin ja sosiaalisen median, ja muiden sähköisten kanavien käytöstä. Vertaistukea toivottiin erilaisten, nimenomaan aloittavien yrittäjien yhteisiin tapahtumiin. (Kuukka, 2017, 36–44)

Pitkänen (Pitkänen, 2024) on laatinut tilitoimistojen asiakkaille suunnatun *Talouden tunnusluvut, tulos- ja verosuunnittelu pienessä yrityksessä* -oppaan opinnäytetyönsä lopputuloksena. Pitkäsen opinnäytetyössä on käytetty konstruktivistista tutkimusotetta, jolla opas on tuotettu. Pitkänen on

koonnut tutkimuksensa tietoperustan laskentatoimen ja taloushallinnon ammattikirjallisuudesta, taloushallintoon liittyvistä laeista sekä verohallinnon ohjeistuksista. Varsinainen opas on laadittu esitetyn tietoperustan pohjalta kirjoitusasua ja osin teorian käsittelytapaa yksinkertaistaen. (Pitkänen, 2024, s. 3)

Pitkäsen luoma opas (Pitkänen, 2024, s. 48) on hänen opinnäytetyönsä liitteenä. Opas alkaa kirjallisella selvityksellä yrityksen kannattavan liiketoiminnan ja siihen liittyvien tunnuslukujen merkityksestä. Seuraavaksi Pitkänen esittää oppaassaan kannattavuuden tunnuslukuja, joista kaavojen ja lyhyen tietoikkunan muodossa on mainittu liikevaihtoon perustuvat liikevoitto- ja käyttökateprosentti sekä pääomaan perustuvat oman pääoman, kokonaispääoman sekä sijoitetun pääoman tuotto prosentti. Maksuvalmiuden tunnusluvuista on esitetty Current ratio ja Quick ratio niin ikään kaavojen ja lyhyen selityksen kautta. Vakavaraisuuden tunnusluvuista Pitkänen esittää omavaraisuusasteen, suhteellisen velkaantuneisuusasteen ja Gearing -luvun myös kaavojen ja tunnusluvun lyhyen selvityksen avulla. Oppaan lopussa Pitkänen opastaa tunnuslukujen vertailuun Tilastokeskuksen Toimiala Online- palvelussa sekä yritystulon verotusta eri yhtiömuodoissa selvittäen osakeyhtiön, toiminimen ja henkilöyhtiöiden verotuksen toimittamista. (Pitkänen, 2024).

Internetistä Google verkkohaulla ”talouden tunnusluvut opas” (Google, 1.1.2025) löytyy useita verkossa luettavia tai sieltä ladattavia oppaita. Seuraavassa esitän sisällöt tiivistettynä neljästä ensimmäistä ei-sponsoroidusta hakutuloksesta niiden listausjärjestyksessä. Ensimmäisen on tämän opinnäytetyönkin lähteenäkin oleva Netvisorin *Talouden tunnusluvut tutuksi – opas lukujen tulkintaan*, jonka saa ladattuna pdf-tiedostona. Seuraavana on *Alma Insightsin tunnuslukuopas*, joka on verkossa luettava opas. Kolmas hakutulos on Azersin pdf- muodossa oleva *Yrityksen tärkeimmät tunnusluvut-opas*, jonka saa sähköpostiin lähetettävän linkin kautta. Neljäntenä on Osuuspankin *Tärkeimmät yrityksen talouden tunnusluvut -opas*, joka on verkossa artikkelimuodossa oleva opas.

Netvisorin ilmainen *Talouden tunnusluvut tutuksi – opas lukujen tulkintaan* (Netvisor, n.d.) on 20 sivuinen pdf-muotoinen opas. Oppaassa ei ole sisällysluettelo, se alkaa kannattavuus -osalla. Aluksi kannattavuutta kuvataan kahdella lauseella, jonka jälkeen on myyntikate ja myyntikate % sanallinen esittely ja myyntikateprosentin kaava. Seuraavaksi esitellään samalla periaatteella käyttökate, liikevoitto, oman pääoman tuottoaste ja sijoitetun pääoman tuottoaste. Näille tunnusluvuille annetaan myös viitearvot heikosta hyvään tasoon. Opas jatkaa maksuvalmiuden lukuihin kertoen ensin sanallisesti mitä maksuvalmius tarkoittaa ja jatkaen siitä Quick ja Current ratio -tunnuslukujen esittelyyn. Myös näistä tunnusluvuista esitetään laskentakaavat ja lukujen viitearvot heikosta hyvään tasoon. Lopuksi esitellään vakavaraisuus samoin periaattein kuin edellä

esitetyt kannattavuuden ja maksuvalmiuden tunnusluvut. Tunnuslukuina on esitelty suhteellinen velkaantuneisuusaste, omavaraisuusaste ja velkaantumisaste, sekä sanallisesti että laskukaavojen muodossa.

Alma Insightsin julkaisema "*Alma Insights tunnuslukuopas*" (Alma Insights.fi, n.d.) on verkossa luettava sivusto, joka käsittää seitsemän eri näkökulmaa keskeisiin talouden tunnuslukuihin. Näkökulmat ovat: kannattavuus, vakavaraisuus, maksuvalmius, toiminnan laajuus, tehokkuus, pörssitunnusluvut sekä luokitus- ja kriisitunnusluvut. Näistä näkökulmista on ensin lyhyesti selvitetty mitä ne tarkoittavat, jonka jälkeen on lueteltu näkökulmaan liittyvät tunnusluvut, joista esimerkiksi kannattavuudesta on yhteensä yhdeksän tunnuslukua. Jokaisesta tunnusluvusta lähtee erillinen linkki, jossa tarkemmin selvitetään mitä tunnusluku tarkoittaa, miten sitä tulkitaan, sekä kerrotaan sen laskukaava. Alma Insightsin tunnuslukusivusto on kattava kokonaisuus eri tunnuslukujen käyttöön ja tulkintaan, se sisältää yhteensä 64 erilaista tunnuslukua.

Azetsin ilmainen *Yrityksen tärkeimmät tunnusluku-opas* (Azets.fi., 2022) on ladattavissa sähköpostiin lähetetyn linkin kautta. Opas on kahdeksansivuinen eikä siinä ole sisällysluetteloa. Opas alkaa kannattavuuden tunnuslukujen esittelyllä. Tunnusluvuista kerrotaan kirjallisesti niiden käyttötarkoitus ja tulkinta sekä laskentakaavat. Kannattavuuden tunnuslukuina esitetään liike-tulos %, oman pääoman tuotto % ja sijoitetun pääoman tuotto %. Vakavaraisuuden tunnuslukuna on kuvattu omavaraisuusaste esittelemällä sen tulkinta, laskentakaava ja toiminta, jolla lukua voidaan parantaa. Maksuvalmiuden tunnusluvuista on esitelty Quick ratio ja Current ratio samoin periaattein kuin kannattavuuden ja vakavaraisuuden tunnusluvut. Maksuvalmiuden tunnusluvuille on kerrottu niiden viitearvot hyvällä ja heikolla tasolla. Seuraavaksi oppaassa on esitelty toiminnan laajuuden ja tehokkuuden tunnuslukuja. Toiminnan laajuuden tunnuslukuna on liikevaihdon kasvu-% ja tehokkuuden tunnuslukuina on liikevaihto per henkilö sekä myyntisaamisten kiertoaika. Myös näistä tunnusluvuista on esitetty tulkinnat sekä laskukaavat.

Osuuspankin artikkelissa *Seuraa ainakin näitä yrityksen talouden tunnuslukuja* (Osuuspankki.fi, n.d.) on lyhyesti selvitetty mitä kannattavuuden, vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden tunnusluvut yleisesti kertovat, sekä kannattavuuden osalta käyttökateen ja käyttökateprosentin sekä myyntikatteen ja myyntikateprosentin laskentakaavat ja tunnuslukujen tulkinnat. Sama esitystapa jatkuu myös vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden tunnuslukujen osalta. Vakavaraisuuden tunnuslukuna on käytetty omavaraisuusastetta ja maksuvalmiuden tunnuslukuna Quick ratiota. Artikkeleihin on liitetty YouTube -video "Talouden tunnusluvut", videon kesto on 35 sekuntia ja siinä esitellään kukin yllä esitetyistä talouden hallinnan näkökulmista hyvin lyhyesti sanallisesti ilman ääntä. Artikkelista löytyy myös linkki seuraavaan Osuuspankin artikkeliin "Mitä yrityksen tase ja

tuloslaskelma kertovat? Näin tulkitset yrityksen tilinpäätöstä” jossa on lyhyesti esitelty mikä on tilinpäätös, tuloslaskelma ja tase sekä niihin sisältyvät erät.

Uusyrittäjäkeskus (Uusyrittäjäkeskus, 2024) on julkaissut pdf-muotoisen *Perustamisopas alkavalle yrittäjälle 2024* -oppaan, jossa on käsitelty yrityksen toimintaa liikeideasta syntyisestä yritystoiminnasta luopumiseen saakka. Opas on sisällysluettelon (Kuva 3 ja Kuva 4) mukaan jaettu kuuteen eri osa-alueeseen. Ensimmäisessä osassa käsitellään yrittäjää itseään ja yrittäjänä toimimista. Toisessa osassa paneudutaan yrityksen suunnitteluun mm. yritysideoon, liiketoimintasuunnitelman, rahoituksen ja hinnoittelun näkökulmasta, kolmannessa osassa käsitellään yrityksen perustamisprosessia, yritysmuodon valintaa ja tarvittavien vakuutusten ja sopimusten huomioonottamista.

Kuva 3 Perustamisopas alkavalle yrittäjälle 2024 sisällysluettelo osa 1 (Uusyrittäjäkeskus, 2024 s.4)

Sisällysluettelo

Minä yrittäjänä	Yrityksen suunnittelu	Yrityksen perustaminen
Miten yrittäjyys vaikuttaa sinun elämääsi?	Näkökulmia perustamispäätöksen tueksi	Paneudu yritysmuotoihin ja käytännön toimiin
Yritysneuvonnalla elinvoimaisempia yrityksiä..... 2	Yrittäjätarina: Tavoitteena paras.....20	Yrittäjätarina: Yritys syntyi halusta auttaa..... 38
Yrittäjätarina: Määrätietoisesti unen ammattilaiseksi.....6	Yritysideasta liikeidea22	Yritysmuodolla on väliä..... 40
Mitä on yrittäjämäinen työ?8	Liiketoimintasuunnitelma.....24	Erotu nimellä ja suojaa ideasi.....48
Huolehdi omasta toimeentulostasi.....12	Laskelmat muuttavat ideat rahaksi27	Valitse tilitoimisto huolella50
Yrittäjän työttömyysturva.....14	Hinnoitele huolella.....32	Varaudu vakuutuksilla52
YEL turvaa elämänvaiheet.....16	Yrityksen alkuvaiheen rahoitus.....33	Huomioi turvallisuus tuotteissa ja palveluissa.....54
Yrittäjä, muistathan lomailla!.....18	Tunnista ja taklaa riskit.....35	Sopimukset kuntoon.....56
	Luvanvarainen toiminta.....36	

Perustamisoppaan neljännessä osassa käsitellään yrityksen toimintaa. Tässä osassa otetaan esille myös yrityksen talouden hallintaan liittyviä näkökulmia. Viidennessä osassa keskitytään yritystoiminnan kehittämiseen ja viimeisessä osassa yritystoiminnasta luopumiseen ja mitä vaihtoehtoja siihen on olemassa.

Kuva 4 Perustamisopas alkavalle yrittäjälle 2024 sisällysluettelo osa 2 (Uusyrittäjäkeskus, 2024, s.5)

Yrityksen toiminta	Yrityksen kehittäminen	Yritystoiminnasta luopuminen
Neuvoja ja tukea yrityksen pyörittämiseen	Miten uusiutua, kasvaa tai kehittyä?	Vaihtoehdot toiminnan elinkaaren päässä
Yrittäjätarina: Yrittäjyyttä ja kasvua metsästä.....58 Markkinointi on asiakkaan auttamista.....60 Volyyymia verkkokaupasta67 Laskuta ajoissa ja oikein.....68 Kassa on kuningas.....71 Kirjanpito kuntoon.....74 Mikä on tilinpäätös?.....75 Yrityksen tuloverotus.....76 Arvonlisävero haltuun.....78 Työnantajan roolissa.....80 Vastuullisuus kannattaa.....84	Yrittäjätarina: Globaalisti syntynyt yritys.....86 Tukea yrityksen kehittämiseen.....88 Verkostot avaavat ovia.....92	Yrittäjätarina: Palvelua suurella sydämellä.....94 Omistajanvaihdoksen aika?.....96 Yritystostolla yrittäjäksi.....98 Yrityssanastoa.....99 Aloittavan yrittäjän muistilista.....102 Nähdään somessa!.....103

Uusyrittäjäkeskuksen yrityksen perustamisoppaan artikkeleissa *Kassa on Kuningas*, *Kirjanpito kuntoon*, *Mikä on tilinpäätös?* ja *Yrityksen tuloverotus* keskitytään käsittelemään taloudenhallintaan liittyviä aiheita. Kassa on kuningas artikkelissa (Uusyrittäjäkeskus, 2024, ss.71–73) käsitellään kassavirran hallintaa, mitä se tarkoittaa ja miten rahan riittävyys voidaan varmistaa, jonka lisäksi siinä on esitetty esimerkkinä vuoden kassavirtalaskelma. Kirjanpito kuntoon artikkelissa (Uusyrittäjäkeskus, 2024, s.74) käsitellään kirjanpidon tehtävää, järjestämistä sekä mitä kirjanpitoon kuuluu kirjata. Artikkelin toisessa osassa esitetään toiminimen kirjanpidon järjestämisestä. Mikä on tilinpäätös? -artikkelissa (Uusyrittäjäkeskus, 2024, s.75) selvitetään mitä tilinpäätös sisältää, miten yrittäjän tulee toimia tilinpäätöksen vahvistamisessa sekä milloin tilintarkastus tulee toimittaa. Artikkelissa Yrityksen tuloverotus (Uusyrittäjäkeskus, 2024, s.76–77) selvitetään mistä tuloista yritykset maksavat veroja, sekä milloin tuloveroilmoitus on laadittava ja toimitettava verottajalle. Artikkelissa tuodaan esille eri yritysmuotojen verotuksen eroja, miten nettovarallisuus lasketaan sekä sanallisesti että osakeyhtiön ja toimimien osalta vuokaavion avulla. Artikkelissa on kuvattu lyhyesti myös Verohallinnon Oma Vero -palvelun sisällöstä ja käytöstä.

Tämän katsauksen perusteella internetissä on saatavilla lukuisa joukko yrityksen talouden tunnuslukuihin ja yrityksen perustamiseen liittyviä oppaita, niitä seulomalla ja selaamalla yrittäjä todennäköisesti löytää tarvitsemansa tiedon, mutta kuinka hyvin tieto on sovellettavissa yrittäjän omaan toimintaan jää avoimeksi ja yrittäjän oman tietotaidon varaan.

Tässä luvussa esille tuodut aiemmat tutkimukset tuovat esille sen, että yrittäjät arvostavat henkilökohtaista ohjausta sekä vertaistukea muilta yrittäjiltä. Verkossa julkaistut oppaat ovat yleisluontoisia kaikille samansisältöisiä. Niissä on esitetty eri tunnuslukujen laskentakaavat sekä

tunnuslukujen tulkintoja, mutta laskentakaavojen käyttö edellyttää, että yrittäjä osaa sijoittaa oman toimintansa luvut annettuihin laskentakaavoihin. Oletuksena on että yrittäjä osaa lukea omaa tuloslaskelmaansa ja tasetta, tämä toki on myös tarpeellista mutta aloittavan yrittäjän kohdalla se ei välttämättä vielä toteudu. Oman tutkimukseni avulla onkin tarkoitus selvittää mikä on juuri aloittavalle yrittäjälle optimaalisin taloustiedon hankintakanava.

5 Tutkimusmenetelmän kuvaus ja otanta

Tutkimus toteutetaan kvantitatiivisena kyselytutkimuksena. Kvantitatiivisessa eli määrällisessä tutkimuksessa tutkimusongelmaa analysoidaan ja kuvataan numeroiden ja tilastoiden avulla. Kvantitatiivinen tutkimus selvittää tutkittavan kohteen syy- ja seuraussuhteita. (Jyväskylän yliopisto, n.d.) Kvantitatiivinen tutkimusmenetelmä on valittu tähän tutkimukseen, koska tutkimuksessa on tarkoitus selvittää, miten suuri osa aloittavista yrittäjistä tuntee yrityksen talouden käsitteitä ja niistä johdettuja tunnuslukuja. Tämän lisäksi selvitetään, missä yrityksen talouteen liittyvissä asioissa yrittäjyyttä aloittavat henkilöt tarvitsevat apua, sekä minkälaisessa muodossa tai missä kanavassa he sitä mieluiten vastaanottaisivat.

Tutkimus toteutetaan Webropol-ohjelman avulla anonymina verkkokyselynä. Webropol-kyselylomakkeen avulla kerätään tutkimusaineisto, joka analysoidaan tilastollisin menetelmin. Tutkimusaineistosta kootaan graafisia esityksiä ja taulukoita, joista selviään tutkimuksen tulokset.

Vilkan *Tutki ja mittaa: Määrällisen tutkimuksen perusteet* mukaan (Vilka, 2007, s. 28) kysely on aineistonkeruutapana soveltuva silloin, kun tutkittavat ovat maantieteellisesti hajallaan ja heitä on määrällisesti paljon. Kyselytutkimuksessa kysymysten muoto on vakioitu eli kaikilta kyselyyn osallistuvilta kysytään samat asia, samalla tavalla ja samassa järjestyksessä. Kyselytutkimuksen vaikeimmaksi asiaksi Vilka mainitsee kyselyn ajoittamisen, jotta vastausprosentti ei jäisi liian alhaiseksi. Sähköisesti toteutetussa kyselyssä muistutuksen vastaamisesta voi kuitenkin toteuttaa automaattisella toiminnolla valitun ajan kuluttua kaikille tutkimukseen osallistuville.

Tutkimuksen otantana on Yrittäjyyden ammattitutkintoa suorittavat opiskelijat Kaakkois-Suomen, Etelä-Karjalan, Päijät-Hämeen ja Uudenmaan ammatillisissa oppilaitoksissa. Tämän alueen oppilaitokset on valittu otantaan toimeksiantaja yrityksen toimialueen perusteella. Yrittäjyyden ammattitutkintoa järjestävät oppilaitokset haetaan Opintopolku.fi -verkkosivuston hakutoiminnon avulla. Tutkimukseen valituilta oppilaitoksilta haetaan tutkimuslupa ennen kyselyn lähettämistä opiskelijoille. Kyselyyn vastaaminen on opiskelijoille vapaaehtoista.

Määrällisessä tutkimuksessa mitataan eroja erilaisten havaintojen välillä. Havaintoyksikön esimerkiksi asian tai ihmisen ominaisuuksia mitataan ennalta valituilla muuttujilla, kuten ikä tai sukupuoli. Varsinainen mittaaminen toteutetaan mitta-asteikolla. Tutkijan tehtävä on ryhmitellä, luokitella tai järjestää sekä vakioida tutkittavat muuttujat. Tutkijan tulee purkaa tutkimuksen käsitteet eli muuttujat kysymyksiksi ja vastausvaihtoehdoiksi. Määrällisen tutkimuksen tekijän tulee määritellä käsitteet sellaisiksi, että niitä voidaan mitata. Vastaajien on ymmärrettävä kaikki esitetyt käsitteet ja kysymykset samalla tavalla, jotta tutkimustulokset olisivat yleistettävissä ja luotettavia. Tutkija niin sanotusti operationalisoi käsitteet. Tämä tarkoittaa sitä, että käsitteet muutetaan teoreettisesta kielestä arkikielelle purkamalla käsitteet pienempiin osa-alueisiin arkikielitasolle. Osa-alueista muodostetaan kysymykset ja vastausvaihtoehdot. Vastausaineiston käsittelyvaiheessa tutkija siirtää saadun aineiston analysoinnin ja käsittelyn avulla takaisin teoreettisten käsitteiden tasolle. (Vilka, 2007, ss.36–44)

Määrällisen tutkimuksen luotettavuutta arvioidaan käsitteiden reliabiliteetti ja validiteetti avulla. Reliabiliteetilla arvioidaan tutkimuksen pysyvyyttä, sitä saadaanko uusintamittauksella sama tulos. Reliabiliteettia tarkastellaan monesta näkökulmasta; onko valittu otos edustava määrällisesti ja laadullisesti, kuinka aktiivisesti kyselyyn on vastattu, sisältykö tutkimukseen mittausrvirheitä, onko mitattu ja kysytty oikeita asioita? (Vilka, 2007, ss. 149–150)

Validiteetilla selvitetään onko tutkimuksessa onnistuttu mittaamaan sitä mitä oli tarkoitus mitata. Validiteettia voidaan selvittää arvioimalla miten teoreettiset käsitteet on selitetty, millaisia kysymyksiä ja vastausvaihtoehtoja tutkimus sisältää, onko vastauksille annettu riittävän tarkka asteikko, sisältykö mitattaviin asioihin epätarkkuutta? Validiteettia on siis mahdollista tarkistella tutkimuksen työstöaikana käsitteiden ja kyselytutkimuksen luontivaiheessa. (Vilka, 2007, ss. 150–152)

5.1 Tutkimuksen otanta

Tutkimusta varten haettiin tutkimuslupaa ammattioppilaitoksilta, jotka Opintopolku.fi sivuston mukaan järjestävät yrittäjyyden ammattitutkintokoulutusta Uudenmaan, Kaakkois-Suomen ja Päijät-Hämeen sekä Etelä-Karjalan alueella. Valitulta alueelta kriteerit täyttäviä oppilaitoksia löytyi kahdeksan. Kolme oppilaitosta myönsi tutkimukselle tutkimusluvan.

Tutkimus toteutettiin helmi-maaliskuun 2025 välisenä aikana julkisen Werbopol -nettilinkin kautta. Tietoturvasyiden vuoksi tutkija itse ei ollut missään vaiheessa henkilökohtaisesti yhteydessä oppilaitosten opiskelijoihin, eikä voinut lähettää tutkimuslinkkiä suoraan vastaajille. Vastauslinkki

toimitettiin vastaajille oppilaitoksen yhteyshenkilön kautta. Tutkimuksen liitteenä lähetettiin saatekirje (**Virhe. Viitteen lähde ei löytnyt.**), joka sisälsi linkin Webropol -kyselyyn. Saatekirje lähetettiin oppilaitosten ilmoittamille yhteyshenkilöille helmi-maaliskuun 2025 aikana toimitettavaksi eteenpäin yrittäjyyden ammattitutkinnon opiskelijoille. Samoille yhteyshenkilöille lähetettiin vastausajan umpeuduttua myös muistutusviesti kyselyyn vastaamisesta (**Virhe. Viitteen lähde ei löytnyt.**) niin ikään toimitettavaksi eteenpäin opiskelijoille.

Tutkimuksen edetessä huomattiin, että yrittäjyyden ammattitutkinnon opiskelijoille suunnattu kysely ei tuottanut riittävää määrää vastauksia, jotta kyselyn perusteella olisi voinut tehdä luotettavia analyysejä tai päätelmiä. Suurimpana syynä vastausten vähäiseen määrään arveltiin olevan se, että tutkimukseen mukaan lähteneitä oppilaitoksia oli vain kolme. Vastausten vähäiseen määrään vaikuttivat todennäköisesti myös se, että yrittäjyyden ammattiopintoja ei toteuteta oppilaitoksissa niin sanottuina lähiopetuksena, vaan ne ovat verkko-opintoja, jolloin myös oppilaitoksen ja vastaajan välinen yhteys toimii verkon välityksellä. Kolmanneksi arveltiin, että vastaamiseen saattoi vaikuttaa myös se, että tutkija ja tutkimus saattoivat jäädä vastaajille etäisiksi, koska pyyntö vastaamiseen ei tullut suoraan tutkijalta vaan oppilaitoksen yhteyshenkilön kautta.

Tästä syystä kesken tutkimuksen otantaa laajennettiin Kymenlaakson, Etelä-Karjalan, Päijät-Hämeen ja Kanta-Hämeen Uusyrityskeskuksiin tai vastaaviin toimijoihin. Kutsu lähteä mukaan kyselytutkimukseen ja tutkimuksen esittely lähetettiin kahdeksaan Uusyrityskeskukseen. Näistä yksi hyväksyi kutsun suoraan ja lupautui välittämään kyselylinkin kriteerit täyttävälle yrityksille. Toinen keskus kieltäytyi välittämästä kyselylinkkiä, mutta välitti tutkijalle yhteystiedot kriteerit täyttävistä yrittäjistä. Kolmas keskus kieltäytyi kyselyyn osallistumisesta, koska ovat luvanneet yrityksille, että eivät välitä markkinointi tai vastaavia viestejä eteenpäin. Muut viisi kyselyyn mukana pyydettyä Uusyrityskeskusta eivät reagoineet tutkimuspyyntöön millään tavalla.

Uusyrityskeskuksia pyydettiin välittämään kyselylinkki viimeisen puolen vuoden aikana yritystoiminnan aloittaneille yrittäjille. Toinen mukaan lähteneistä uusyrityskeskuksista toimi kyselylinkin välittäjänä samoin kuin mukaan lähteneet oppilaitokset. Toinen avusti yhteystietojen keräämisessä poimimalla Taloustutkan tietokannasta kriteerit täyttävät yritykset. Tutkija suodatti näistä ne yritykset, jotka olivat ilmoittaneet yhteystietoihin sähköpostiosoitteensa. Näille yrittäjille lähetettiin sähköposti piilokopiona, jolloin yrittäjät pysyvät anonyymeinä toisilleen. Koska kyselylinkki lähetettiin heille erillisenä sähköpostina eikä Webropolin sähköpostiviestinä henkilökohtaisena vastauslinkkinä, pysyivät vastaajat anonyyminä myös tutkijalle. Tutkimusta varten koottu sähköpostilista hävitetään kyselyn vastausajan jälkeen tietoturvasäädösten mukaisesti.

Tutkimusaineistosta järjestettiin testikysely tammikuussa 2025 ennen varsinaisen tutkimuskyselylinkin lähettämistä kohderyhmälle. Testikysely toteutettiin Microsoft Forms -kyselynä. Kyselylinkki lähetettiin sähköpostilla kuudelle yritystoimintansa jo aloittaneelle yrittäjälle. Kyselyyn vastattiin anonyymina. Testikyselyn vastaajista kolme oli tutkijan testiin pyytämiä ja kolme näiden verkostoista löydettyä vastaajaa. Testikyselyn tarkoituksena oli testata kysymysten ymmärrettävyyttä, kirjoitusasua ja vastausaikaa.

Vaikka kyselyn otantaa laajennettiin, saatiin kyselyyn ainoastaan 13 vastusta. Tästä syystä päätettiin käyttää myös testikyselyn vastauksia apuna tutkimuksen analysoinnissa. Kyselyjen tulokset yhdistettiin Excelissä yhdeksi tietokannaksi, jolloin vastaajien määrä nousi 19. Vastauksia käsiteltiin sekä kokonaisuutena että jaettuna alla vuoden ja yli vuoden yrittäjinä toimineisiin. Vertailua tehdään kaikkien kysymysten osalta, mutta painottuen kannattavuuden, vakavaraisuuden ja verotuksen termien tuntemusta käsitteleviin kysymyksiin, sekä talousohjauksen tarvetta ja aihetta sekä hankitakanavaa käsitteleviin kysymyksiin.

6 Tutkimuskysymykset ja tutkimustulosten esittely

Tutkimuskysymyksiä (Liite 3) laadittiin kaiken kaikkiaan 52 kappaletta. Kysymykset on ryhmitelty kuuteen eri kategoriaan, jotka ovat:

1. Taustakysymykset	kolme (3) kysymystä
2. Tietoja yritystoiminnasta	viisi (5) kysymystä
3. Yrityksen talouden hallinta	kolme (3) kysymystä
4. Kannattavuuden käsitteet	18 kysymystä
5. Vakavaraisuuden käsitteet	14 kysymystä
6. Talousohjauksen avuntarpeen selvitys	yhdeksän (9) kysymystä

Testikyselyllä kerättiin huomiota kysymysten kieliasusta, ymmärrettävyydestä ja vastausajasta. Testikyselyn tarkoituksena oli testata myös kyselyn vastaamiseen kuluvaa aikaa kysymysten suuren määrän takia. Tarkoituksena oli testata, ettei vastausaika veny kohtuuttoman pitkäksi, mikäli näin olisi käynyt olisi kysymyksiä karsittu tai yhdistelty. Testivastaajien keskimääräinen vastausaika oli noin 18 minuuttia. Tästä tehtiin johtopäätös, että vaikka aloittavilla yrittäjillä aiheet ja termit olisivat tuntemattomia ei vastaamiseen todennäköisesti kuluisi 20 minuuttia kauempaa, joten kysymysten karsimiseen ei ollut aihetta. Saatujen huomioiden perusteella kysymyksiä muokattiin yksiselitteisemmäksi ja esille tulleet kirjoitusvirheet korjattiin.

Testivastaaajilta tuli myös huomio siitä, että Tietoja yritystoiminnasta -osassa oli kysymys y-tunnuksesta ja yritystoiminnan aloittamisesta. Jatkossa Kannattavuuden käsitteet ja Vakavaraisuuden käsitteet osissa oli lisäkysymyksiä omaan yritystoimintaan liittyen, jolloin nämä lisäkysymykset olisivat turhia niille aloittaville yrittäjille joilla ei vielä ole y-tunnusta. Tämä oli myös tutkijan tiedossa ja otettiin huomioon varsinaisessa tutkimuskyselyssä. Tekniseltä toteutukseltaan Forms -kysely ei salli hyppyjä ennalta määriteltyjen kysymysten yli kuten Webropol sallii.

Näitä jatkokysymysten yli hyppääviä kysymyksiä oli kyselyssä viisi kappaletta. Ensimmäinen oli kysymys numero neljä. Mikäli vastaaja vastasi kysymykseen ”Onko sinulla jo y-tunnus?” ”Ei” poistettiin häneltä kysymysluettelosta 14 kysymystä, jotka liittyivät suoraan vastaajan oman yrityksen talouden seurantaan. Samat kysymykset poistettiin myös, mikäli vastaaja vastasi kysymykseen kuusi ”Kuinka kauan yrityksesi on ollut toiminnassa?” ”En ole vielä aloittanut varsinaista yritystoimintaa”. Kolmas hyppäyksen aiheuttava kysymys oli kysymys numero kymmenen ”Miten kirjanpitosi on järjestetty tai suunnittelet sen järjestämisen?”, mikäli tähän vastattiin ”Ostan kirjanpitopalvelut alan yrittäjältä”, ei tarvinnut vastata seuraavaan kysymykseen, joka käsitteli sitä miksi yrittäjä hoitaa kirjanpidon itse. Vakavaraisuuden kysymyksissä oli kysymys numero 36, jossa kysyttiin ”Onko omalle yrityksellesi tehty kassavirtalaskelma?”. Mikäli tähän vastasi ”Ei ole” hypättiin yli seuraava kysymys, jossa kysyttiin kuinka usein kassavirtalaskelmaa tehdään. Viimeinen kysymys, jossa vastausvalinta vaikutti seuraavien kysymysten yli hyppäämiseen, oli kysymysnumero 44. Mikäli vastaaja vastasi ”En” kysymykseen ”Oletko pyytänyt tai suunnitellut pyytäväsi apua ulkopuoliselta taholta yrityksesi talouteen liittyvissä asioissa?”, ei hänen tarvinnut vastata kysymyksiin 45 ja 46, jotka käsittelivät mistä tätä apua oli pyydetty ja oliko se ollut maksullista vai ei. Näiden hyppykysymysten myötä tutkimuskysymyksiin muotoutui kaksi eli linjaa: toinen niille, joilla oli jo y-tunnus ja toinen niille jotka olivat aloittaneet yritystoiminnan. Yritystoimintaa jo harjoittavat vastaajat vastasivat sekä termejä selittäviin kysymyksiin että niitä vastaavien tunnuslukujen käyttöön omassa yritystoiminnassa liittyviin kysymyksiin. Toisen vastauslinjan muodostivat ne vastaajat kenellä ei vielä ollut y-tunnusta tai he eivät olleet aloittaneet yritystoimintaa. He vastasivat käsitteiden osalta vain termejä selittäviin kysymyksiin.

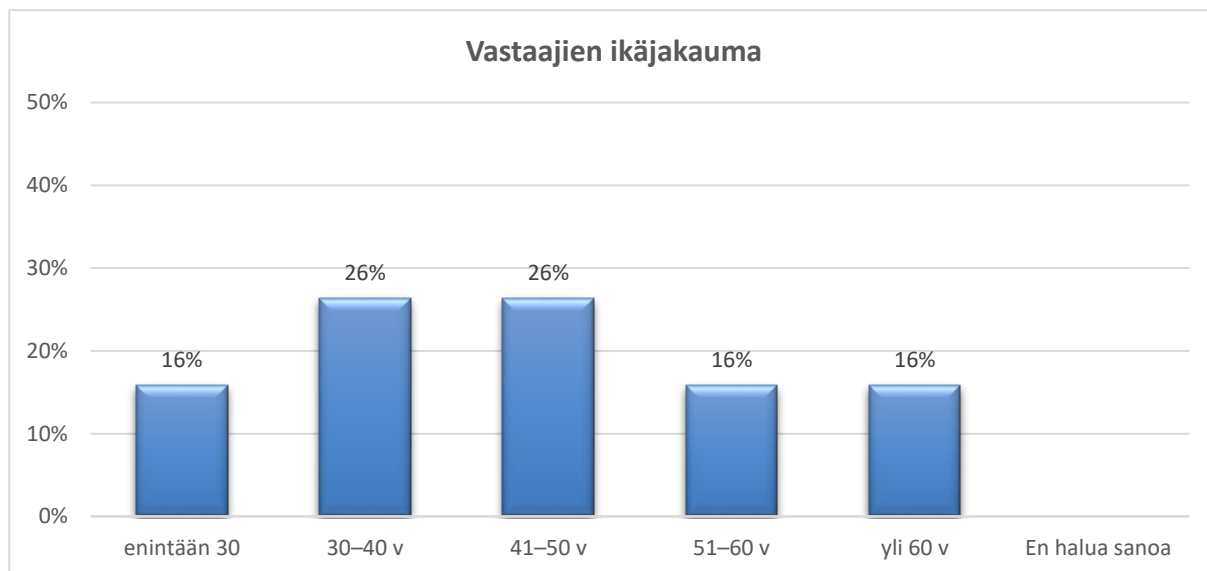
6.1 Taustakysymykset, yritystoimintaa ja taloudenhallintaa koskevat kysymykset

Taustakysymyksiä kyselyssä oli kolme. Niiden tarkoituksena oli selvittää vastaajien ikä, sukupuoli ja asuinalue. Näillä kysymyksillä haluttiin selvittää, minkä ikäisinä yritystoimintaa aloitetaan ja onko sukupuolella merkitystä yrittäjänä toimimiseen. Varsinaisiin taloushallinnon käsitteiden tuntemiseen

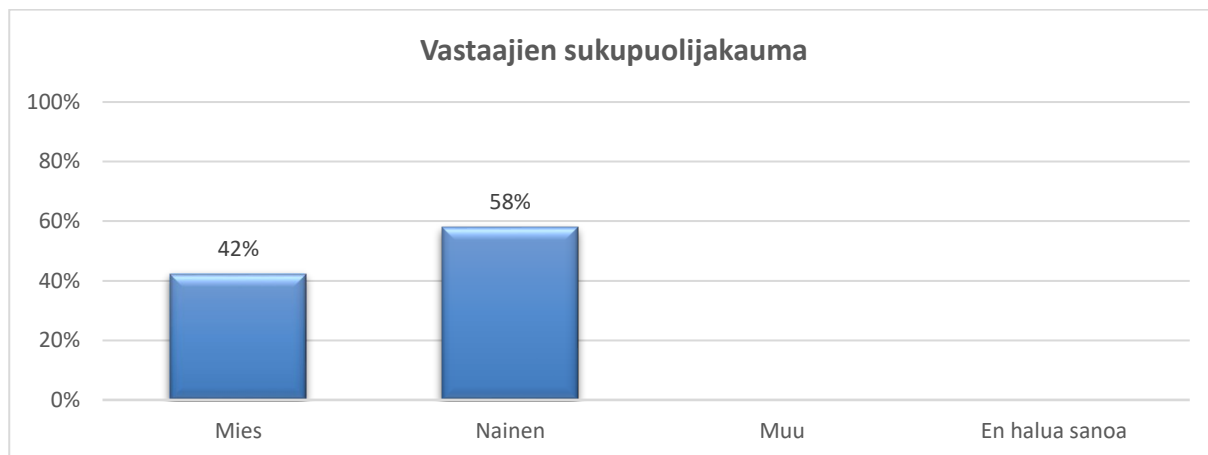
tai talouden selvittämisaktiivisuuteen omassa yritystoiminnassa ei ajateltu iällä, sukupuolella tai asuin alueella olevan merkitystä.

Vastaajien ikäjakauma oli hyvin tasainen (Taulukko 1). Eri ikäryhmiin sijoittui tasaisesti 16–26 % vastaajista, mikään ikäryhmä ei noussut toisia merkittävästi suuremmaksi eikä minkään ikäryhmä jäänyt puuttumaan. Kun vastaajat jaettiin alle vuoden tai yli vuoden yrittäjinä toimineiden ryhmiin, oli alle vuoden yrittäjinä toimineista 43 % 30–40 vuotiaita loput tasaisesti sitä vanhempi. Alle vuoden olleissa ei ollut yhtään alle 30 vuotiasta mutta sitä vastoin yli vuoden yrittäjänä toimineista heitä oli 25 %. Yritystoiminnan aloittaminen ei tämän kyselyn perusteella ole iästä kiinni. Kaikista vastaajista 58 % oli naisia ja 42 % miehiä (Taulukko 2 **Virhe. Viitteen lähde ei löytnyt.**). Alle vuoden yrittäjinä toimineiden vastaajien ryhmässä sukupuolijakama meni tasan naisten ja miesten välillä. Yli vuoden yrittäjinä toimineista vastaajista 57 % oli naisia. Taulukosta kolme (Taulukko 3) selviää, että suurin osa kaikista vastaajista asui Uudenmaan alueella, toinen merkittävä vastaajaryhmä asui Kanta-Hämeen alueella. Asuinalueita kysyttäessä vastausvaihtoehtoihin oli ennalta annettu alkuperäisen otannan mukaiset asuinalueet. Otannan laajentuessa, kohtaan Muu Suomi tuli kaiken kaikkiaan 32 % vastauksista, näistä 83 % oli Kanta-Hämeestä ja 17 % Pirkanmaalta.

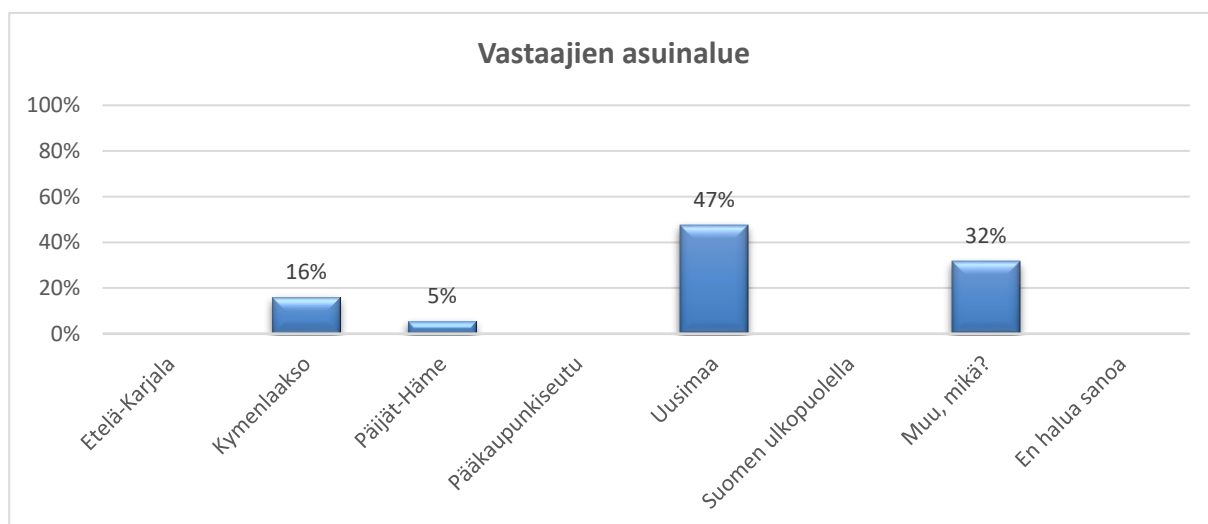
Taulukko 1 Vastaajien ikäjakauma

Taulukko 2 Vastaajien sukupuolijakauma

Taulukko 3 Vastaajien asuinalue

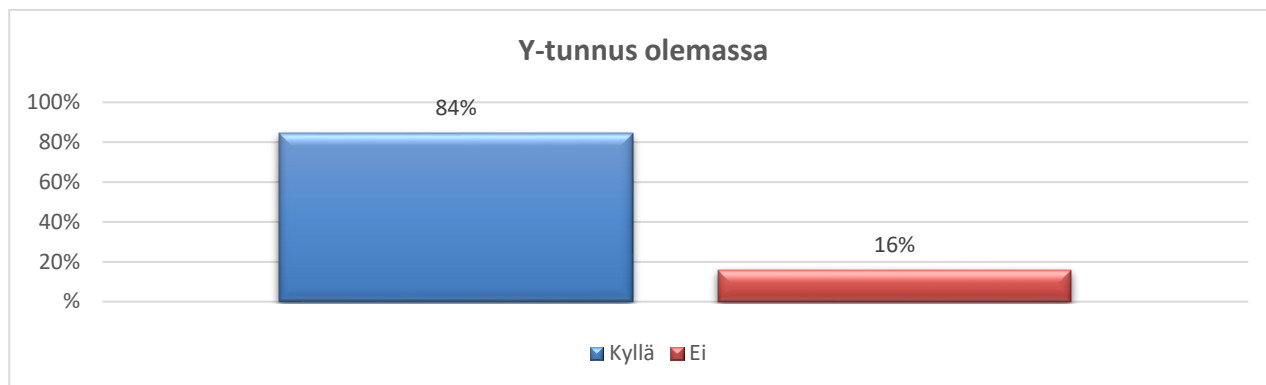

Yritystoimintaan liittyviä kysymyksiä oli viisi. Niissä kysyttiin tarkemmin yritystoiminnan aloittamisesta, toimialasta ja yritysmuodosta. Näistä kysymyksistä vastaajan y-tunnusta koskeva kysymys oli toinen niistä, jotka ratkaisivat jatkokysymysten määrän ja linjan. Toinen kysymys, joka määritteli jatkokysymysten linjan oli kysymys ”Kauanko, yritystoiminta on ollut käynnissä”. Tässä kysymyksessä olettaus oli, että suurin osa yrittäjyyden ammattitutkinnon opiskelijoista olisi harjoittanut yritystoimintaa alle kaksi vuotta. Yritystoimintaa koskevissa kysymyksissä tiedusteltiin myös yritysmuotoa ja toimialaa. Näillä haluttiin selvittää, onko joku yritysmuoto toista suosittu yrityksen perustamisvaiheessa ja onko sillä mahdollista yhteyttä talouden tunnuslukujen tuntemukseen tai talousohjauksen tarpeeseen.

Kaikkien vastaajien osalta y-tunnus oli 84 % vastaajista (Taulukko 4), 16 % vastaajista ei ollut vielä y-tunnusta. Koska kysely oli alun perin suunnattu yrittäjyyden ammattitutkinnon opiskelijoille,

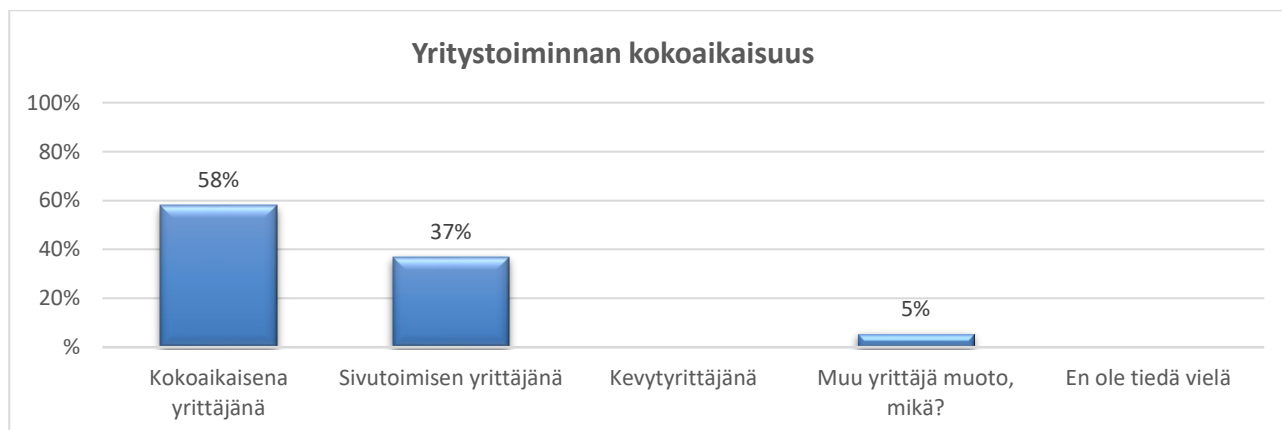
lähtökohtainen oletus oli, että vastaajien joukossa saattaisi olla myös niitä, jotka vasta suunnittelevat yritystoiminnan aloittamista, jolloin heillä ei välttämättä olisi y-tunnusta.

Taulukko 4 Y-tunnus olemassa

Lähes 60 % vastaajista harjoittaa tai suunnittelee harjoittavansa yritystoimintaa kokoaikaisena yrittäjänä (Taulukko 5). Sivutoimisena yrittäjänä on tai sitä suunnittelee 37 % vastaajista ja 5 % vastaajista ilmoitti edustavansa muuta yritysmuotoa, joka tarkennettiin yhdistykseksi. Alle vuoden yrittäjinä toimineista 63 % ilmoitti harjoittavansa yritystoimintaa kokoaikaisena. Yli vuoden yrittäjiä toimineista 50 % oli kokoaikaisia yrittäjiä. Huomionarvoista on, että kukaan vastaajista ei ilmoittanut toimivansa tai harkitsevansa toimia kevytyrittäjänä.

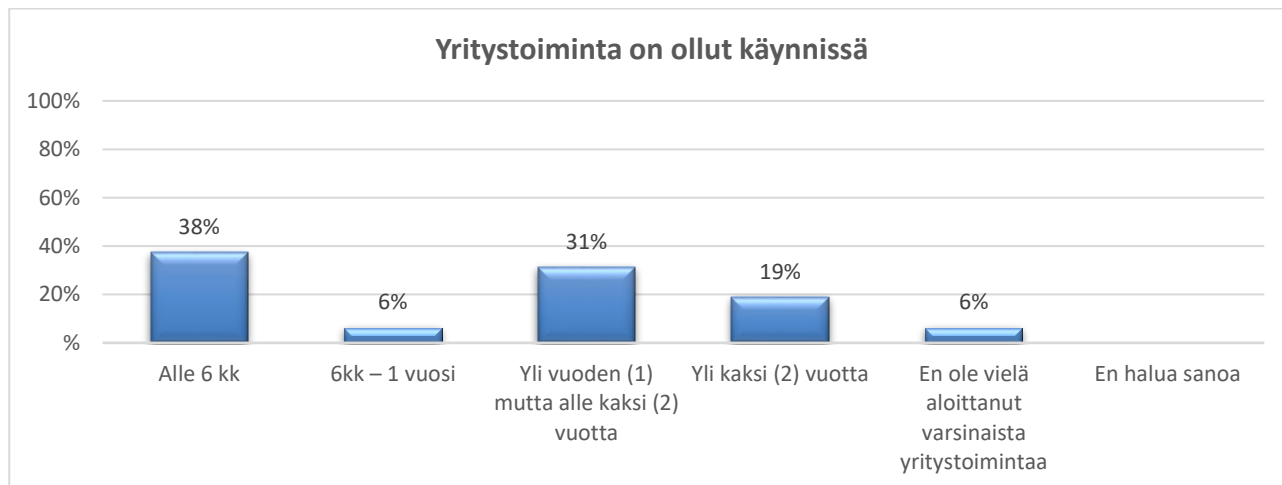
Taulukko 5 Yritystoiminnan kokoaikaisuus

Yritystoiminta oli ollut käynnissä alle kuusi kuukautta (Taulukko 6) 38 % vastaajista. Yli kuusi kuukautta mutta alle vuoden yritys oli ollut toiminnassa 6 % vastaajista, ja saman verran vastasi, että ei ole vielä aloittanut varsinaista yritystoimintaa. Yli vuoden mutta alle kaksi vuotta yritystoiminta oli ollut käynnissä 31 % ja yli kaksi vuotta 19 % vastaajista. Oletuksena oli, että alkuperäisessä yrittäjyyden ammattitutkintoa suorittavien otannassa saattaisi olla mukana kauankin yritystoimintaa harjoittaneita yrittäjiä, juuri sitä aloittavia ja myös niitä ketkä eivät vielä ole

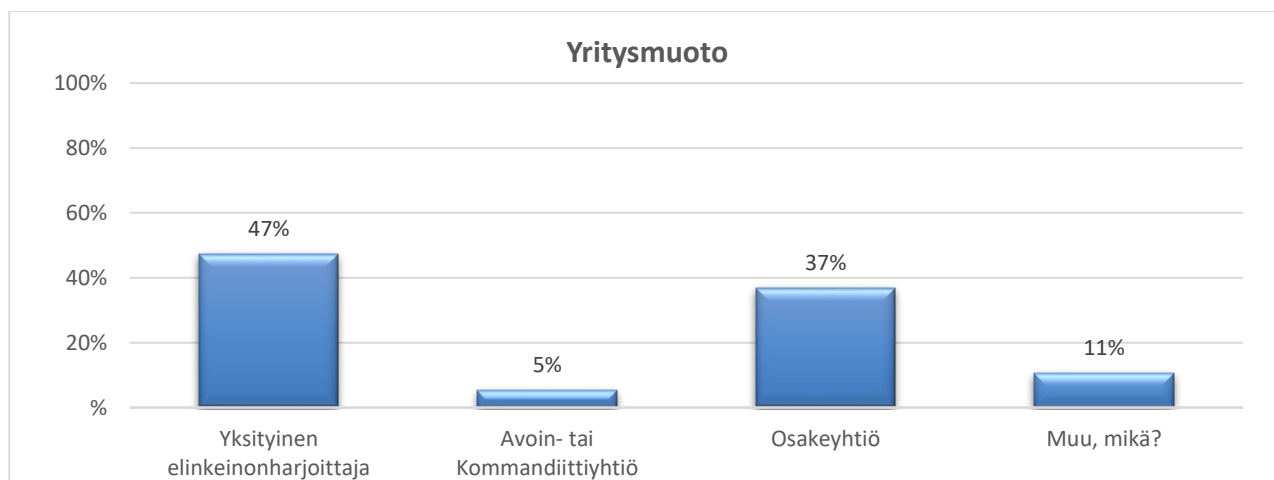
aloittaneet yritystoimintaa. Laajennetussa otannassa vastaajat oli selkeästi rajattu edellisen kuuden kuukauden aikana yritystoiminnan aloittaneisiin. Testikyselyn vastaajajoukon kriteerinä oli ainoastaan yrittäjänä toimiminen.

Taulukko 6 Yritystoiminta on ollut käynnissä

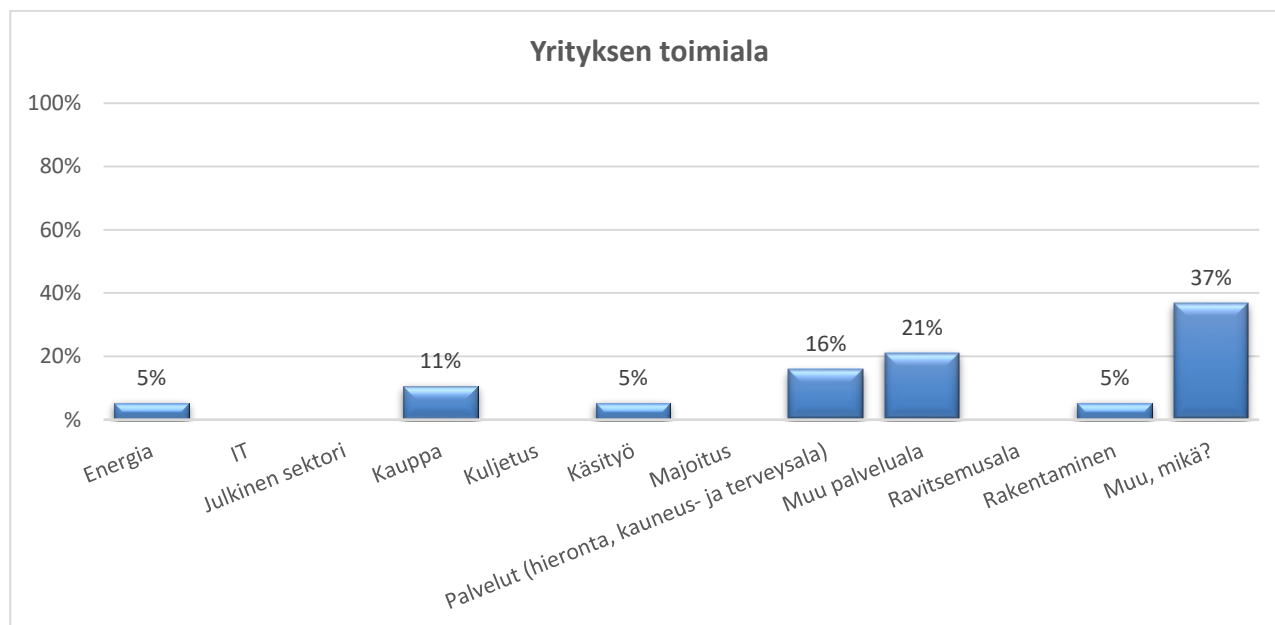
Seitsemäs kysymys tutkimuksessa oli, mikä on yritysmuotosi tai mitä yritysmuotoa olet harkinnut yrityksellesi. Suurin osa vastaajista oli yksityisiä elinkeinonharjoittajia (Taulukko 7), heitä oli 47 % vastaajista. Seuraavaksi suosituin yhtiömuoto oli osakeyhtiö, näitä oli 37 % vastaajista, avoin- tai kommandiittiyhtiö oli vain 5 %:lla vastaajista. Vastaajista 11 % valitsi yritysmuodoksi muun yritysmuodon. Tarkentavaan kysymykseen vastanneista osa ei vielä tiennyt minkä yritysmuodon ottaa yritystoiminnalle, muina yritysmuotoina mainittiin yhdistys. Alle vuoden yrittäjinä olleiden vastaajien yritysmuodot jakautuivat tasan yksityisen elinkeinonharjoittajan ja osakeyhtiön välillä, yli vuoden yrittäjinä toimineista 63 % oli yksityisiä elinkeinonharjoittajia.

Taulukko 7 Yritysmuoto

Kysyttäessä, millä toimialalla harjoitat yritystoimintaa tai suunnittelet harjoittavasi yritystoimintaa, ei mikään toimiala noussut suoraan muita yleisemmäksi (Taulukko 8). Kaiken kaikkiaan toimialoja on olemassa valtava määrä, minkä vuoksi ennalta annettujen vaihtoehtojen määrää oli pakko rajata. Erilaiset palvelualat nousivat kuitenkin suurimmaksi toimialaryhmäksi. Terveysten tai kauneudenhoitoon liittyvällä palvelualalla oli 16 % vastaajista ja muilla palvelualoilla 21 % vastaajista. Suurimman vastausprosentin vastausvaihtoehdoista sai Muu, mikä, tämän valitsi 37 % vastaajista. Halutessaan sai tarkentaa mitä muuta toimiala oma yritystoiminta edustaa. Tähän saatiin seitsemästä tarkentavaa vastausta ja ne kaikki toimivat eri toimialoilla. Vastaajien toimialoina oli ennalta valikoitujen lisäksi kiinteistövälitys, markkinointi ja tapahtumanjärjestely, konsultointi, visuaalista media, matkailu- ja kahvilayrittäjä, talousala sekä perinneyhdistys.

Taulukko 8 Yrityksen toimiala

Yrityksen taloudenhallintaa käsitteleviä taustakysymyksiä oli kolme. Kysymyksillä selvitettiin, onko yritykselle tehty liiketoimintasuunnitelma sekä miten yritys on järjestänyt tai suunnitellut järjestävänsä yrityksen kirjanpidon. Näillä kysymyksillä haluttiin selvittää, kuinka suunnitelmallista yritystoiminnan aloittaminen on ja hallitsevatko yrittäjät itse kirjanpidon tekemisen.

Kyselytutkimukseen vastanneista 63 % oli tehnyt liiketoimintasuunnitelman ja 37 % ei ollut sitä tehnyt. Kysyttäessä miten yrityksen kirjanpito on järjestetty tai suunnitteleet sen järjestämisen, 26 % vastaajista ilmoitti hoitavansa kirjanpidon itse ja 74 % ostaa palvelun alan yrittäjältä. Kirjanpidon itse hoitaville oli suunnattu jatkokysymys, jolla haluttiin selvittää miksi he hoitavat sen itse. Kirjanpidon itse järjestävistä 60 % kertoi saavansa apua muualta ja 40 % vastasi osaavansa tehdä kirjanpidon itse.

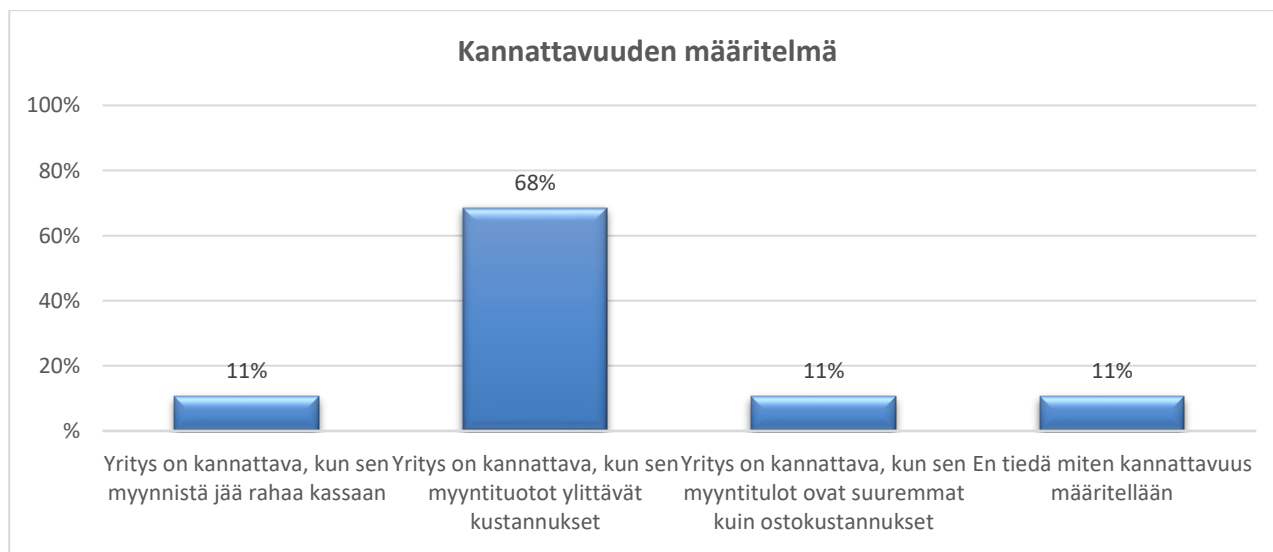
6.2 Kannattavuuden käsittekykymykset

Kannattavuuden käsittekykymykset olivat suurin kysymys kokonaisuus sisältäen 18 kysymystä. Kysymykset käsitelivät kannattavuuslaskennan termien määritelmiä ja tunnuslukuja sekä näihin liittyviä lisäkysymyksiä, siitä miten yrittäjä käyttää kyseistä tunnuslukua omassa yritystoiminnassaan. Kaikkien käsittekykymysten tarkoituksena oli selvittää, kuinka hyvin yritystoimintaa aloittavat vastaajat ovat selvillä kannattavuuden, ja myöhemmin vakavaraisuuden, käsitteistä, niiden määritelmistä ja kokevatko he tarpeelliseksi käyttää käsitteisiin liitettyjä tunnuslukuja omassa yritystoiminnassaan.

Käsittekykymysten runko oli luotu siten, että jokaisen käsitteen määritelmälle oli oma kysymys ja vastausvaihtoehtoina oli annettu neljä väittämää termin selittämiseen. Vastaajan tuli valita yksi annetuista vaihtoehdoista. Yksi väittämistä oli oikein, yksi lähes oikein ja yksi täysin väärä ja neljäntenä vaihtoehtona oli en tiedä. Näihin määritelmäkysymyksiin vastasivat kaikki riippumatta siitä oliko vastaajalla y-tunnusta ja oliko hän aloittanut yritystoiminnan vai ei. Tunnuslukujen käyttöön omassa yritystoiminnassa vastasivat ne, joilla on y-tunnus ja yritystoiminta on käynnistynyt.

Ensimmäinen määritelmäkysymys koski kannattavuuden määritelmää (Taulukko 9). Suurin osa vastaajista, 68 % tiesi, että yritystoiminta on kannattavaa, kun sen myyntituotot ylittävät kustannukset. Kun vastaajat jaoteltiin alle tai yli vuoden yrittäjiin, alle vuoden yrittäjinä toimineista 75 % tiesi määritelmän oikein. Yli vuoden yrittäjinä toimineista oikein vastasi 63 %. Ne vastaajat, jotka eivät tieneet miten kannattavuus määritellään, olivat yli vuoden yrittäjinä toimineita.

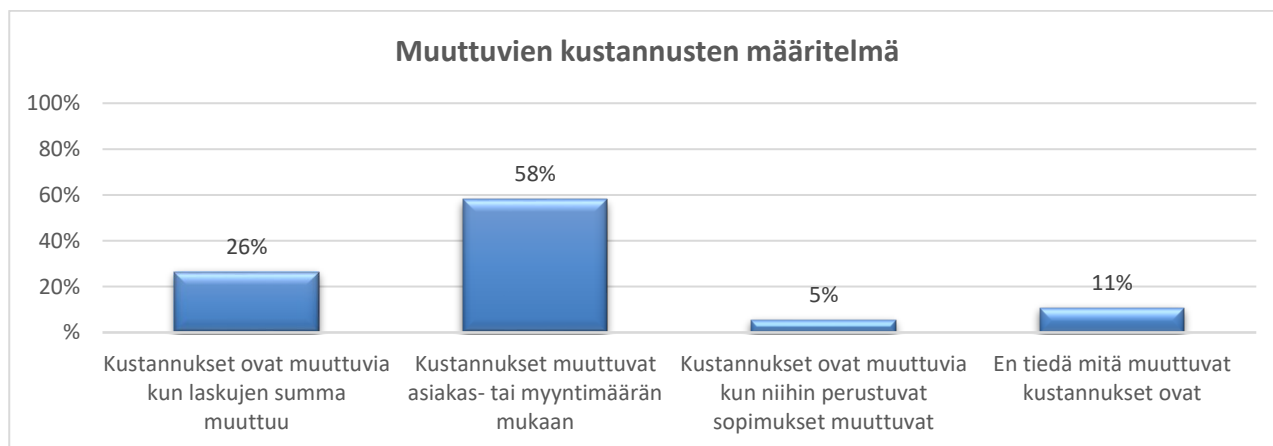
Taulukko 9 Kannattavuuden määritelmä

Seuraavat kolme kysymystä käsittelivät katetuottolaskennan eri osa-alueita. Ensimmäiseksi kysyttiin myyntikatteen määritelmää. Vastaajista 89 % tiesi, että myyntikate on myynnistä ostokustannusten jälkeen yritykselle jäävä summa. Vastaajista 11 % vastasi joko väärin tai ei tiedä miten myyntikate määritellään.

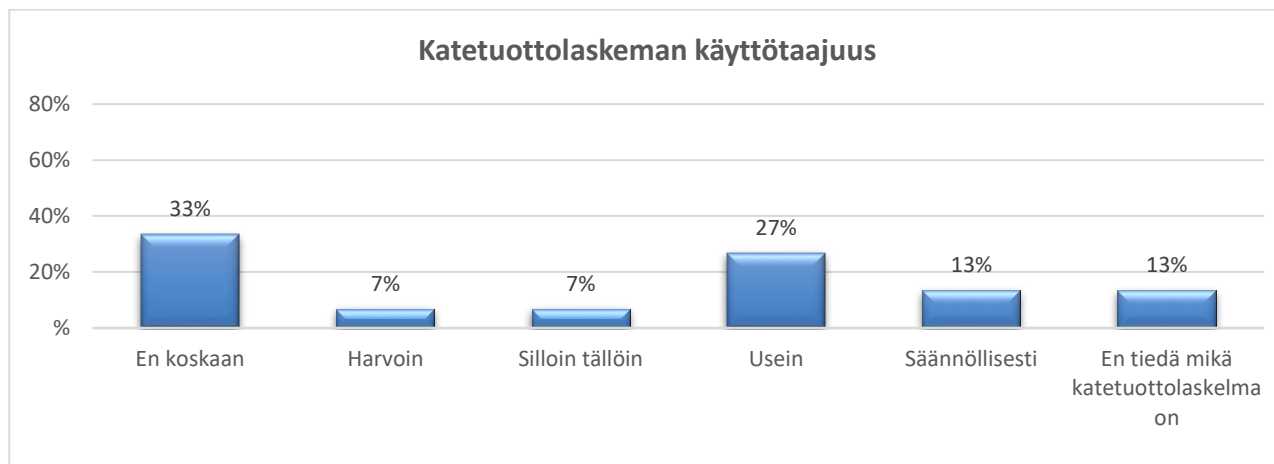
Seuraava kysymys käsitteli muuttuvien kustannusten määritelmää. Kyselyyn vastanneista 58 % tiesi, että kustannukset ovat muuttuvia, kun ne muuttuvat asiakas- tai myyntimäärän mukaan. Vastaajista yhteensä 42 % ei tiennyt miten muuttuvat kustannukset määritellään (Taulukko 10). Kun vastauksia tarkastellaan sen mukaan, onko vastaaja harjoittanut yritystoimintaa alle vai yli vuoden ovat tulokset ei vastauksissa löytynyt eroja yritystoiminnan iän perusteella.

Taulukko 10 Muuttuvien kustannusten määritelmä

Näiden määritelmäkysymysten jälkeen vastaajilta kysyttiin käyttävätkö he katetuottolaskelmaa yrityksensä kannattavuuden selvittämiseksi. Vastaukset jakoutuivat käytännössä kahteen ryhmään. Katetuottolaskelmaa joko ei käytetä ollenkaan tai sitä käytetään usein oman yrityksen kannattavuuden arvioinnissa. (Taulukko 11). Merkittävää vastauksissa oli se, että yli vuoden yritystoimintaa harjoittaneista, 50 % ei käyttänyt koskaan katetuottolaskelmaa kannattavuuden selvittämiseen. Alle vuoden yrittäjinä olleista vastanneista 43 % kertoi käyttävänsä katetuottolaskelmaa yrityksensä kannattavuuden selvittämiseen usein.

Taulukko 11 Katetuottolaskelman käyttötaajuus

Seuraavat kolme kysymystä käsittelivät käyttökatetta. Ensimmäisessä kysymyksessä kysyttiin, mikä annetuista vaihtoehdoista on käyttökatteen määritelmä. Vain 11 % vastaajista tiesi, että käyttökate on se rahamäärä, joka yrityksellä on käytettävissä investointeihin ja korkoihin (Taulukko 12). Suurin osa vastaajista (58 %) oletti käyttökatteen tarkoittavan, että myyntituotoista vähennetään kaikki muut kustannukset paitsi rahoituskulut. Merkittävä osa vastaajista ei tiennyt olleenkaan miten käyttökate määritellään. Merkittävä huomio on myös se, että yrittäjänä alle vuoden toimineista vastaajista kukaan ei vastannut tähän kysymykseen oikein. Toisaalta tämä on ymmärrettävää, sillä suurimmalla osalla vastaajista ei ollut vielä täyttä tilikautta, jolloin esimerkiksi verojenmaksu ei vielä ollut heillä ajankohtainen.

Taulukko 12 Käyttökatteen määritelmä

Seuraava käyttökate koskeva kysymys oli enemmän mielipidekysymys kuin tietoon perustuva kysymys. Kysymyksessä haluttiin selvittää, mikä vastaajien mielestä on käyttökateen tärkein merkitys yritykselle. Selkeästi suosituimmaksi vastaukseksi (Taulukko 13), nousi vaihtoehto, käyttökate antaa selkeää tietoa paljonko toiminnasta jää rahaa veroihin investointeihin ja korkojen maksuun. Tämän vaihtoehdon valitsi peräti 58 % vastaajista. Vastaus yllätti sikäli, että edellisessä kysymyksessä vain 11 % vastasi tämä olevan käyttökateen määritelmä.

Taulukko 13 Käyttökateen merkitys yritykselle

Seuraava kysymys oli suunnattu y-tunnuksen omaaville ja yritystoiminnan jo aloittaneille vastaajille. Heiltä kysyttiin ovatko he selvillä oman yrityksensä käyttökatteesta. Hieman yli puolet, 53 %, vastaajista kertoi olevansa tietoinen oman yrityksen käyttökatteesta. Vastaajista 33 % ei ollut tietoinen ja 14 % ei nähnyt tarpeelliseksi tietää oman yrityksensä käyttökateen. Kun vastauksia tarkasteltiin sen mukaan kuinka kauan vastaajat ovat toimineet yrittäjinä, alle vuoden yrittäjänä toimineista oman yrityksen käyttökateen tiesi 71 % ja yli vuoden yrittäjänä toimineista vain 38 %.

Kriittistä pistettä käsiteltiin seuraavissa kolmessa kysymyksessä. Näistä ensimmäisessä kysyttiin kriittisen pisteen määritelmää. Seuraavat kaksi kysymystä koskivat vastaajien oman yrityksen kriittistä pistettä. Vastaajista 53 % (Taulukko 14) tiesi, että kriittisen pisteen kertoo myyntimäärän, jonka yritys tarvitsee kattaakseen kaikki kustannukset. Kääntäen tämä tarkoittaa sitä, että jopa 47 % vastaajista ei tiennyt miten kriittinen piste määritellään tai määrittivät sen väärin. Yli vuoden yritystoimintaa harjoittaneista vastaajista 50 % tiesi kriittisen pisteen määritelmän oikein, kun taas

alle vuoden yrittäjänä olleista tai yrittäjyyttä opiskelevista vastaajista jopa 71 % tiesi määritelmän oikein.

Taulukko 14 Kriittisen pisteen määritelmä

Yritystoimintaa harjoittavilta vastaajilta kysyttiin, tietävätkö he mikä on heidän oman yrityksensä kriittinen piste euroissa ja/tai kappaleissa. Vastaajista 53 % tiesi oman yrityksensä kriittisen pisteen ja 47 % ei sitä tiennyt. Seuraavaksi heiltä kysyttiin, kuinka usein he selvittävät oma yrityksen kriittisen pisteen euroissa ja/tai kappaleissa. Vastaajista 53 % vastasi, että eivät koskaan tai harvoin. 27 % vastaajista selvitti kriittisen pisteen silloin tällöin ja 20 % vastaajista teki selvityksen usein tai säännöllisesti. Selvitysaktiivisuus laski sen jälkeen, kun yritystoiminta oli ollut käynnissä yli vuoden, näistä vastaajista 63 % selvitti kriittisen pisteen harvoin tai ei ollenkaan.

Kannattavuuden käsitteilykysymysten toisessa osassa esitettiin väittämiä liikeluoksen, nettoluoksen, oman pääoman tuotto-%:n ja sijoitetun pääoman tuotto-%:n määritelmiksi. Myös näihin jokaiseen liittyi lisäkysymys siitä, onko vastaaja tietoinen kyseisen tunnusluvun arvosta koskien hänen omaa yritystään. Näillä kysymyksillä haluttiin selvittää, kuinka hyvin yritysten omistajat tunnistavat ja erottavat toisistaan lähes samankaltaiset tuloksen termit ja vastaavasti pääoman tuottoon liittyvät termit. Lisäkysymysten osalta ennako-oletus oli, että kyseiset tunnusluvut eivät ole vielä aloittavan yrityksen tiedossa mikäli yritys on ollut toiminnassa alle vuoden.

Kyselyyn vastanneista tiesi 47 % tiesi että liikeluosto on yrityksen tulos ennen veroja ja rahoituseriä. Vastaajista 53 % ei joko tiennyt tai määritteli liikeluoston väärin. Kysyttäessä nettoluoston määritelmää, vain 16 % vastaajista tiesi että nettoluosto on yrityksen tulos ennen satunnaisia eriä ja tilinpäätössiirtoja. Vastaajista 37 % ei tiennyt ollenkaan miten nettoluosto määritellään, loput yhteensä 47 %, valitsivat annetuista vaihtoehdoista väärän määritelmän. Kysymykset tietävätkö

vastaajat oman yrityksensä liike- ja nettotuloksen oli suunnattu vain y-tunnuksen omaaville ja yritystoiminnan aloittaneille vastaajille. Näissä vastauksissa toteutui ennakko oletus siitä, että alle vuoden yrittäjänä toimineilla yrittäjällä nämä tunnusluvut eivät vielä ole tiedossa. Vastaajista 53 % ei tiennyt mikä on heidän yrityksensä liike-tulos. Tarkentavassa kysymyksessä, Miksi et tiedä, tuli selkeästi esille, että yritystoiminta on ollut käynnissä vasta niin vähän aikaan, että liike-tulosta ei ole vielä selvitetty. Samanlainen vastausjakauma tuli myös kysymykseen, tiedätkö mikä on yrityksesi nettotulos. Myös tämän tarkentavaan kysymykseen miksi et tiedä, vastattiin että nettotulosta ei ole vielä selvitetty.

6.3 Vakavaraisuuden käsitteekysymykset

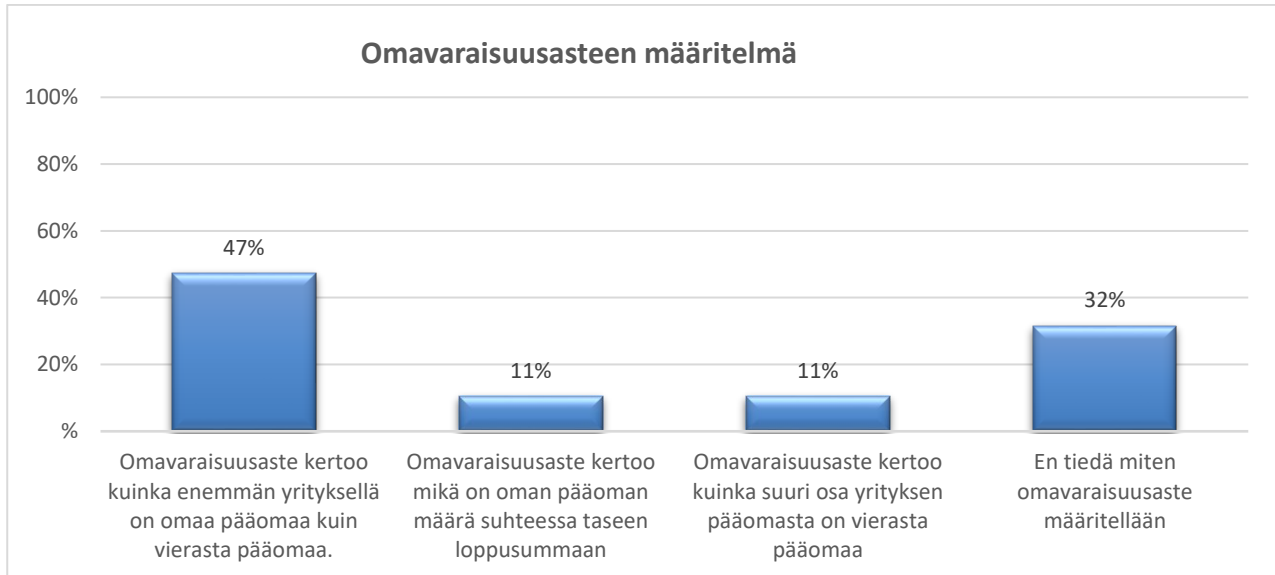
Vakavaraisuuden käsitteekysymyksiä oli yhteensä 14 kappaletta ja myös tämä kysymys osio jakautui kahteen osaan. Ensimmäisessä osassa käsiteltiin termien oman pääoman tuotto-prosentti, sijoitetun pääoman tuotto-prosentti, vakavaraisuus, omavaraisuusaste, maksuvalmius ja kassavirtalaskelma määritelmiä väittämäkysymyksillä, sekä tunnuslukujen tai laskentamenetelmien käyttöä vastaajan omaa yritystoimintaa koskevilla lisäkysymyksillä. Näiden kysymysten tarkoituksena oli selvittää kuinka hyvin yritystoimintaa aloittavat vastaajat ovat selvillä yrityksen rahavaroihin liittyvien käsitteiden sisällöstä ja käytöstä.

Vastaajista 26 % tiesi, että oman pääoman tuotto-prosentti kertoo kuinka paljon yritykseen alun perin sijoitettu raha ja yrityksen voitosta yritykseen jätetty raha tuottaa voittoa. Näistä vastaajista 38 % oli toiminut yrittäjänä kauemmin kuin vuoden. Sijoitetun pääoman tuotto-prosentin määritelmän tiesi oikein vain 16 % vastaajista. Vastaajista suurin osa, 84 %, ei siis tiennyt, että sijoitetun pääoman tuotto-prosentti kertoo, kuinka paljon yritykseen alun perin yrittäjän ja ulkopuolisten sijoittajien sijoittama rahasumma tuottaa voittoa. Tarkentavissa kysymyksissä kysyttiin, tietävätkö vastaajat, mikä on heidän yrityksensä oman pääoman ja sijoitetun pääoma tuotto-prosentti. Oman pääoman tuotto-prosentin tiesi 13 % vastaajista ja sijoitetun pääoman tuotto-prosentin ainoastaan 7 % vastaajista. Vastaajilla oli mahdollisuus kertoa, miksi eivät tiedä kyseisiä tunnuslukuja omasta yrityksestään. Yli puolet kommentoivat, että yritys on vielä niin nuori, että näitä lukuja ei ole selvitetty, osalla ei ollut omaa pääomaa tai he eivät tieneet mitä käsitteet tarkoittavat.

Vastaajista 74 % tiesi, että yritys on vakavarainen, kun se kykenee suoriutumaan velvoitteistaan kuten lainojen lyhennyksistä ja koroista. Tähän kysymykseen vastattiin samalla tavalla sekä vasta aloittaneiden yrittäjien ja yli vuoden yrittäjänä toimineiden vastaajien välillä. Omavaraisuusasteen määritelmään oli annettu vaihtoehtoiksi lähes oikea määritelmä, oikea ja väärä määritelmä sekä en tiedä miten omavaraisuusaste määritellään. Vastaajista 47 % valitsi määritelmäksi lähes oikean

selitteen (Taulukko 15). Vain 11 % vastaajista osasi määritellä, että käsite kertoo oman pääoman määrän suhteessa taseen loppusummaan.

Taulukko 15 Omavaraisuusasteen määritelmä

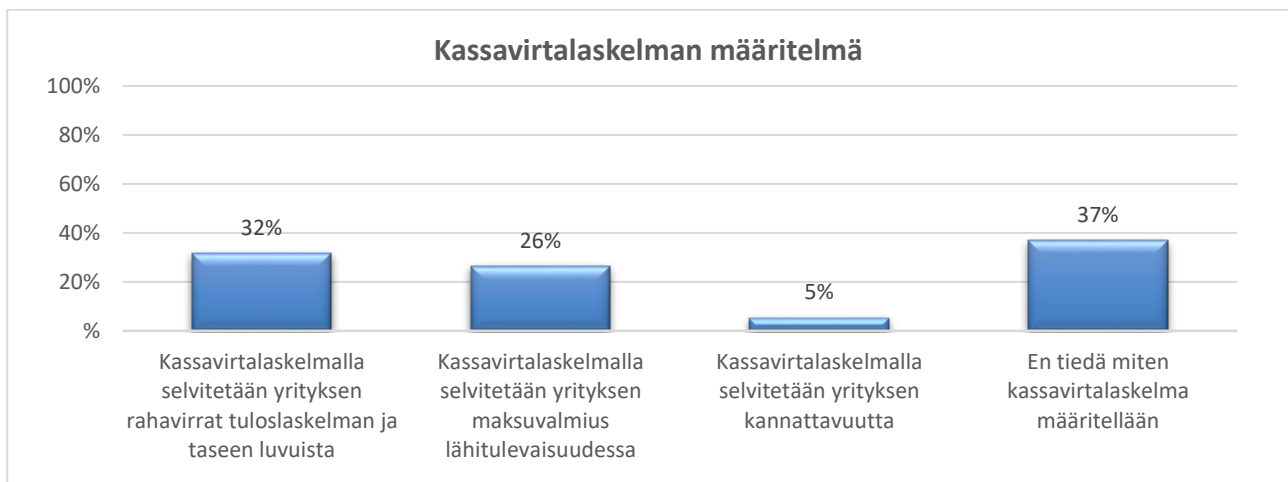

Huolimatta siitä, että omavaraisuusastetta ei osattu määritellä täysin oikein oman yrityksen omavaraisuusasteen tiesi 40 % vastaajista. Vastaavasti 60 % vastaajista ei tiennyt oman yrityksensä omavaraisuusastetta.

Seuraavaksi vastaajilta kysyttiin maksuvalmiuden määritelmää. Vastaajista 42 % osasi määritellä, että maksuvalmius tarkoittaa yrityksen kykyä selviytyä maksuvelvoitteistaan ajallaan ja mahdollisimman vähin kustannuksin. Vastaajista 58 % joko ei tiennyt määritelmää tai määritteli sen väärin. Yli vuoden yrittäjänä toimineista vastaajista 38 % tiesi kuinka maksuvalmius määritellään. Yli vuoden yrittäjänä toimineista vastaajista oman yrityksensä maksuvalmiuden tiesi 75 %, yritystoiminnassa alle vuoden harjoittaneista 43 %.

Toinen yrityksen rahaliikenteeseen suoraan liittyvä kysymys koski kassavirtalaskelman määritelmää. Tämä oli selkeästi vaikeampi käsite kaikille vastaajille. Vain 26 % vastaajista tiesi, että kassavirtalaskelmalla selvitetään yrityksen maksuvalmius lähitulevaisuudessa (Taulukko 16). Alle vuoden yrittäjänä toimineista vastaajista 38 % ja yli vuoden yrittäjänä toimineista vastaajista 50 % vastasi, ettei tiennyt miten kassavirtalaskelma määritellään.

Taulukko 16 Kassavirtalaskelman määritelmä

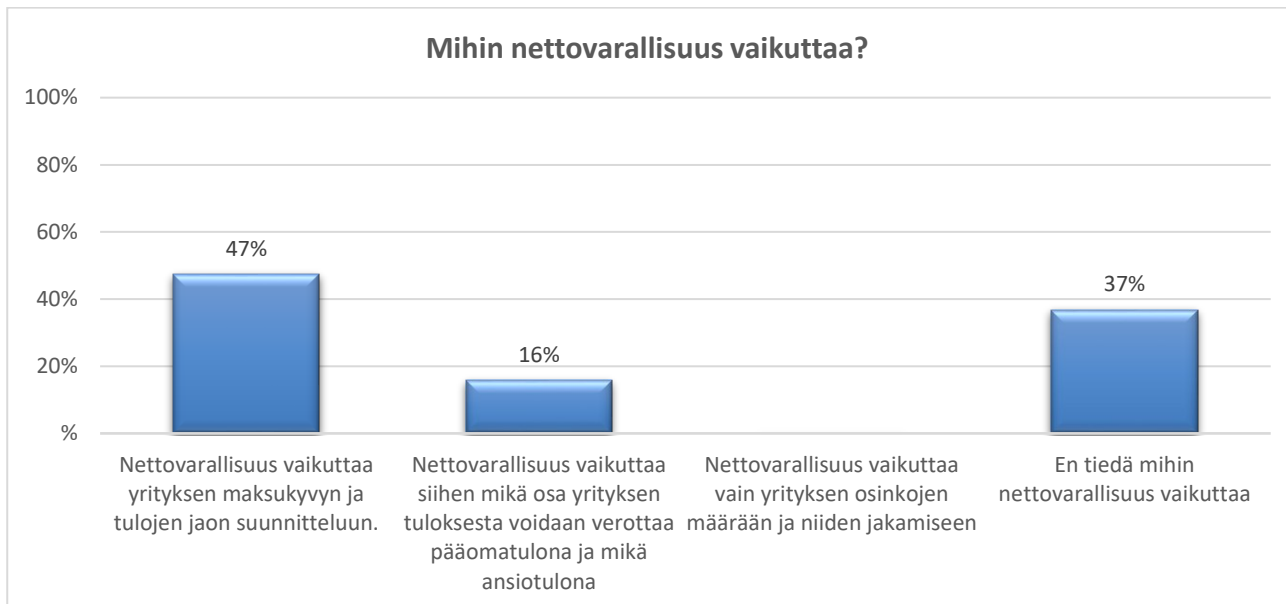

Kysyttäessä ovatko vastaajat laatineet omalle yritykselle kassavirtalaskelman, vain 33 % vastaajista oli laatinut kassavirtalaskelman. Yli vuoden yrittäjinä toimineista kassavirtalaskelman oli laatinut 25 % yrittäjistä, alle vuoden yrittäjänä toimineista vastaajista 43 %. Viikoittain kassavirtalaskelmaa seurasi 25 % sen laatineista vastaajista, 1–2 kertaa kuukaudessa seuraavien määrä oli 13 % ja kerran kuukaudessa sitä seurasi 25 %.

Vakavaraisuuden käsitteilykysymysten toisessa osassa kysyttiin nettovarallisuuden määritelmästä, mihin se vaikuttaa, sekä mitä asioita eri yhtiömuodoissa tulee ottaa huomioon nettovarallisuutta laskettaessa. Näillä kysymyksillä haluttiin selvittää, kuinka hyvin yritystoimintaa aloittavat vastaajat ovat selvillä yrityksen varallisuutta kuvaavien tunnuslukujen määritelmästä. Erityisesti nettovarallisuudesta, joka on verotukseen liittyvä keskeinen termi, sekä mitä nettovarallisuus tarkoittaa vastaajan oman ja myös muiden yritysmuotojen kohdalla.

Yrittäjistä 47 % osasi määritellä, että nettovarallisuus on se rahamäärä, joka jää, kun yrityksen varoista vähennetään sen velat. Toisaalta jopa 37 % vastaajista ei tiennyt, miten nettovarallisuus määritellään. Tämän kysymyksen vastauksissa ei ilmennyt eroja sen perusteella, kuinka kauan yritys oli ollut toiminnassa. Kysyttäessä mihin nettovarallisuus vaikuttaa 16 % vastaajista tiesi, että nettovarallisuus vaikuttaa, siihen mikä osa yrityksen tuloksesta voidaan verottaa pääomatulona ja mikä ansiotulona (Taulukko 17). Yrittäjistä 37 % ei tiennyt mihin nettovarallisuus vaikuttaa ja 47 % oli sitä mieltä, että nettovarallisuus vaikuttaa yrityksen maksukykyyn ja tulojen jaon suunnitteluun. Kysyttäessä tietävätkö yrittäjät oman yrityksensä nettovarallisuuden määrän 40 % vastasi myöntävästi ja 60 % ei sitä tiennyt.

Taulukko 17 Mihin nettovarallisuus vaikuttaa?

Seuraavaksi kysyttiin, mitä eri yritysmuotojen nettovarallisuuden laskennassa otetaan huomioon. Näiden kysymysten vastausten oletettiin muuttuvan sen perusteella, mikä yritysmuoto vastaajalla itsellään on. Lähtökohtana oli oletamus, että yrittäjät tietäisivät oman yritysmuotonsa nettovarallisuuden laskennassa tulee ottaa huomioon, mutta eivät välttämättä tiedä muiden yhtiömuotojen nettovarallisuuden laskennan perusteita.

Niistä vastaajista, jonka yritysmuotona on osakeyhtiö, 57 % tiesi, että osakeyhtiön nettovarallisuuden laskennassa otetaan huomioon kaikkien eri tulonlähteiden varat ja velat. Vastaavasti 43 % osakeyhtiön omistajista ei tätä tiennyt. Kaikki ne vastaajat, jotka ilmoittivat yhtiömuodokseen avoimen tai kommandiittiyhtiön tiesivät, että näiden yhtiöiden nettovarallisuuden laskennassa otetaan huomioon yhtiön varat ja velat sekä 30 % edellisen 12 kuukauden aikana maksetuista palkoista. Muiden yhtiömuotojen edustajista kukaan ei tätä tiennyt. Yksityisistä elinkeinonharjoittajista vain 22 % tiesi, että pankkitilinsaldoa ei lasketa kuuluvaksi toiminimen nettovarallisuuteen, 67 % heistä ei tiennyt miten toiminimen nettovarallisuus lasketaan ja 11 % oletti, että pankkitili lasketaan osaksi nettovarallisuutta.

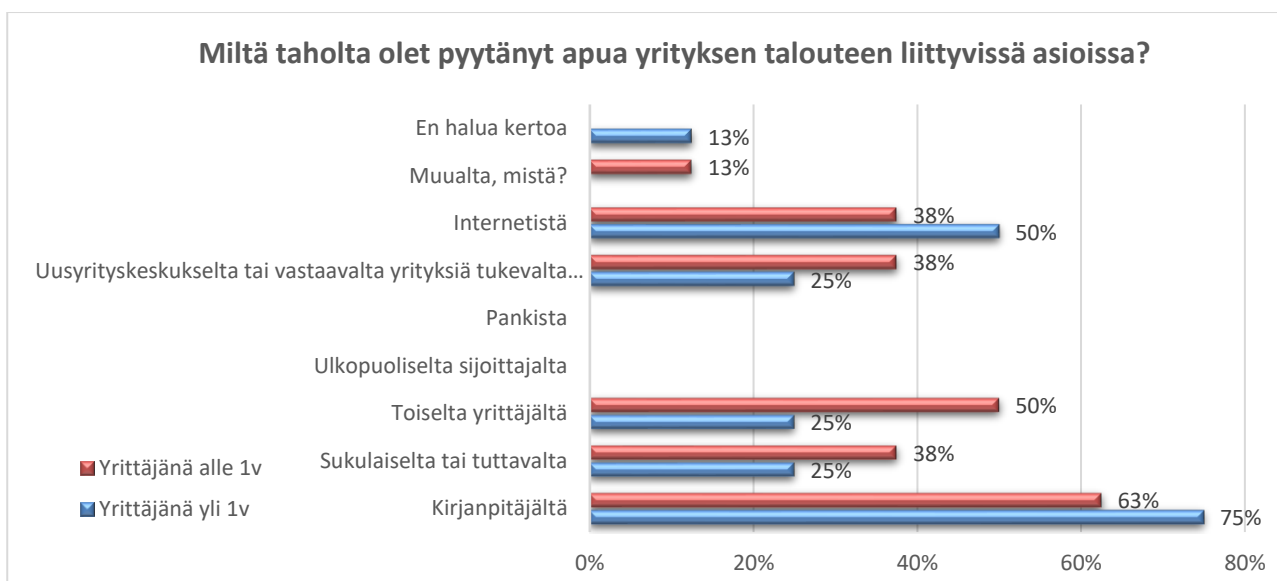
6.4 Talousohjaukseen liittyvät kysymykset

Talousohjaukseen ja talouden ohjauksen avuntarpeen selvitykseen liittyviä kysymyksiä oli yhdeksän. Neljä ensimmäistä kysymystä liittyivät talousohjauksen kyselyyn ja tarpeeseen. Kysymyksillä haluttiin selvittää ovatko yritystoimintaa aloittavat vastaajat jo kysyneet apua yrityksen talouteen liittyvissä asioissa, mistä ovat sitä kysyneet ja onko saatu apu ollut maksullista.

Näistä kysymys taholta apua on pyydetty, oli monivalintakysymys, jossa valintojen määrää ei rajoitettu, joten vastaaja saattoi tarvittaessa valita kaikki annetut vaihtoehdot.

Kyselyyn vastanneista yrittäjistä 84 % oli kysynyt yrityksen ulkopuoliselta taholta apua yrityksen talouteen liittyvissä asioissa. Apua oli pyytänyt kirjanpitäjältä 63 % vastaajista. Seuraavaksi suosituimmat tahot, josta apua oli kysytty, olivat sukulaiset tai tuttavat sekä internet, näitä molempia vaihtoehtoja oli käyttänyt 37 % vastaajista. Ulkopuoliselta saatu apu on ollut 55 %:lle vastaajista maksullista ja 36 % vastaajista kertoo, että apu on ollut sekä maksullista että ilmaista. Tarkasteltaessa vastauksia sen perusteella, kuinka kauan vastaajat ovat toimineet yrittäjinä (Taulukko 18), huomataan, että ensimmäisen vuoden yrittäjät olivat kysyneet useimmiten apua kirjanpitäjältä tai toiselta yrittäjältä. Yli vuoden yrittäjinä toimineet käyttävät myös ahkerasti kirjanpitäjän palveluita, mutta etsivät apua myös internetistä. Huomionarvoista on myös, että pankista tai ulkopuoliselta sijoittajalta ei kukaan vastaajista ole pyytänyt apua.

Taulukko 18 Miltä taholta olet kysynyt apua yrityksen talousasioihin?

Seuraavat kysymykset käsittelivät keneltä yrittäjät mieluiten apua ja neuvontaa kysyisivät, ja mikä olisi mieluisin tapa vastaanottaa apua vastaan, sekä mikä olisi heidän mielestään luotettavin kanava talousohjaukseen. Näistä, kaksi ensin mainittua olivat monivalintakysymyksiä, jolloin vastaajat saattoivat valita tarvittaessa kaikki annetut vaihtoehdot. Talousohjaukseen liittyvät kaksi seuraavaa kysymystä olivat myös monivalintakysymyksiä ja käsittelivät talousohjauksen aiheita ja missä yritystoiminnan vaiheessa yrittäjä ajattelee tarvitsevänsä talousneuvontaa. Viimeisenä kysyttiin kuinka usein vastaaja seuraa oman yrityksensä taloutta.

Kysyttäessä, mistä mieluiten pyytäisit apua yrityksen talouteen liittyvissä ongelma tai ohjaustilanteissa nousi kirjanpitäjä jälleen selkeästi suosituimmaksi vaihtoehdoksi. Kirjanpitäjältä apua kysyisi 58 % yrittäjistä. Seuraavaksi suosituin kohde oli Uusyrittäjäkeskukset tai vastaavat yrityksiä tukevat tahot, näiltä apua kysyisi 42 % yrittäjistä. Toisen yrittäjän puoleen kääntyisi 26 % vastaajista ja muuta ulkopuolista asiantuntijaa käyttäisi 21 % vastaajista. Vastauksia tarkasteltiin myös sen perusteella, kuinka kauan vastaajat ovat toimineet yrittäjinä (Taulukko 19). Ensimmäisen vuoden yrittäjistä suurin osa pyytäisi mieluiten apua Uusyrittäjäkeskusilta tai vastaavilta yrittäjiä tukevilta tahoilta. Kirjanpitäjä on heidän listallaan toisena ja toiset yrittäjät kolmantena. Pankista ei alle vuoden yrittäjinä toimineista vastaajista kukaan haluaisi pyytää apua taloustilanteeseensa. Kun yritystoiminta on jatkunut yli vuoden, on kirjanpitäjä edelleen selkeästi suurin taho jolta apua pyydetäisiin. Seuraavaksi suosituimpia näillä yrittäjillä ovat toiset yrittäjät, ulkopuoliset asiantuntijat tai Uusyrittäjäkeskukset, kaikki tasaisesti samalla kannatusmäärällä. Luotettavimmaksi talousohjauksen kanavaksi 84 % vastaajista valitsi henkilökohtaisen ohjauksen asiantuntijalta. Talousaiheiseen koulutukseen luottaisi 11 % vastaajista ja 5 % piti internetistä haettavaa talousasioihin liittyvää tietoa luotettavimpana.

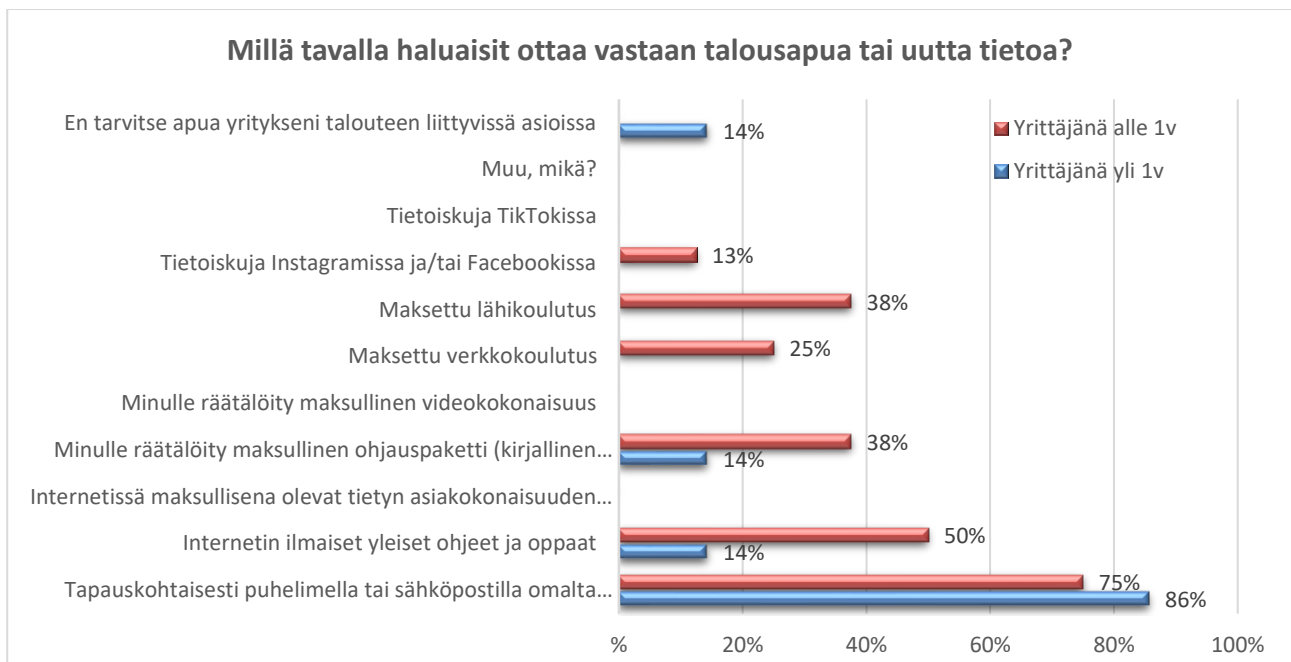
Taulukko 19 Miltä taholta mieluiten pyytäisit apua yrityksen talousasioissa?

Näiden kaikkien talousohjauksen tarvetta käsittelevien kysymysten tarkoituksena oli selvittää, kanava yrittäjien talousohjauksen jota halutaan käyttää sekä mistä aihepiireistä tietoa todennäköisimmin tarvitaan. Opinnäytetyön alkuperäisenä tarkoituksena oli luoda talouden ohjausta käsittelevä opas yritystoimintaa aloittaville yrittäjille. Tämän osan kysymyksen ratkaisevat onko kyseiselle oppaalle tarvetta vai haluavatko yrittäjät enemmän tilanne- ja henkilökohtaista neuvontaa.

Kysyttäessä, mikä olisi mieluisin tapa, jolla haluaisit ottaa vastaan talousteen liittyvää apua, oli tapauskohtainen apu puhelimella tai sähköpostilla omalta kirjanpitäjältä ylivoimaisesti suosituin vaihtoehto. Henkilökohtaista apua kirjanpitäjältä halusi 74 % vastaajista. Seuraavaksi suosituin paikka, josta apua haluttiin saada, oli internetissä saatavilla olevat ilmaiset yleiset ohjeet ja oppaat, tätä suosi 37 % vastaajista. Maksullisista palveluista kirjanpitäjän lisäksi olivat saivat kannatusta henkilökohtaiseksi räätälöidyt kirjalliset ohjauspaketit tai maksulliset verkkokoulutukset, näistä apua haluaisi ottaa vastaan noin 20 % vastaajista. Kun vastaajat jaotellaan alle ja yli vuoden yrittäjänä toimineisiin tulee esille selkeitä eroja (Taulukko 20). Yli vuoden yrittäjänä toimineet toimivat mieluiten yhteistyössä kirjanpitäjän kanssa, vain pieni osa heistä haluaisi hakea apua myös muualta tai ei sitä tarvitse. Alle vuoden yrittäjänä toimineet vastaajat sen sijaan voisivat ottaa apua vastaa myös internetin ilmaisista ohjeista sekä maksetuista ohjauspaketeista tai koulutuksista.

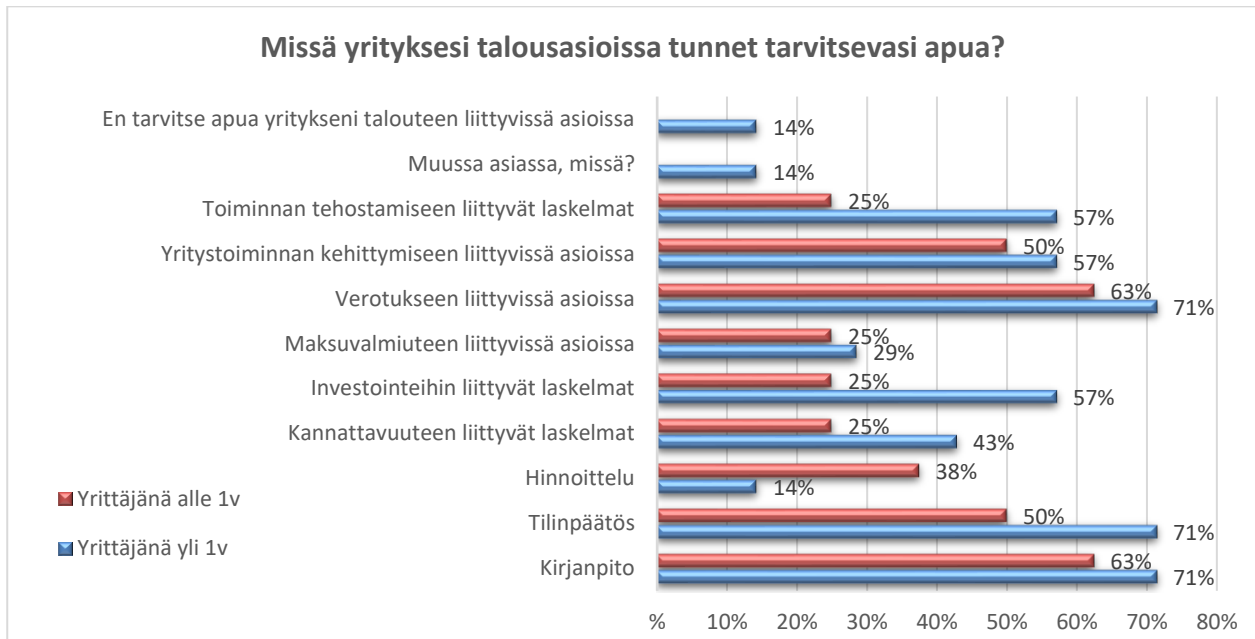
Taulukko 20 Millä tavalla haluisit vastaanottaa talousapua ja -tietoja?

Seuraavaksi vastaajilta kysyttiin missä yrityksen taloudenhallintaan tai -hoitamiseen liittyvissä asioissa he tuntevat tarvitsevansa apua. Kirjanpito, verotukseen liittyvät asiat ja yritystoiminnan kehittämiseen liittyvät asiat olivat kolme yleisintä vastausta. Näistä kirjanpidossa apua tunsivat tarvitsevansa 63 % vastaajista, verotukseen liittyvissä asioissa apua tarvitsi 58 % vastaajista ja yritystoiminnan kehittämiseen liittyvissä asioissa apua tunsivat tarvitsevansa 53 % vastaajista. Myös tämän kysymyksen vastauksia tarkasteltiin siten, että vastaukset ja ryhmiteltiin alle tai yli vuoden yrittäjänä toimineisiin (Taulukko 21). Yli vuoden yrittäjänä toimineet painottavat avun tarvetta kirjanpitoon, tilinpäätökseen ja verotukseen liittyvissä asioissa enemmän kuin alle vuoden yrittäjänä

toimineet. Yli vuoden yrittäjinä toimineilla vastaajilla tulee esille myös tulevaisuus näkökulma aloittavia yrittäjiä enemmän, sillä he tuntevat tarvitsevansa apua investointeihin, yritystoiminnan kehittämiseen ja toiminnan tehostamiseen liittyvissä asioissa. Alle vuoden yrittäjinä toimineet kaipaavat eniten apua kirjanpidossa ja verotukseen liittyvissä asioissa. Puolet vastanneista aloittavista yrittäjistä kaipasi apua myös tilinpäätöksessä ja yritystoiminnan kehittämiseen liittyvissä asioissa. Kokeneempia yrittäjiä enemmän he tarvitsevat apua hinnoittelussa.

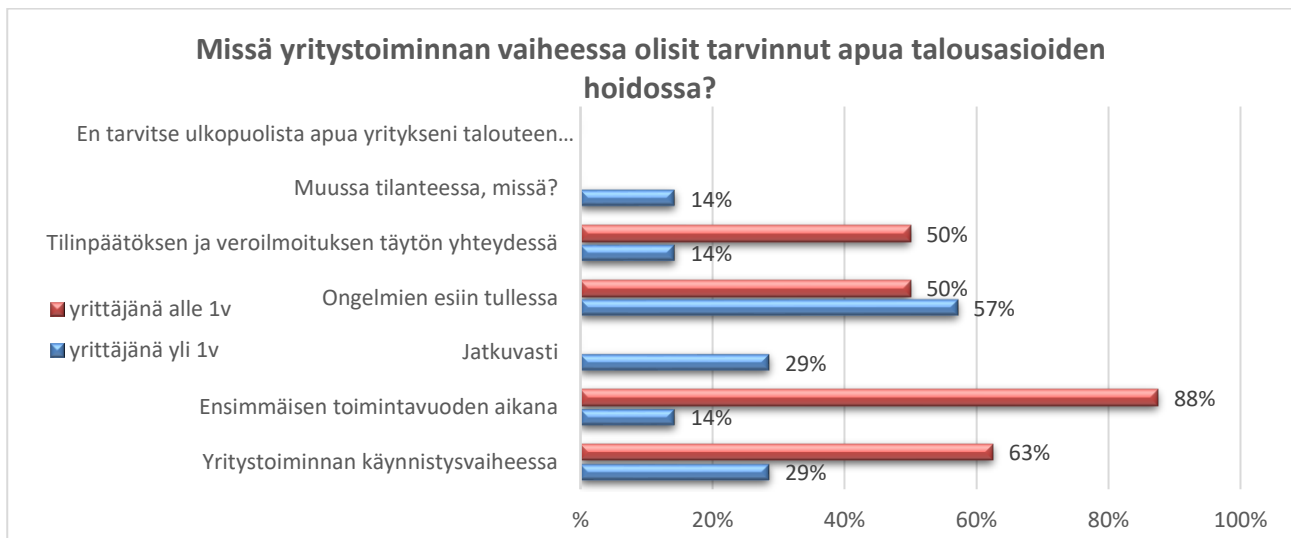
Taulukko 21 Missä yrityksesi talousasioissa tunnet tarvitsevasi apua?

Seuraavaksi vastaajilta kysyttiin, missä yritystoiminnan vaiheessa olisit tarvinnut tai luulet tarvitsevasi apua yrityksen talouden hallintaa ja hoitoon liittyvissä asioissa. Tässä siis pyydettiin katsomaan yrittäjäuraa hieman taaksepäin, aloittavilla yrittäjillä aikaikkuna on huomattavasti lyhyempi ja tapahtumia vähemmän kuin yli vuoden yrittäjinä toimineilla. Aluksi vastauksia käsiteltiin yhtenä joukkona. Tuli ilmi, että 58 % vastaajista olisi tarvinnut apua yritystoiminnan käynnistymisvaiheessa. Ensimmäisen toimintavuoden aikana ja ongelmien tullessa esiin apua olisi tarvinnut 47 % vastaajista. Tilinpäätöksen ja veroilmoituksen täytön yhteydessä apua olisi tarvinnut 37 % vastaajista. Jaoteltaessa vastaukset alle ja yli vuoden yrittäjinä toimineisiin huomioi kiinnittyi ensimmäisen toimintavuoden aikana apua tarvitsevien jakaumaan (Taulukko 22). Tässä korostui alle vuoden yrittäjinä toimineiden osuus, heistä 88 % ilmoitti tarvitsevansa apua ensimmäisen toiminta vuoden aikana, kun yli vuoden yrittäjinä toimineiden mielestä se oli enää 14 % kohdalla merkityksellinen toiminnan vaihe, jossa apua tarvittaisiin. Alle vuoden yrittäjinä toimineista 63 % olisi tarvinnut apua myös yrityksen käynnistymisvaiheessa, kun taas yli vuoden yrittäjinä toimineista 29 % oli sitä mieltä, että avun tarve olisi

ollut silloin tarpeen. Yli vuoden yrittäjinä toimineet eivät selvästikään halunneet eritellä talousavun tarpeen ajankohtaa tarkemmin, sillä heistä 57 % ilmoitti tarvitsevansa apua ongelmien tullessa esiin ja 29 % vastasi tarvitsevansa apua jatkuvasti. Nämä valinnat ovat kattavia ja käsittävät myös esimerkiksi tilinpäätöksen ja veroilmoituksen täytön, jonka tässä kysymyksessä yli vuoden yrittäjinä toimineista enää vain 14 % ilmoitti merkitykselliseksi toiminnan vaiheeksi, jossa apua tarvittaisiin. Kysymyksessä oli annettuna vaihtoehtona myös kohta missä muussa yritystoiminnan vaiheessa olisit tarvinnut apua. Tämän kohdan oli valinnut 14 % yli vuoden yrittäjänä toimineista vastaajista. Tarkentavassa vastauksessa ilmoitettiin toiminnan vaiheen olevan yrityksen rekisteröinnissä.

Taulukko 22 Missä yritystoiminnan vaiheessa olisit tarvinnut apua talousasioiden hoidossa?

Viimeisenä kysymyksenä kysyttiin kuinka usein yrittäjät seuraavat oman yrityksensä taloutta.

Yrittäjistä 63 % ilmoitti seuraavansa oman yrityksensä taloutta säännöllisesti viikoittain.

Kuukausittain taloutta seurasi 26 % vastaajista ja tilinpäätöksen yhteydessä 11 % vastaajista. Alle vuoden yrittäjinä toimineista 88 % seurasi yrityksen taloutta viikoittain kun yli vuoden yrittäjinä toimineista enää 50 %. Yli vuoden yrittäjinä toimineista 38 % seurasi yrityksensä taloutta kuukausittain.

7 Johtopäätökset

Tutkimuksen perusteella ikä ei vaikuta yritystoiminnan aloittamiseen, vaan yritystoimintaa aloitetaan tasaisesti eri ikäryhmissä. Tämän tutkimuksen perusteella Etelä-Karjalan, Kaakkois-Suomen, Hämeen ja Uudenmaan alueelle yritystoiminnan aloittavista enemmistö olisi naisia.

Yritystoimintaa harjoitetaan tämän tutkimuksen perusteella pääasiassa kokoaikaisesti ja yksityisenä elinkeinonharjoittajana. Seuraavaksi suosituin yritysmuoto on osakeyhtiö. Yritystoiminta

kohdistuu enimmäkseen erilaisille palvelualueille, kun taas esimerkiksi kuljetus-, majoitus- tai ravitsemusala eivät olleet aloittavien yrittäjien kiinnostuksen kohteina.

Kannattavuuden käsitteistä yrittäjät tunsivat parhaiten kannattavuuden, myyntikatteen ja muuttuvien kustannusten määritelmät. Vähemmän tunnettuja olivat nettotulos, oman pääoman ja sijoitetun pääoman tuotto prosentit. Vaikka kannattavuuden keskeisten tunnuslukujen määritelmät tiedetään hyvin, käyttävät yrittäjät esimerkiksi katetuottolaskelmaa oman yritystoiminnan kannattavuuden arvioinnissa vähän. Katetuottolaskelman käyttö oman yrityksen kannattavuuden selvittämisessä on huomattavasti aktiivisempaa yritystoiminnan ensimmäisen toimintavuoden aikana, sen jälkeen katetuottolaskelman käyttö laskee selvästi. Katetuottolaskelmasta johdetun kriittisen pisteen määritelmä oli noin puolella yrittäjistä tiedossa. Tämäkin oli tunnusluku, jota selvitettiin oman yrityksen osalta sen ensimmäisen toimintavuoden aikana aktiivisesti, mutta sen jälkeen kiinnostus selvittämiseen laskee merkittävästi. Kannattavuuden tunnusluvuista heikoiten tiedettiin käyttökateen määritelmä. Käyttökateen määritelmän tunnisti vain 11 % kaikista vastaajista. Tämän tunnusluvun sanallistamisessa tai ymmärtämisessä oli selvästi vaikeuksia. Kun vastaajilta kysyttiin, mikä heidän mielestään on käyttökateen tärkein merkitys yritykselle, vastaajista liki 60 % valitsi merkityksellisemmäksi asiaksi nimenomaan käyttökateen määritelmän. Oman yrityksen käyttökateen tiesi yli puolet vastaajista. Myös tämän tunnusluvun osalta ensimmäisen vuoden yrittäjät olivat paremmin selvillä oman yrityksen käyttökatteesta kuin yli vuoden yrittäjinä toimineet.

Yrityksen tulokseen liittyvistä tunnusluvuista, noin puolet yrittäjistä tiesi, miten liiketulos määritellään, mutta nettotuloksen määritelmän heistä tiesi vain alle viidennes. Ymmärrettävää on, että oman yrityksen osalta näiden tunnuslukujen tietoisuus kasvaa vasta ensimmäisen tilinpäätöksen jälkeen, sitä ennen luvut ovat mitä suurelta osin ennusteita. Vain noin neljännes yrittäjistä tiesi, miten määritellään oman pääoman tai sijoitetun pääoman tuotto prosentit. Samalla tavalla kuin liike- ja nettotuloksen kohdalla, myöskään nämä tunnusluvut eivät olleet ensimmäisen toimintavuoden yrittäjien tiedossa. Oman yrityksen osalta tunnusluvut tulivat yrittäjien tietoon vasta ensimmäisen tilinpäätöksen jälkeen. Silloinkin vain noin 10 % yrittäjistä oli tietoinen oman pääoman ja sijoitetun pääoman tunnusluvuista omassa yrityksessä.

Kokonaisuutena aloittavat yritysten omistajat olivat paremmin selvillä, niistä kannattavuuden tunnusluvuista, jotka liittyvät läheisemmin päivittäiseen yritystoimintaan kuin tilinpäätöksestä selvitettäviin tunnuslukuihin. Katetuottoajattelun ymmärtäminen ja hallitseminen ovat ensimmäisiä tunnuslukuja, joita aloittavassa yrityksessä tarvitaan. Sen avulla pystytään esimerkiksi hinnoittelemaan yksittäisiä myytäviä tuotteita tai palveluita. Oman yrityksen kriittisen pisteen

selvittäminen auttaa yrittäjää tiedostamaan sen myyntimäärän, jota hänen tulee tavoitella, jotta saa yrityksensä kaikki kustannukset katetuksi. Kaikki sen jälkeen tuleva myynti onkin voittoa. Se että yrittäjät tuntevat oman yrityksensä tulokseen perustuvia tunnuslukuja vasta ensimmäisen yrittäjyysvuoden jälkeen on hyvin ymmärrettävää. Toiminta ensimmäisen tilikauden aikana voi olla pienimuotoista ja tilinpäätöksen laadinta vielä kaukainen asia.

Vakavaraisuuden tunnuslukujen määritelmiä tunnettiin heikommin kuin kannattavuuden määritelmiä. Itse vakavaraisuuden määritelmä oli yleisesti yrittäjien tiedossa. Vakavaraisuuden tunnuslukujen määritelmistä tunnettiin heikoiten omavaraisuusasteen määritelmä. Huomioita herättävää oli, että määritelmän osasi kuvata oikein vain 11 % vastaajista ja nämä kaikki olivat ensimmäisen vuoden yrittäjiä. Yrityksen rahaliikenteeseen liittyvien määritelmien, maksuvalmiuden ja kassavirtalaskelman, tiesi kaiken kaikkiaan alle puolet kyselyyn vastanneista yrittäjistä. Näistä kahdesta tunnusluvusta kassavirtalaskelma oli heikommin tunnettu. Näiden kahden tunnusluvun kohdalla ei ollut selkeää eroa, sillä onko tunnusluvun määritelmä paremmin tiedossa ensimmäisen vuoden yrittäjillä vai yli vuoden yrittäjinä toimineilla. Maksuvalmiuden osasivat määritellä paremmin yli vuoden yrittäjinä toimineet kun taas kassavirtalaskelman ensimmäisen vuoden yrittäjät. Yrityksen nettovarallisuuden osasi määritellä hieman alle puolet yrittäjistä.

Kysyttäessä mihin nettovarallisuus vaikuttaa, tiedettiin se määritelmänä heikosti. Kysyttäessä mitä eri yhtiömuotojen kohdalla nettovarallisuuden laskennassa otetaan huomioon, tiedettiin ennalta oletetun mukaisesti huomioitavat seikat pääsääntöisesti oman yritysmuodon osalta, mutta ei muiden yritysmuotojen osalta. Se mihin osakeyhtiön nettovarallisuus vaikuttaa, oli tässä poikkeus. Tämä tiesi kyllä 33 % myös muiden kuin osakeyhtiön edustajista. Toisaalta ainoastaan 22 % yksityisistä elinkeinonharjoittajista tiesi, että pankkitilinsaldoa ei oteta mukaan nettovarallisuuden laskentaan.

Yrittäjien oman yrityksen osalta varallisuuden tunnuslukujen arvoissa ei ollut yhtä selkeää eroa toisiinsa nähden kuin kannattavuuden tunnusluvuissa. Näistä tunnusluvuista oman yrityksen osalta eniten selvitettiin maksuvalmiuden tilannetta. Yli vuoden toimineista yrittäjistä 75 % oli tietoisia oman yrityksen maksuvalmiudesta. Toisaalta vähinten selvitettiin oman yrityksen kassavirtalaskelmaa. Tämän teki vain joka kolmas yrittäjä ja yli vuoden yrittäjinä olleista vain joka neljäs

Vakavaraisuuden tunnusluvut perustuvat suurelta osin tilinpäätöksestä saatuihin lukuihin joten on ymmärrettävää että nämä ensimmäisen vuoden yrittäjät eivät ole näistä yhtä hyvin selvillä kun yli

vuoden yrittäjinä toiminteet. Se että tunnuslukujen määritelmät ovat tiedossa on hyvä pohja jatkoon kun näitä lukuja aletaan selvittämään oman yrityksen osalta.

Tutkimuksen perusteella yrittäjien tärkein neuvonantaja yrityksen talouteen liittyvissä asioissa on, niin yritystoiminnan alkuvaiheessa kuin myöhemminkin, oma kirjanpitäjä. Yritystoiminnan alkuvaiheessa luotetaan myös Uusyrittäjäkeskuksiin ja toisen yrittäjän apuun kun taas kauemmin yrittäjinä toimineet luottavat myös internetistä saatuun tietoon talousasioiden hoidossa. Talousasioissa yrittäjä luottavat ja haluavat saada apua henkilökohtaisesti. Tämä korostaa oman kirjanpitäjän merkitystä neuvonnassa. Seuraavaksi kiinnostavammaksi tahoksi koettiin Internetin ilmaiset ohjeet ja oppaat, talousaiheiset koulutukset, itselle räätälöity maksullinen kirjallinen ohjauspaketti kiinnosti myös osaa yrittäjistä. Aihepiiriltään talousohjauksen tarpeessa nousi esille oikeastaan kolme eri kokonaisuutta. Riippumatta siitä, minkä ajan on toiminut yrittäjänä, oli yrittäjillä tarvetta kirjanpitoon, tilinpäätökseen ja verotukseen liittyvien asioiden apuun. Ensimmäisen vuoden yrittäjillä nousi esille avuntarve hinnoittelussa. Ensimmäisen vuoden yrittäjät myös kokivat että apua tarvitaan yritystoiminnan käynnistysvaiheessa sekä koko toiminta vuoden ajan. Toisaalta yli vuoden yrittäjinä toimineiden mielestä apua talousasioissa tarvitaan joko jatkuvasti tai vähintäänkin ongelmien tullessa esiin.

Edellä mainitut tutkimuksessa esille tulleet seikat yhdistämällä yrittäjät tarvitsevat apua yrityksen talousasioiden hoidossa yrityksen perustamishetkestä lukien mielellään jatkuvasti mutta ainakin ongelmien eteen tullessa. Yrittäjän tärkein tukipilari talousasioissa on kirjanpitäjä. Yrittäjät tarvitsevat apua kirjanpitoon, tilinpäätökseen ja verotukseen liittyvissä asioissa sekä yritystoiminnan jatkuessa myös toiminnan kehittämiseen ja tehostamiseen sekä investointeihin liittyvissä asioissa.

8 Pohdinta

Tällä tutkimuksella haluttiin selvittää, tuntevatko aloittavat yritykset erilaisten yrityksen talouteen liittyvien tunnuslukujen sisällön ja käyttötarkoituksen. Tutkimuksen tarkoitus oli myös selvittää, kuinka hyvin yrittäjät ovat tietosia oman yritysmuotonsa nettovarallisuuden laskennan perusteista. Tutkimuksella haluttiin myös selvittää, miltä taholta ja missä kanavassa aloittavat yritykset saavat ja hankkivat yrityksen talouden hallintaan liittyvää tietoa ja opastusta.

Näihin kysymyksiin haettiin vastauksia aloittaville yrittäjille kohdistetulla Webropol-kyselyllä. Kattavalla kyselyllä saatiin vastaukset tutkimuksen aiheisiin ja saatujen vastausten perusteella pystyttiin havainnoimaan, miten yrittäjät tuntevat talouden tunnuslukujen määritelmät sekä

selvittävät ja käyttävät näitä tunnuslukuja omassa yritystoiminnassaan. Tutkimuksella saatiin myös selville, miltä taholta yrittäjät mieluiten kysyvät neuvoa ja apua oman yritystoiminnan talousasioissa. Vastaus oli erittäinkin selkeä, oma kirjanpitäjä. Tutkimuksella saatiin myös selville, että yritystoiminnan ihan alkuvaiheessa apua tarvitaan perustamiseen liittyvissä kysymyksissä. Toiminnan edetessä esille tulevat kirjanpitoon ja tilinpäätökseen liittyvät asiat. Tutkimuksessa selvisi, että yrittäjät tarvitsevat apua myös oman yrityksensä nettovarallisuuteen ja verotukseen liittyvissä asioissa.

Tämän opinnäytetyön tarkoitus oli myös laatia aloittaville yrittäjille yrityksen talouden ja kannattavuuden suunnitteluun suunnattu opas tutkimuksessa esille tulleiden tarpeiden perusteella. Oppaan esitysmuoto ja -paikka oli tarkoitus päättää tutkimustulosten perusteella. Koska tutkimuksessa tuli selkeästi esille, että yrittäjät suosivat henkilökohtaista ohjausta ja neuvontaa talouteen, kannattavuuteen ja toiminnan tehostamiseen liittyvissä asioissa katsottiin, että oppaan laatimiselle ei ole perusteita.

Tutkimusten luotettavuutta arvioidaan reliabiliteetin ja validiteetin avulla. Reliabiliteetilla arvioidaan tutkimuksen pysyvyyttä, sitä saadaanko uusintamittauksella sama tulos. Reliabiliteettia voidaan arvioida myös sillä, onko valittu otos edustava määrällisesti ja laadullisesti, kuinka aktiivisesti kyselyyn on vastattu ja onko mitattu ja kysytyt oikeita asioita. Tämä kysely toteutettiin yrittäjyyden ammattitutkintoa opiskelevilla yrittäjillä, yrityksen edellisen kuuden kuukauden aikana rekisteröinneillä yrittäjillä sekä pienellä ryhmällä parin viime vuoden aikana yritystoiminnan aloittaneilla yrittäjillä. Reliabiliteetin näkökulmasta katsottuna otos oli kohderyhmää edustava ja mittaus on uusittavissa samalla kohderyhmällä. Vastausprosenttia on tällaiseen avoimeen verkkokyselyyn, jossa tutkija ei ole suoraan yhteydessä otannassa mukana olleisiin, on mahdoton saada. Toteutetulla kyselyllä saatiin vastaukset haluttuihin keskeisiin kysymyksiin, näin ollen tutkimuksella myös selvitettiin oikeita asioita ja tutkimuksen reliabiliteetti täyttyi.

Validiteetilla arvioidaan onko tutkimuksessa mitattu sitä mitä oli tarkoitus mitata. Validiteettia voidaan arvioida siitä näkökulmasta, onko teoreettiset käsitteet selitetty, millaisia kysymyksiä ja vastausvaihtoehtoja tutkimus sisältää, onko vastauksille annettu riittävän tarkka asteikko, sisältyykö mitattaviin asioihin epätarkkuutta. Tutkimuksessa selvitettiin talouden tunnuslukujen käsitteet ja tehdyllä kyselytutkimuksella selvitettiin kuinka hyvin aloittavat yritykset tuntevat näiden tunnuslukujen määritelmät. Vastaajille annettiin käsitteiden määritelmäkysymyksissä vastausvaihtoehtoksi tunnusluvun oikea määritelmä, lähes oikea määritelmä, väärä määritelmä sekä vaihtoehto en tiedä miten kyseinen tunnusluku määritellään. Näin ollen annettu asteikko oli riittävän tarkka ja tutkimuksen validiteetti täyttyi.

Lähteet

Accountor.com (2022) *Osinkovero – Milloin nostaa palkkaa ja osinkoa?* Haettu 23.10.2024

osoitteesta <https://www.accountor.com/fi/finland/artikla/osinkovero>

Alma Media Oyj - Alma Insights. (n.d.) *Tunnuslukuopas*. Haettu 13.10.2024 osoitteesta

<https://www.almainights.fi/tunnuslukuopas/>

Ammattikorkeakouluopinnot (n. d.) *Taloushallinto ja laskentatoimi*. Haettu 26.10.2024 osoitteesta

<https://www.ammattikorkeakouluopinnot.fi/koulutushaku/taloushallinto>

Andersson, J.-O., Ekström, C. and Gabrielsson, A. (2001) *Kannattavuussuunnittelu ja -laskenta*.

Tietosanoma.

Azets.fi (2022.) *Yrityksen tunnusluvut – opas*. Haettu 1.1.2025 osoitteesta

<https://www.azets.fi/opaat/yrityksen-tunnusluvut/>

Eskola A., Mäntysaari A., (2006) *Menestys – kannattavuuden hallinnan perusteet*. Otava

Gedeon, S. (2018) *What is entrepreneurship, International Studies in Entrepreneurship*

https://www.academia.edu/35644718/What_is_Entrepreneurship

Hesso, J., (2024). *Hyvä liiketoimintasuunnitelma 2.0*. Helsingin Seudun kauppakamari

Holopainen, T. (2024) *Yrityksen perustamisopas - Käytännön käsikirja aloittavalle yrittäjälle*.

Asiatieto Oy.

Ihantola E.-M., Leppänen P., (2023) *Yrityksen kirjanpito – liiketapahtumista tilinpäätökseen*.

Gaudeamus

Ilmoniemi M., Järvensivu P., Kyläkallio K., Parantainen J., Siikavuo J. (2009). *Uuden yrittäjän*

käsikirja. Talentum

Investopedia.com (2022) *ROE vs ROCE: The difference*. Haettu 1.11.2024 osoitteesta

<https://www.investopedia.com/ask/answers/011215/what-difference-between-roce-and-roe.asp>

Investopedia.com (2024) *Return on Investment (ROI) How to calculate it and what it means*.

Haettu 1.11.2024 osoitteesta <https://www.investopedia.com/terms/r/returnoninvestment.asp>

Jyväskylän yliopisto (n.d.) *Määrällinen tutkimus*. Haettu 3.11.2024 osoitteesta

<https://sites.app.jyu.fi/mehu/fi/menetelmapolku/tutkimusstrategiat/maarallinen-tutkimus>

Järvenpää M., Länsiluoto A., Partanen V., Pellinen J., (2015). *Talousohjaus ja kustannuslaskenta*.

Sanoma Pro Oy

Kirjanpitoasetus 1339/1997 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971339>

Kirjanpitolaki 1336/1997 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1997/19971336>

Kuukka, T. (2017) *Yrityspalvelujen kehittäminen aloittaville yrittäjille* [opinnäytetyö, Tampereen

ammattikorkeakoulu]. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2017060111677>

Kyllönen, M. (2024) *Uuden yrittäjän neuvonnan ja ohjauksen kehittäminen Verohallinnossa*

[opinnäytetyö, Kajaanin ammattikorkeakoulu]. <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-202403033703>

Laki kunnan ja hyvinvointialueen viranhaltijasta 304/2003

<https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030304#L4P18>

Mc Kinsey & Company, (2000) *Yritysideasta kasvuyritykseksi*. WSOY

Netvisor.fi (2022) *Talouden Tunnusluvut Tutuiksi -opas* Haettu 27.10.2024 osoitteesta

<https://netvisor.fi/materiaalit/talouden-tunnusluvut-tutuiksi/>

Osaavayrittäjä.fi, (n.d.) *Verotus eri yritysmuodoissa*. Haettu 23.10.2024 osoitteesta

<https://www.osaavayrittaja.fi/verotus/verotus-eri-yritysmuodoissa>

Osuuspankki, (n.d.) *Tärkeimmät Yrityksen talouden tunnusluvut*. Haettu 27.10.2024 osoitteesta

<https://tinyurl.com/5n6aptk5>

Peltola, L. (2015) *Liikeideasta liikkeelle*. Edita.

Pitkänen (2024) *Talouden tunnusluvut ja taloussuunnittelu yrittäjän tukena – Opas tilitoimiston*

asiakkaalle. Haettu 1.1.2025 osoitteesta <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2024051612665>

Procountor (2023) *Taloushallinnon sanakirja* Haettu 13.10.2024 osoitteesta

<https://procountor.fi/taloushallinnon-sanakirja/>

Procountor. (2024) *Laskentatoimi - Mitä Tarkoittaa Laskentatoimi? Lue Määritelmä!* Haettu

13.10.2024 osoitteesta <https://procountor.fi/taloushallinnon-sanakirja/laskentatoimi/>

- Riehakainen, G. (2022) *Liiketoimintasuunnitelma Aloittavalle yritykselle, Theseus*. [opinnäytetyö, Haaga-Helia ammattikorkeakoulu] <https://urn.fi/URN:NBN:fi:amk-2022052512057>
- Siikavuo J., (2016) *Talous haltuun Pk-yrityksessä*. Helsingin seudun Kauppakamari Suomi.fi-verkkotoimitus (18.6.2024). *Sivutoiminen yrittäjyys ja kevytyrittäjyys*. Haettu 24.10.2024 osoitteesta <https://tinyurl.com/ytdmefv8>
- Suomi.fi-verkkotoimitus, (22.3.2019) *Yritystoiminnan suunnittelu – Olisiko minusta yrittäjäksi? Yrittäjän persoonallisuuspiirteet*. <https://tinyurl.com/mrbafzsn>
- Tilastokeskus (2024) *Yritykset henkilöstön suuruusluokan mukaan 2023*. Haettu 30.12.2024 osoitteesta https://stat.fi/tup/suoluk/suoluk_yritykset.html
- Tomperi S., (2022) *Taloushallinto – Toiminnan kannattavuus*. Edita
- Tuloverolaki 1535/1992. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19921535>
- Työsopimuslaki, 55/2001 <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2001/20010055>
- Uusyrittäjäkeskus. (2021) *Minustako Yrittäjä?* <https://uusyrityskeskus.fi/minustako-yrittaja/>
- Uusyrittäjäkeskus. (2023). *Liiketoimintasuunnitelma* Haettu 23.10.2024 osoitteesta <https://uusyrityskeskus.fi/yrityksen-suunnittelu/liiketoimintasuunnitelma/>
- Uusyrittäjäkeskus. (2024) *Perustamisopas alkavalle yrittäjälle* Haettu 23.10.2024 osoitteesta <https://uusyrityskeskus.fi/apua-yrittajyyteen/perustamisopas/>
- Valtioneuvoston asetus pien- ja mikroyritysten tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista, 1753/2015 <https://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2015/20151753#Lidm46263583134160>
- Verohallinto (2024) *Miten yksityisen elinkeinonharjoittajan nettovarallisuus lasketaan?* Haettu 22.10.2024 osoitteesta <https://urly.fi/3Efi>
- Verohallinto (2024) *Osingot listaamattomasta yhtiöstä*. Haettu 22.10.2024 osoitteesta <https://urly.fi/3Efk>
- Verohallinto (2024) *Tuloverotus – avoin ja kommandiittiyhtiö*. Haettu 22.10.2024 osoitteesta <https://urly.fi/3Efi>
- Verohallinto (28.8.2023) *Kevytyrittäjä – näin hoidat veroasiat*. Haettu 16.11.2024 osoitteesta <https://www.vero.fi/yritykset-ja-yhteisot/yritystoiminta/uusi-yritys/kevytyrittaja/>

Viitala R., Jylhä E., (2013) *Liitetoimintaosaaminen: menestyvän yritystoiminnan perusta*. Edita

Vilkkä, H. (2007). *Tutki ja mittaa: Määrällisen tutkimuksen perusteet*.

Yrittäjät.fi (n.d.) *Yrittäjyys Suomessa*. Haettu 16.11.2024 osoitteesta <https://www.yrittajat.fi/tietoa-meista/tietoa-yrittajarjestosta/yrittajyys-suomessa/>

Yrityksen-perustaminen.net (n.d.) *Miten toiminimeä verotetaan?* Haettu 23.10.2024 osoitteesta <https://yrityksen-perustaminen.net/toiminimen-verotus/>

Yrityksen-perustaminen.net (n.d.) *Yrityksen nettovarallisuus*. Haettu 22.10.2024 osoitteesta <https://yrityksen-perustaminen.net/nettovarallisuus/>

Yritystutkimus ry. (2017) *Yritystutkimuksen tilinpäätösanalyysi*. Gaudeamus

Saatekirje

Hyvä Yrittäjyyden opiskelija!

Sinulla on nyt mahdollisuus osallistua yritystoimintaa aloittavien yritysten talousohjauksen kehittämiseen ja tiedonsaantikanavan vaikuttamiseen. Tämä tutkimus on osa opinnäytetyötäni, opiskelen Hämeen ammattikorkeakoulussa Liiketalouden kehittämisen YAMK-tutkintoa ja olen sopinut tekeväni opinnäytetyöni kirjanpitoalan toiminimiyrittäjälle. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää:

- Kuinka hyvin uudet yrittäjät ovat selvillä taloushallinnon käsitteistä, yritystoiminnan kannattavuuteen vaikuttavista seikoista sekä kirjanpidon ja verotukseen vaikuttavista seikoista.
- Missä yrityksen talouteen liittyvissä asioissa aloittelevat yrittäjät tarvitsevat apua ja minkälaisessa muodossa tai missä kanavassa he sitä mieluiten vastaanottaisivat.
- Vaikuttaako yrityksen toimiala tai yritysmuoto talouteen liittyvän opastuksen ja avun tarpeeseen.

Tutkimuksen vastaaminen on vapaaehtoista. Tutkimus toteutetaan Webropol-ohjelman avulla anonymististi. **Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti** ilman, että vastaajan henkilöllisyys tulee esille.

Vastaamiseen menee aikaa noin 15–20 min. Kysely on avoinna 2.3.2025 saakka. Vaikka kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista, **Sinun vastauksesi on erittäin tärkeää tutkimuksen onnistumisen kannalta.** Vastaukset auttavat kehittämään aloittaville yrittäjille luotavaa yrityksen talouden hallinnan opasta. Pyydänkin Sinua ystävällisesti vastaamaan kyselyyn sinulle sopivana ajankohtana. Tutkimus valmistuu maaliskuun 2025 loppuun mennessä.

Kyselyyn pääset oheisesta linkistä. Vastaa oleviin kysymyksiin valitsemalla oikea vaihtoehto tai kirjoittamalla vastauksenne sille varattuun tilaan.

Linkki kyselyyn: <https://link.webpolsurveys.com/S/37C7EBA7D778CB51>

Tarvittaessa vastaan tutkimusta koskeviin kysymyksiin sähköpostitse osoitteessa satu.lamponen@student.hamk.fi

Ystävällisin terveisin

Satu Lamponen

Opiskelija

Muistutus vastaamisesta

Hyvä Yrittäjyyden opiskelija!

Olet saanut kaksi viikkoa sitten linkin kyselytutkimukseen, mikäli olet jo vastannut kyselyyn tämä viesti ei aiheuta sinulta toimenpiteitä, muussa tapauksessa pyydän Sinua vastaamaan kyselyyn mahdollisimman pian tutkimuksen onnistumiseksi.

Sinulla on nyt mahdollisuus osallistua yritystoimintaa aloittavien yritysten talousohjauksen kehittämiseen ja tiedonsaantikanavan vaikuttamiseen. Tämä tutkimus on osa opinnäytetyötäni, opiskelen Hämeen ammattikorkeakoulussa Liiketalouden kehittämisen YAMK-tutkintoa ja olen sopinut tekevänä opinnäytetyöni kirjanpitoalan toiminimiyrittäjälle. **Pyydän sinua vastaamaan kyselyyn 23.3.2025 mennessä. Sinun vastauksesi on tärkeä ja Sinun avullasi saamme selville mihin asioihin aloittavien yrittäjien talousohjauksessa kannattaa kiinnittää huomiota.** Kyselyssä on kaksi vastauslinjaa, toinen niille, joilla on y-tunnus ja toinen niille kenellä sitä ei vielä ole.

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää:

- Kuinka hyvin uudet yrittäjät ovat selvillä taloushallinnon käsitteistä, yritystoiminnan kannattavuuteen vaikuttavista seikoista sekä kirjanpidon ja verotukseen vaikuttavista seikoista.
- Missä yrityksen talouteen liittyvissä asioissa aloittelevat yrittäjät tarvitsevat apua ja minkälaisessa muodossa tai missä kanavassa he sitä mieluiten vastaanottaisivat.
- Vaikuttaako yrityksen toimiala tai yritysmuoto talouteen liittyvän opastuksen ja avun tarpeeseen.

Tutkimuksen vastaaminen on vapaaehtoista. Tutkimus toteutetaan Webropol-ohjelman avulla anonymistisesti. **Vastaukset käsitellään luottamuksellisesti** ilman, että vastaajan henkilöllisyys tulee esille.

Vastaamiseen menee aikaa noin 15–20 min. Kysely on avoinna 23.3.2025 saakka. Vaikka kyselyyn vastaaminen on vapaaehtoista, on juuri **Sinun vastauksesi erittäin tärkeä tutkimuksen onnistumisen kannalta.** Tutkimus valmistuu maaliskuun 2025 loppuun mennessä.

Kyselyyn pääset oheisesta linkistä. Vastaa oleviin kysymyksiin valitsemalla oikea vaihtoehto tai kirjoittamalla vastauksenne sille varattuun tilaan.

Linkki kyselyyn: <https://link.webpolsurveys.com/S/37C7EBA7D778CB51>

Ystävällisin terveisin

Satu Lamponen

Opiskelija

satu.lamponen@student.hamk.fi

Liite 3. Tutkimuskysymykset**TAUSTATIEDOT****1. Ikä**

- 1) enintään 30
- 2) 30–40 v
- 3) 41–50 v
- 4) 51–60 v
- 5) yli 60 v
- 6) En halua sanoa

2. Sukupuoli

- 1) Mies
- 2) Nainen
- 3) Muu
- 4) En halua sanoa

3 Asuinalue

- 1) Etelä-Karjala
- 2) Kymenlaakso
- 3) Päijät-Häme
- 4) Pääkaupunkiseutu
- 5) Uusimaa
- 6) Suomen ulkopuolella
- 7) Muu, mikä? _____
- 8) En halua sanoa

TIETOJA YRITYSTOMINNASTA**4 Onko sinulla jo Y-tunnus?**

- 1) Kyllä
- 2) Ei

5 Harjoitatko yritystoimintaa

- 1) Kokoaikaisena yrittäjänä
- 2) Sivutoimisen yrittäjänä
- 3) Kevytyrittäjänä
- 4) Muu yrittäjä muoto, mikä? _____
- 5) En ole vielä yrittäjänä

6 Kauanko ollut yrityksesi on ollut toiminnassa?

- 1) alle 6 kk
- 2) 6kk – 1 vuosi
- 3) Yli vuoden (1) mutta alle kaksi (2) vuotta
- 4) Yli kaksi (2) vuotta
- 5) En ole vielä aloittanut varsinaista yritystoimintaa
- 6) En halua sanoa

7 Mikä on yritysmuotosi?

- 1) Yksityinen elinkeinonharjoittaja
- 2) Avoin- tai Kommandiittiyhtiö

- 3) Osakeyhtiö
- 4) Muu, mikä? _____

8 Millä toimialalla harjoitat yritystoimintaa tai suunnittelet harjoittavasi sitä?

- 1) Energia
- 2) IT
- 3) Julkinen sektori
- 4) Kauppa
- 5) Kuljetus
- 6) Käsityö
- 7) Majoitus
- 8) Palvelut (hieronta, kauneus- ja terveysala)
- 9) Muu palveluala
- 10) Ravitsemusala
- 11) Rakentaminen
- 12) Muu, mikä? _____

YRITYKSEN TALOUDEN HALLINTA

9 Oletko tehnyt yritystoiminnallesi liiketoimintasuunnitelman?

- 1) Kyllä
- 2) En
- 3) En tiedä mikä liiketoimintasuunnitelma on

10 Miten kirjanpitosi on järjestetty

- 1) Hoidan kirjanpidon itse
- 2) Ostan kirjanpitopalvelut alan yrittäjältä

11 Mikäli hoidat kirjanpitosi itse niin miksi? Voit valita useamman vaihtoehdon.

- 1) Osaan tehdä sen itse
- 2) Kirjanpitäjä on kallis
- 3) Saan apua muualta
- 4) En ole löytänyt mieleistä kirjanpitäjää
- 5) Myy syy, mikä? _____

KANNATTAVUUDEN KÄSITTEET

12 Seuraavassa on erilaisia vaihtoehtoja kannattavuuden määritelmäksi. Mikä niistä on oikea?

- 1) Yritys on kannattava, kun myynnistä jää rahaa kassaan
- 2) Yritys on kannattava, kun sen myyntituotot ylittävät kustannukset
- 3) Yritys on kannattava, kun sen myyntitulot ovat suuremmat kuin ostokustannukset
- 4) En tiedä miten kannattavuus määritellään

13 Seuraavassa on erilaisia vaihtoehtoja myyntikatteen määritelmäksi. Mikä niistä on oikea?

- 1) Myyntikate on myyntituotteesta kassaan saatu rahamäärä
- 2) Myyntikate on myynnistä ostokustannusten jälkeen jäävä rahasumma
- 3) Myyntikate on sama kuin yrityksen tulos
- 4) En tiedä miten myyntikate määritellään

14 Seuraavassa on erilaisia vaihtoehtoja muuttuvien kustannusten määritelmäksi. Mikä niistä on oikea?

- 1) Kustannukset ovat muuttuvia kun laskujen summa muuttuu
- 2) Kustannukset muuttuvat asiakas- tai myyntimäärän mukaan
- 3) En tiedä

15 Käytätkö katetuottolaskentaa yrityksesi kannattavuuden selvittämiseksi?

- 1) En koskaan
- 2) Harvoin
- 3) Silloin tällöin
- 4) Usein
- 5) Säännöllisesti

16 Seuraavassa on erilaisia vaihtoehtoja käyttökateen määritelmäksi. Mikä niistä on oikea?

- 1) Käyttökate on se rahamäärä, joka yritykselle jää myynnistä, esim. vuokriin, sähkөөn, yms. juokseviin kuluihin.
- 2) Käyttökate on se rahamäärä, joka yrityksellä on käytettävissä veroihin, investointeihin ja korkoihin.
- 3) Käyttökate saadaan, kun myynti tuotoista vähennetään liiketoiminnan muut kulut paitsi rahoituskulut.
- 4) En tiedä miten käyttökate määritellään

17 Mikä seuraavista on mielestäsi käyttökateen tärkein merkitys yritykselle?

- 1) Yrityksen vertailukelpoisuus muihin saman toimialan yrityksiin paranee
- 2) Antaa selkeää tietoa paljonko toiminnasta jää rahaa veroihin, investointeihin ja korkojen maksuun
- 3) Hyvä käyttökate helpottaa rahoituksen saamista
- 4) En osaa sanoa

18 Oletko selvillä oman yrityksen käyttökatteesta?

- 1) Kyllä
- 2) En
- 3) En näe tarpeelliseksi tietää

19 Seuraavassa on erilaisia vaihtoehtoja kriittisen pisteen määritelmäksi. Mikä niistä on oikea?

- 1) Kriittinen piste on se tilanne, jossa yritystoiminta on ajautumassa konkurssiin
- 2) Kriittinen piste kertoo sen myyntimäärän, joka tarvitaan kustannusten kattamiseksi
- 3) Kriittinen piste on se myyntimäärä, jossa yritys alkaa tuottamaan voittoa
- 4) En tiedä miten kriittinen piste määritellään

20 Tiedätkö mikä on yrityksesi kriittinen piste?

- 1) Kyllä
- 2) En

21 Kuinka usein selvität yrityksesi kriittisen pisteen määrän (euroissa ja/tai kappaleissa)?

- 1) En koskaan
- 2) Harvoin
- 3) Silloin tällöin
- 4) Usein
- 5) Säännöllisesti

22 Seuraavassa on erilaisia vaihtoehtoja liiketuloksen määritelmäksi. Mikä niistä on oikea?

- 1) Liiketulos on sama kuin nettotulos ja virallinen tulos
- 2) Liiketulos on yrityksen tulos ennen veroja ja rahoituseriä
- 3) Liiketulos on tulos ennen satunnaisia eriä ja tilinpäätössiirtoja
- 4) En tiedä miten liiketulos määritellään

23 Tiedätkö mikä on yrityksesi liiketulos?

- 1) Kyllä
- 2) En tiedä, miksi et tiedä? _____

24 Seuraavassa on erilaisia vaihtoehtoja nettotuloksen määritelmäksi. Mikä niistä on oikea?

- 1) Nettotulos on sama kuin liiketulos ja virallinen tulos
- 2) Nettotulos on yrityksen tulos ennen veroja ja rahoituseriä
- 3) Nettotulos on tulos ennen satunnaisia eriä ja tilinpäätössiirtoja
- 4) En tiedä miten nettotulos määritellään

25 Tiedätkö mikä on yrityksesi nettotulos?

- 1) Kyllä
- 2) En tiedä, miksi et tiedä? _____

26 Seuraavassa on erilaisia vaihtoehtoja oman pääoman tuottoosaston määritelmäksi. Mikä niistä on oikea?

- 1) Oman pääoman tuottoosasto kertoo kuinka paljon yritykseen alun perin yrittäjän sijoittama raha summa tuottaa voittoa
- 2) Oman pääoman tuottoosasto kertoo kuinka paljon yritykseen alun perin sijoitettu raha ja yrityksen voitosta yritykseen jätetty rahasumma tuottaa voittoa
- 3) Oman pääoman tuottoosasto kertoo kuinka paljon yrityksen oma toiminta tuottaa voittoa.
- 4) En tiedä miten oman pääoman tuottoosasto määritellään

27 Tiedätkö mikä on yrityksesi oman pääoman tuottoosasto?

- 1) Kyllä
- 2) En tiedä, miksi et tiedä? _____

28 Seuraavassa on erilaisia vaihtoehtoja sijoitetun pääoman tuottoosaston määritelmäksi. Mikä niistä on oikea?

- 1) Sijoitetun pääoman tuottoosasto kertoo kuinka paljon yritykseen alun perin yrittäjän sijoittama rahasumma tuottaa voittoa
- 2) Sijoitetun pääoman tuottoosasto kertoo kuinka paljon yritykseen alun perin yrittäjän ja ulkopuolisen sijoittajan sijoittama rahasumma tuottaa voittoa
- 3) Sijoitetun pääoman tuottoosasto kertoo kuinka paljon yritys kykenee tuottamaan korkoa yrityksen ulkopuolelta sijoitetulle pääomalle.
- 4) En tiedä miten sijoitetun pääoman tuottoosasto määritellään

29 Tiedätkö mikä on yrityksesi sijoitetun pääoman tuottoosasto?

- 1) Kyllä
- 2) En tiedä, miksi et tiedä? _____

VAKAVARAISUUDEN KÄSITTEET

30 Seuraavassa on erilaisia vaihtoehtoja vakavaraisuuden määritelmäksi. Mikä niistä on oikea?

- 1) Yritys on vakavarainen kun se tuottaa voittoa
- 2) Yritys on vakavarainen kun se kykenee suorittamaan velvoitteistaan kuten lainojen lyhennyksistä ja koroista
- 3) Yritys on vakavarainen kun sen pääoman määrä on korkea, riippumatta siitä onko pääoma omaa vai vierasta pääomaa
- 4) En tiedä miten vakavaraisuus määritellään

31 Seuraavassa on erilaisia vaihtoehtoja omavaraisuusasteen määritelmäksi. Mikä niistä on oikea?

- 1) Omavaraisuusaste kertoo kuinka suuri osa yrityksen pääomasta on omaa pääomaa.

- 2) Omavaraisuusaste kertoo mikä on pääoman määrä suhteessa taseen loppusummaan
- 3) Omavaraisuusaste kertoo kuinka suuri osa yrityksen pääomasta on vierasta pääomaa
- 4) En tiedä miten omavaraisuusaste määritellään

32 Tiedätkö oman yrityksesi omavaraisuusaste?

- 1) Kyllä
- 2) En tiedä, miksi et tiedä? _____

33 Seuraavassa on erilaisia vaihtoehtoja maksuvalmiuden määritelmäksi. Mikä niistä on oikea?

- 1) Maksuvalmius kuvaa yrityksen käteisvarojen kasvua
- 2) Maksuvalmius kuvaa yrityksen kykyä selviytyä maksuvelvoitteistaan ajallaan ja mahdollisimman vähin kustannuksin.
- 3) Maksuvalmius kuvaa yrityksen käteisvarjoja ja mahdollisuuksia suoriutua maksuvelvoitteistaan
- 4) En tiedä miten maksuvalmius määritellään

34 Tiedätkö oman yrityksesi maksuvalmiustilanne?

- 1) Kyllä
- 2) En tiedä, miksi et tiedä? _____

35 Seuraavassa on erilaisia vaihtoehtoja kassavirtalaskelman määritelmäksi. Mikä niistä on oikea?

- 1) Kassavirtalaskelmalla selvitetään yrityksen rahavirrat tuloslaskelman ja taseen luvuista
- 2) Kassavirtalaskelmalla selvitetään yrityksen maksuvalmius lähitulevaisuudessa
- 3) Kassavirtalaskelmalla selvitetään yrityksen kannattavuutta
- 4) En tiedä miten kassavirtalaskelma määritellään

36 Oletko tehnyt omalle yrityksellesi kassavirtalaskelman?

- 1) Kyllä
- 2) En ole, miksi et? _____

37 Kuinka usein seuraat oman yrityksesi kassavirtalaskemaa?

- 1) Päivittäin
- 2) Viikoittain
- 3) 1-2 krt/kk
- 4) kerran kuukaudessa
- 5) En seuraa oman yritykseni kassavirtaa

38 Seuraavassa on erilaisia vaihtoehtoja nettovarallisuuden määritelmäksi. Mikä niistä on oikea?

- 1) Nettovarallisuus on se rahamäärä, joka yrityksellä on kassassa ja pankkitilillä
- 2) Nettovarallisuus on se rahamäärä, joka jää kun yrityksen varoista vähennetään sen velat
- 3) Nettovarallisuus on yrityksen käyttöomaisuuden määrä.
- 4) En tiedä miten nettovarallisuus määritellään

39 Seuraavassa esitetään vaihtoehtoja siitä mihin nettovarallisuus vaikuttaa. Mikä vaihtoehdoista on oikea?

- 1) Nettovarallisuus vaikuttaa yrityksen maksukyvyyn ja tulojen jaon suunnitteluun.
- 2) Nettovarallisuus vaikuttaa siihen mikä osa yrityksen tuloksesta voidaan verottaa pääomatulona ja mikä ansiotulona
- 3) Nettovarallisuus vaikuttaa vain yrityksen osinkojen määrään ja niiden jakamiseen
- 4) En tiedä mihin nettovarallisuus vaikuttaa

40 Tiedätkö oman yritykseni nettovarallisuuden määrän?

- 1) Kyllä
- 2) En tiedä, miksi et tiedä? _____

41 Seuraavassa esitetään vaihtoehtoja siitä mitä osakeyhtiön nettovarallisuuden laskennassa otetaan huomioon. Mikä vaihtoehtoista on oikea?

- 1) Vain yrityksen tilikauden voitto
- 2) Kaikkien eri tulonlähteiden varat ja velat.
- 3) Vain elinkeinotoiminnan tulot ja velat
- 4) En tiedä miten osakeyhtiön nettovarallisuus lasketaan

42 Seuraavassa esitetään vaihtoehtoja siitä mitä avoimen ja kommandiittiyhtiön nettovarallisuuden laskennassa otetaan huomioon. Mikä vaihtoehtoista on oikea?

- 1) Vain yrityksen liikevaihto.
- 2) Varat, velat ja 30 % maksetuista palkoista edeltävän 12 kuukauden aikana
- 3) Vain varat ja velat
- 4) En tiedä mitä avoimen ja kommandiittiyhtiön nettovarallisuus lasketaan

43 Seuraavassa esitetään vaihtoehtoja siitä miten elinkeinonharjoittajan nettovarallisuus eroaa henkilöyhtiöiden nettovarallisuudesta. Mikä vaihtoehtoista on oikea?

- 1) Pankkitilinsaldo lasketaan osaksi nettovarallisuutta
- 2) Pankkitilinsaldoa ei lasketa kuuluvaksi nettovarallisuuteen
- 3) Yrityksen omistama käyttöomaisuus ei kuulu nettovarallisuuteen
- 4) En tiedä miten yksityisen elinkeinonharjoittajan nettovarallisuus lasketaan

TALOUSOHJAUKSEN AVUNTARPEEN SELVITYS

44 Oletko pyytänyt tai suunnitellut pyytäväsi apua ulkopuoliselta taholta yrityksesi talouteen liittyvissä asioissa?

- 1) Kyllä
- 2) En, miksi et? _____

45 Mikäli olet pyytänyt ulkopuoliselta apua yrityksesi talouteen liittyvissä asioissa, miltä taholta olet apua pyytänyt? Hyppää yli jos vastasit 44 ei

- 1) Kirjanpitäjältä
- 2) Sukulaiselta tai tuttavalta
- 3) Toiselta yrittäjältä
- 4) Ulkopuoliselta sijoittajalta
- 5) Pankista
- 6) Uusyrityskeskuksesta tai vastaavalta yrityksesi tukevalta taholta
- 7) Internetistä
- 8) Muualta, mistä? _____
- 9) En halua kertoa

46 Onko saamasi apu ollut maksullista? Hyppää yli jos vastasit 44 ei

- 1) Kyllä
- 2) Ei
- 3) Sekä että

47 Miltä taholta mieluiten pyytäisit apua yrityksen talouteen liittyvissä ongelma tai ohjaustilanteissa?

- 1) Omalta kirjanpitäjältä
- 2) Sukulaiselta tai tuttavalta
- 3) Toiselta yrittäjältä
- 4) Ulkopuoliselta asiantuntijalta
- 5) Pankista
- 6) Uusyrityskeskuksesta tai vastaavalta yrityksesi tukevalta taholta
- 7) Internetistä

- 8) Muualta, mistä? _____
 9) En halua kertoa

48 Mitä näistä pidät luotettavimpana talousohjauksen kanavista?

- 1) Henkilökohtaisena ohjauksena asiantuntijalta
 2) Hakemalla internetistä asiaan liittyvää tietoa
 3) Osallistumalla talousaiheiseen koulutukseen
 4) Muulla tavalla, millä? _____

49 Mikä näistä olisi mieluisin tapa, jolla haluaisit ottaa tai ottaisit talouteen liittyvää apua ja tietoa vastaan? Voit valita useamman.

- 1) Tapauskohtaisesti puhelimella tai sähköpostilla omalta kirjanpitäjältä (yleensä maksullista palvelua)
 2) Internetin ilmaiset yleiset ohjeet ja oppaat
 3) Internetissä maksullisena olevat tietyn asiakokonaisuuden pdf-paketit tai muut oppaat
 4) Minulle räätälöity maksullinen ohjauspaketti (kirjallinen tai pdf-muotoinen)
 5) Minulle räätälöity maksullinen videokokonaisuus
 6) Maksettu verkkokoulutus
 7) Maksettu lähikoulutus
 8) Tietoiskuja Instagramissa ja/tai Facebookissa
 9) Tietoiskuja TikTokissa
 10) Muu, mikä? _____
 11) En tarvitse apua yritykseni talouteen liittyvissä asioissa

50 Missä yrityksen talouden hallintaan ja hoitamiseen liittyvässä asiassa tunnet tarvitsevasi apua. Voit valita useamman.

- 1) Kirjanpito
 2) Tilinpäätös
 3) Hinnoittelu
 4) Kannattavuuteen liittyvät laskelmat
 5) Investointeihin liittyvät laskelmat
 6) Maksuvalmiuteen liittyvissä asioissa
 7) Verotukseen liittyvissä asioissa
 8) Yritystoiminnan kehittymiseen liittyvissä asioissa
 9) Toiminnan tehostamiseen liittyvät laskelmat
 10) Muussa asiassa, missä? _____
 11) En tarvitse apua yritykseni talouteen liittyvissä asioissa

51 Missä yritystoiminnan vaiheessa olisit tarvinnut tai luulet tarvitsevasi apua yrityksesi talouden hallintaan ja hoitoon liittyvissä asioissa? Voit valita useamman.

- 1) Yritystoiminnan käynnistysvaiheessa
 2) Ensimmäisen toimintavuoden aikana
 3) Jatkuvasti
 4) Ongelmien esiin tullessa
 5) Tilinpäätöksen ja veroilmoituksen täytön yhteydessä
 6) Muussa tilanteessa, missä? _____
 7) En tarvitse ulkopuolista apua yritykseni talouteen liittyvissä asioissa

52 Seuraatko itse yrityksesi taloutta?

- 1) Säännöllisesti viikoittain
 2) Säännöllisesti kuukausittain
 3) Tilinpäätöksen yhteydessä
 4) Muussa tilanteessa, missä? _____
 5) En seuraa itse yritykseni taloutta, jätän sen kirjanpitäjän tehtäväksi

Jos kysymykseen 4 on vastattu Ei y-tunnusta piilotetaan kysymykset
6, 15, 18, 20, 21,23 ,25 ,27, 29, 32, 34, 36, 37, 40,

Jos kysymyksen 6 on vastattu En ole vielä aloittanut yritystoimintaa piilotetaan kysymykset
15,18, 20, 21, 23, 25, 27, 29, 32, 34, 36, 37, 40

Jos kysymykseen 10 on vastattu Ostan kirjanpitoalvelut alan yrittäjältä piilotetaan kysymykset
11

Jos kysymykseen 36 on vastattu Ei ole piilotetaan kysymykset
37

Jos kysymykseen 44 on vastattu Ei ole piilotetaan kysymykset
45, 46